

R Ó N A I   T A M Á S :

AZ INTRANZIGENS JOBBOLDAL TÖRTÉNETÉHEZ
(1939-1944)

B Ö L C S É S Z D O K T O R I   É R T E K E Z É S

T A R T A L O M M U T A T Ó

	oldal
I. A szélsőjobboldali pártok 1938-1939-ben ...	1-13
II. A szélsőjobboldal helyzete az 1939-es választások után	13-23
III. A nemzetiszocialista egység megteremtése...	23-36
IV. Imrédy parlamenti zászlóbontása	36-38
V. Zászlót bont az Uj Rend	38-42
VI. Felbomlik a NYKP	42-51
VII. Kormányzóhelyettest választanak	51-72
VIII. A pártszakadás	72-79
IX. A szélsőjobboldal „légüres térben”	79-90
X. A szélsőjobboldal a második világháború menetében bekövetkezett fordulat után	90-98
Jegyzetek	1-26
Függelék	1-32

Szélsőjobboldali pártok 1938-1939-ben

A/ A szélsőjobboldal "hagyományos" irányzatát képviselő pártok.

A legrégebbi multtal a Magyar Nemzeti Szocialista Párt /Festetics Sándor gróf - Meskó Zoltán/ dicsekedhetett. Ez a párt sajátos keveréke volt az agrárfasiszta és kispolgári fasizmusnak, a párt 1936 jan. 26.-án alakult meg a Budai Vigadóban. Két párt fuzionált, a Meskó Zoltán₁ vezette Magyar Nemzetiszocialista Földműves és Munkáspárt, valamint a Festetics Sándor₂ gróf Magyar Nemzetiszocialista Pártja. A párt programjában₃ központi helyet foglalt el a birodalmi eszme. "A magyar nép multjánál és veleszületett tehetségénél fogva arra hivatott, hogy Közép-Európa néptöredékeit egységes birodalomba szervezze" - olvashatjuk egyik 1937-ben kiadott programjukban. Ugyancsak itt fejtették ki, hogy Magyarországnak alkotmányos királyságnak kell lennie. Követeléseik között szerepelt a törvényhozásnak az "importált" parlamentnek felváltása az ősi magyar országgyűléssel, amelyben szerintük hivatásrendeknek és érdekképviselteknek kellene helyet foglalnia. Továbbá programjukban szerepelt a megerősítés megerősítése és a helyi önkormányzat növelése. Nézetük szerint a magyar hadseregnek két részből kellene összetevődni: a "birodalmi hadseregből" és a "nemzetőrségből". A nemzetőrség a régi magyar földbirtok katonaállítási kötelezettségéből jött volna létre. Növelni kívánták a kis- és középbirtokosok számát. "Bolsevizmusnak nem érdeke, hogy kiskgazdák legyenek, nekünk igen, mert akkor van mit féltetniük." Ugyancsak ezért óhajtották a kis- és középipar védelmét és a magyar nagyipar vámvédelmének megszüntetését. Követelték még a zsidóság politikai jogainak megszüntetését és külpolitikai téren szaki-

tást a "nyugati liberalizmussal", ami náluk a Népszövetségből való ki-lépés programbaiktatásával konkretizálódott. A kommunizmust és a kapi-talizmust "ikertestvéri" rendszernek tekintették, amellyel szemben a védőpajzs a "korlátozott magántulajdon" és a "krisztusi erkölcs".

A program rövid ismertetéséből kitűnik, hogy Meskó és Festetics pártja a fasizmus elemeit vegyítette legitizmussal és reakciós ideológiával. Céljaik elsősorban az agrárius körök érdekeinek feleltek meg. A földbir-tokosok politikai súlyát kívánták növelni a nagy gazdasági hatalommal rendelkező zsidó tőkésekkel szemben. A helyi önkormányzat megerősítésé-vel az állam apparátusba akarták "bepumpálni" az intellektuel pályán mozgó - zömében biztos egzisztencia nélküli dzsentroid elemeket.

Hatni próbáltak a parasztság egyes rétegeire is, amikor a kis- és közép-birtokosok számának szaporítását ígérték. Városi kis egzisztenciák vé-delmének programpontja mögött részben az őrségváltás gondolata, és rész-ben a nagyipari munkásság felszámolására irányuló törekvés huzódott meg. Itt fokozatosságot is megfigyelhetünk, első lépés a kis- és középipar erősítése volt, amely a "keresztény tőkeképzést" szolgálta, a második lépés: a nagyipar elsorvasztása mint programpont, valójában a cél a zsi-dó tőkések gazdasági erejének gyengítése volt és az a remény, hogy a nagyipari munkásság likvidálásával szabadulhatnak a munkásosztály legszervezettebb erőitől. Programjuk alapvető gyengesége éppen ez utób-biban volt. A harcias magyar imperializmus, amelynek céljai között Trianon revíziója első helyen szerepelt, az ellenkezőt követelte: az ipari termelés növelését, további hadipari beruházásokat.

A történelmi valóságtól elrugaszkodott Meskó-Festetics párt sem lett

tömegpárt. A párt 1938 első felét sikeresen /a külpolitikai tényezők hatására/ átvészelte, sőt bizonyos pozíciókra is szert tett az ország különböző területein. Így Veszprémben, Somogy megyében, Szolnokon, Debrecenben és Békés megyében⁴. A párt tömegbázisa az átmeneti 1938-as fellendülés idején is nagyon szűk maradt. A feudális színezetű reakciós antiszemita és antikapitalista demagógia, az agrárius és keresztényi gondolattal társult nemzetiszocializmusuk csak a falusi és városi kispolgári tömegek igen kis hányadára gyakorolt vonzó hatást. A Meskó-Festetics párt sz 1919-es fajvédő proramokhoz képest alig korszerűsödött valamit, így az ellenforradalom eszmei fegyvertárából merített ideológiájuk sem radikalizmusában, sem antiszemitizmusában nem licitálhatta túl Szálasi egyre erősödő mozgalmát. 1938 második felében Meskó és Festetics utjai ismét szétváltak, a párt tagjainak zöme a konkurrens nemzetiszocialista pártokhoz csatlakozott.

Magyar Nemzeti Szocialista Párt /ifj. Balogh István/

Ifj. Balogh István 1936 augusztusában kivált a Festetics-Meskó pártból. Balogh az 1935-ös képviselőválasztások idején Debrecenben szerzett mandátumot.⁵ Balogh, a gazdag debreceni civis gazda a tanyák népét romantikus - misztikus - transzcendentális antikapitalista demagógiával próbálta megnyerni. A Festetics-Meskó párttal nemcsak személyes ambíció kielégítése miatt szakított, hanem azért is, mert Festeticsnek nem volt érdeke a szociális kérdések iránt és a nincstelen agrárproletároknak a mozgalma "népi" jellegét csak úgy igazolhatta, ha a 30 ezer hold földbirtokkal rendelkező arisztokratával ^{nem} vállalt politikai közösséget. Balogh pártja a hajdusági nincsteleneket /Böszsörmény

Zoltán kaszáskeresztes mozgalmához hasonlóan/ szivós szervezéssel próbálta fanatizálni. Azonban a párt tömegbázisa jelentéktelen maradt, mégpedig azért, mert a szervezkedés valójában a Böszörmény-féle mozgalom mésodvirágzása volt. Az egykori kaszáskeresztesek egy része még emlékezett, hogyan ugratták be őket Böszörményék, a másik részük, akik nem okultak a multból, könnyen utat találhattak más szervezettebb, demagógiájában radikálisabb nemzetiszocialista párthoz. 1937 okt. 23.-án Balogh pártja beolvadt Szálasi mozgalmába. Nem sokkal az egyesülés után novemberben ifj. Balogh és Kémeri Nagy Imre Debrecenben, az Arany Bika Szállóban I. Miklós néven Horthy-t királlyá kiáltotta ki. Horthy és a kormány felháborodott, Szálasi Baloghék kizárásával próbálta haragjukat csillapítani. Balogh megalakította pártját, amely jelentéktelen kis pártként vegetált a MMP-be való beolvadásáig.⁶

B/ Az "értelmiségi munkanélküliek" pártjai

Mint ismeretes, a magyarországi kapitalista fejlődés a régi "középosztály" mellett egy újat is teremtett: az ipari és kereskedelmi magánalkalmazottak és szabadfoglalkozásuak megszorodott táborát, akiknek gazdasági függése alig különbözött a régitől. A Horthy-rendszer mesterségesen értelmiségi munkanélküliséget produkált. Ennek okát abban látjuk, hogy az ellenforradalom győzelme után a "kispolgártenyésztés" nem program, követelmény volt, mint pl. a náciizmusnál, hanem az események dialektikájából fakadt. A rendszer tömegbázisát a kispolgárság adta, azonban a középrétegek helyzete a 30-as évek elején annyira megrendült, hogy ismét napirendre kellett tűzni e tömegbázis ujramegteremtését. Ennek eszköze pedig a burzsoá nacionalizmus szélsőséges formájá-

nak, az antiszemitizmusnak felszítása lehetett.

Egy 1930-as statisztika szerint felekezeti hovatartozás szerint az értelmiségi pályákon a következő volt a helyzet₇:

	Keresztény	Izr.
Ujságírók	1515	480
Írók, tudósok	340	84
Szinészek	1971	475
Énekművészek	251	68
Zeneművészek	454	131
Irodalmi és művészi tisztviselők	430	119
Magánmérnökök	1169	356
Vegyészek	102	46
Ügyvédek	5473	2693
Ügyvédjelöltek	1503	525
Ügyvédi irnokok	3022	924
Közjegyzők	187	15
Közjegyző jelöltek	100	7
Közjegyző irnokok	300	26
Magánorvosok	3949	2151
Egyéb orvosok	4336	701
Állatorvosok	858	206

Statisztikánk azt mutatja, hogy különösen a jogvégzetek kategóriájában volt igen magas a zsidó vallásuk arányszáma. Az állástalan jogvégzetek száma is igen magas volt, számukra kenyérkérdés volt az elhelyezkedés. Ugyancsak tény, hogy a jogvégzetek jelentős hányada nem ügyvédi, hanem hivatalnoki pályára lépett. A jogászok ez utóbbi csoportjának egy része a kormánypárt és más pártok bürokratikus apparátusában talált munkát. Ott kerültek kapcsolatba azokkal a politikusokkal, akik az uralkodó körök egy részének akaratának megfelelően az ország totális fasizálódását kívánták. A jogászoknak ez a köre mintegy transzferálta az uralkodó osztályok említett részének óhaját a többi jogvégzetek és általában az értelmiségi rétegek felé. Személyes kapcsolatokon kívül sajtó és egyéb propaganda eszköz is rendelkezésükre állt, hogy megnyerjék az ügy számára állástalan kollégáikat. Salló János₈ dr az ÉME-ben, majd a Turul Szövetségben vitt vezetős szerepet, ez utóbbinak 8 éven keresztül sajtó- és propaganda vezére volt. A TESZ alelnökevé is megválasztották, 1936-ban alapította meg a Nemzeti Frontot. Perley Lajos₉ számvevőszéki tanácsos volt, 1922-ben szervezte meg az Országos Nemzeti Szocialista Pártot. Maróthy Meizler Károly₁₀ 1925-ben lett a Katholikus Népszövetség ügyésze, 1937-ben vált ki a Keresztény Pártból és Matolcsyval együtt megalakította a Keresztény Nemzetiszocialista Frontot. Közéjük tartozik még Tanos Dezső₁₁ dr. is, a Nemzeti Védő Párt alapítója. Ugyancsak ebbe a csoportba kell besorolnunk Rajniss Ferencet₁₂ és Matolcsy Mátyást₁₃, akik ugyan nem jogi doktorátust szereztek, de azért politikai és publicisztikai tevékenységükkel szintén az értelmiségiek megnyerésére törekedtek. Vajon csak az

értelmiséget akarták megnyerni? Nézetünk szerint valóban törekedtek az értelmiség egy részének, főként a városi egzisztencia nélküli elemeknek megnyerésére, azonban ez a réteg tömegbázisuknak csak egy töredékét adta, zömében táborukat az őrségváltásra spekuláló "keresztény" középrétegek alkották. Ezekhez a pártokhoz anyagilag tehetős emberek csatlakoztak, programjukban₁₄ nem volt másról szó, mint a "keresztény tőkeképzés" meggyorsításáról, gazdasági és társadalmi pozíciók megszerzéséről a "keresztény" kispolgári és alkalmazotti rétegek számára.

C/A hatalomra aspiráló pártok

✕ Amikor 1933-ban Pálffy Fldél gróf megalapította pártját, az még csak egyike volt a sok apró szélsőjobboldali pártocskának. 1936-ban vette fel pártja az Egyesült Magyar Nemzeti Szocialista Párt nevet. Az "Egyesült" arra utal, hogy pártja fuzionált az Eitner csoporttal. Pálffy gróf pártja már sokkal inkább alkalmazkodott a kor követelményeihez, mint Festeticsé. Ők is jócskán meritettek az 1919-es fajvédő programokból, azonban az ellenforradalmi ideológia egyes elemeit megfelelően korszerűsítették. 1938-as programjukból₁₅ kitűnik, hogy kísérletet tettek a dolgozó tömegek köréből is tagokat toborozni. Szociális demagógiájukat csak Szálasiék licitálták túl. A párt programjában megfogalmazott célja Szálasiékhoz hasonlóan "... a nemzeti-szocialista munkaállam felépítése a fennálló alkotmányos jogfolytonosság alapján és törvényes keretek között." A párt vezetése a „középosztály”^{dzsentroid} elemeiből került ki. A párt vezetői között volt Baky László₁₆ ny. csendőrőrnagy, aki nemesi családból származott, részt vett az ellenforradalomban és a nyugatmagyarországi felkelésben, az Országos Tiszti Kaszinónak is tagja volt.

A többi pártvezetőségi tag is hasonló multtal dicsekedhetett.

Bodor Márton₁₇ a párt Győr-Mosony megyei szervezője az EME egyik alapítója volt, Eitner Ákos és testvére Sándor₁₈ - a Zala-megyei nyilasvezérek - földbirtokosok voltak, Pándi Antal₁₉ magántisztviselő, Tóth János₂₀ 50 kh. birtok gazdája pedig Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarának a tagja volt. A párt "népi" jellegét egyetlen vezetőségi tag: Papp József₂₁ bércséplő testesítette meg. A párt vezetőiről alkotott kép nem lenne teljes, ha nem emlitenénk meg Paczolay György₂₂ nagykőrösi református lelkész nevét, aki egyben országos elnöke volt az Országos Protestáns Diákszövetségnek, valamint a budapesti Theológiai Akadémia Kálvin János Körének és a Bethlen Gábor Körnek.

A nyilasvezérek tehát mind - talán csak Papp a kivétel - az anyagilag tehetősebb középrétegek soraiból kerültek ki. Ez egyben azt is jelentette, hogy két kérdésben, a hatalomrajutás mikéntjében és a földkérdésben álláspontjuk jóval mérsékeltebb volt a "hungaristáknál".

Mivel Pálffyékát elsősorban a vidéki és a városi kispolgári rétegek problémái érdekelték, a városi dolgozó tömegek megnyerésére komolyabb kísérletet nem tettek. A párt Zalában és a Kisalföldön szervezkedett₂₃. E területek német nemzetiségű lakossága is ezt a pártot támogatta a Volksbund megszervezéséig. Pálffyék jelentős tömegbázissal 1938-ban nem rendelkeztek, a fasizmus uralmára aspiráló csoportjainak az EMNSZP volt a gyűjtőpártja.

Nemzeti Szocialista Magyar Párt - Hungarista Mozgalom 24 /1938-1939 febr./, majd Nyilaskeresztes Párt /1939 márc.-1945/ kétségtelenül a magyarországi szélsőjobboldal legjelentősebb pártja volt. Vezetője: Szálasi Ferenc fogházbüntetése idején Hubay Kálmán állt a párt élén. Szálasi 1935 márc. 1-el nyugdíjazták és három napra rá megalakította a Nemzet Akaratának Pártját. Az országgyűlési választásokon Hatvanban jelöltette magát, de látva megválasztása reménytelenségét, visszalépett. A NAP Pomáz és vidékén, Sopron - Nógrád - Heves megye területein, valamint Szegeden és Somogy megye déli területein is szervezkedett. 1936-ban fellépett az időközi képviselőválasztáson, a pomázi választókerületben jelöltette magát, de a választások csufos vereséget hoztak. A választási kudarc meggyőzte Szálasi, hogy ha számottevő eredményt kíván elérni, akkor nem elégedhet meg csak kis- és középbirtokos, valamint németajku lakosság támogatásával. 1936 őszén Szálasi megkezdte a szervezkedést Angyalföldön és a főváros más munkáslakta területein. A NAP munkásszervezői bőven adagolt szociális demagógiával nem egyszer az SZDP jelszavait hirdetve - magukat szocialistának vallva próbáltak hiveket toborozni a munkásság soraiból. Kormányellenességgel, radikális anarchista demagógiával kísérelték meg a tömegek elégedetlenségét meglovagolni. A NAP mindezek ellenére mégsem vált fasiszta tömegpárttá. Szálasi mozgalmának fellendülését alapvetően külpolitikai tényezőknek és a hadiipari konjunktúra iparfejlődést gyorsító hatásának és vele összefüggésben a munkásság helyzetére, összetételére és életmódjára kiható változásoknak köszönhette. /A munkásság létszáma növekedett, de szakképzett rétegeinek aránya csökkent és a szakképzetlen munkások váltak az ipari proletariátus legnépesebb

részévé. Így az üzemekben a régi szakmunkások - akik zömükben az SZDP bázisát alkották - mind számukban, mind politikai súlyukból sokat vesztek, mindez átmenetileg a legális baloldali szervezetek pozíciójának meggyengüléséhez vezetett./ Az MNSZP - Hungarista Mozgalom, majd később annak utódja a Nyilaskeresztes Párt a már említett konjunkturális tényezők kihasználásával válhattak fasiszta tömegpártokká. A NAP-nak 1935 szeptemberében még csak 8000, de 1937 áprilisában már 19000 nyilvántartott tagja volt.²⁵ Anschluss után Szálasi becslése szerint a taglétszám elérte a 250000főt.²⁶ Szálasi pártjának erősödése megnövelte politikai tekintélyét. Bakó László, Taby Árpád, Matolcsy Máttyás és Csilléry András sorra felkeresték Szálasi. Az egykori különítményesek, a "parfömillatu" nemzetiszocialisták nem érthették meg Szálasi "fokhagymaszagu" nyilasmozgalmát. Nem értették meg Szálasi munkás demagógiájának valódi lényegét és ezért Szálasiiban "politikai érzék nélküli jóhiszemű embert láttak". Szálasi mozgalmának megerősödését a már említett tényezőkön kívül három lényeges momentum felismerésének köszönhette. Rájött arra, hogy mozgalma a fasiszta hullámot, az antimarxista konjunkturát úgy lovagolhatná meg legkönnyebben, ha az osztálytudatos munkásság szervezeteivel szemben létrehozná a maga "munkásszervezeteit", amelyek révén tömegeket tudna mozgatni és mozgalma érdekében felhasználni. Szálasi nem csupán a jobboldali keresztényszocialista munkásszervezetek felváltására gondolt, hanem egy olyan összetételű párt megszervezésére, amely a társadalom felső hierarchiájától egészen a periférián mozgóig terjedő befolyással rendelkezne és így különböző társadalmi rétegek között kapcsolatot teremthetne.

A fenti törekvés a törsgyökeresen fasiszta jellege nyilvánvaló, hiszen részben a burzsoázia táborán belüli nézeteltérések leküzdését, részben tőkeellenes demagógiával a mozgalma iránt a dolgozók érdeklődésének felkeltését jelölte ki feladatául. Azonban az antikapitalista demagógia és az uralkodó osztályok, valamint a velük szövetséges társadalmi rétegek gyakorlati tevékenysége között ellentét feszül, amely fokozatosan a fasizmus osztályjellegének lelepleződésére vezethet. Az ellentmondás antagonisztikus, de időleges feloldása lehetséges a korrumpálás módszerével. Szálasi mozgalma is erre törekedett, és egyre több és több embert akartak törvénytelen és bűnös cselekedetek részeseivé tenni.

A NAP betiltását közvetlenül megelőző hónapokban /1937 febr.-márc./ már nyilvánvaló volt, hogy Szálasi tömegpártot igyekszik kiépíteni.

A Nap utcai párthelyiségben újak jelentek meg: Kassai Ferenc, Péntek István, Török András, Horváth József, Párkányi István és Ács Béla, aki a "mozgalmisták" szellemi irányítója volt.

A radikális-anarchista munkásszervezők változatos módszerekkel kíséreltek meg híveket toborozni. Ácsék antikapitalista demagógiájának radikalizmusával egyetlen nyílas párt sem vetekedhetett. Demagógiájukban központi helyet foglalt el a "Magyar Nemzetiszocialista Munkaállam" propagálása, amely a nagyváros elnyomorodott kispolgárain és állástalan értelmiségén túl elsősorban a munkásság felé fordult. /Ld. a függelék 1 sz. dok./

Márciusban jelent meg az "Új Magyar Munkás" c. lapjuk, amely szintén a NAP politikájának új irányba fordulását jelezte. 1937 ápr.-ban a pártot betiltották, mert a NAP tagjainak összetételét és propaganda

módszereit a belügyi szervek veszélyesnek ítélték meg. A betiltás, Szálasi nem jogerős elítélése és a rendszer felemás egyéb intézkedései, a "radikális" nyilas irányzat vitorlájából már nem foghatta ki a szelet. A betiltás Szálasi tekintélyét növelte. 1937 okt. 23.-án a budai Vigadóban Szálasi nagygyűlést tartott, ahol bejelentette új pártjának megalakulását. Az új pártba beolvadt ifj. Balogh István Nemzeti Szocialista Pártja, Endre László és gróf Széchenyi Lajos Fajvédő Szocialista Pártja, az Irredenta Tábor és más nyilas párttöredékek. 1937-1938. év fordulójától kezdve Szálasi pártja már vitathatatlanul a legnagyobb befolyással rendelkező nemzetiszocialista párt lett. Annak ellenére, hogy a pártot 1938 febr.-ban betiltották, majd Szálasit elítélték, 1938 nyarától a Hungarista Mozgalom megindulásával a nyilas mozgalom fénykorába lépett.

D/ A szélsőjobboldal jelentéktelen pártjai₂₇

Talán különös, hogy egy nagy országos párt után közvetlenül olyan pártokat tárgyalunk, amelyek hivatalosan elkönyvelt és nyilvántartott párttagjai nem ezrekben, hanem csak százakban kifejezhetők. Közös jellemzőjük az volt, hogy az alkotmányosság, a közéleti tisztaság, és a "mérsékelt" fasiszta reformok hívei voltak. Amíg Gömbös Gyula élt, annak 95 pontjával azonosították magukat e pártok vezetői. Valamennyien jelentéktelen politikusok voltak, akiknek átfogó elgondolásaik nem voltak.

Konjunktura pártok voltak-e ezek, amelyek a fasiszta hullámot próbálták meglovagolni? Nézetünk szerint nem erről van szó. Sajátos faji alapon álló kapitalizmust hirdettek, amely egyben szembenállást jelentett a "zsidókapitalizmussal", de nem volt azonos a nemzetiszocialista antikapitalista és antiszemita demagógiával. Az állam mindenhatósága

náluk összeegyeztethetetlen volt a magyar birodalmi eszmével. Követelték a "fajvédelmet", a "vagyonvédelmet", a "szociális elrendeződést", az "alkotmányos lelkületet", a magántulajdon "minőségi korlátozását" "magyar világnézeti" alapon. A magyar világnézet a vérszerződésen alapult náluk /"Vérszerződés" 2. pont "... amit közösen szereznek abban mindnyájan igazságosan részesedjenek."/ Szüts Iván a Nemzeti Táborra és Csoór Lajos a Népakarat Pártja reprezentálta a szélsőjobboldalnak ezt az irányzatát. Szüts Iván az egyik legnagyobb biztosító intézet ügyésze volt, Csoór szintén jogot végzett, de mint lapszerkesztő és lapkiadó tevékenykedett. E pártoknak tömegbázisa nem volt. Csoór az "Igazság" és a "Kisiparosok" Lapja segítségével a kisparasztság és a kisiparosok köréből próbálta toborozni hiveit. Egészen különleges helyet foglal el köztük a Rend, amelynek elbírálása inkább a pszichiopathológia körébe tartozik. A Magyar Népnemzeti Mozgalom /majd később a Rend/ 1933-ban alakult. Programja két főharcteret jelölt ki: harc a feudalizmus ellen és harc a marxizmus ellen. A "Mozgalom" tagjainak a száma nem érte el a 100 főt. A Párt vezetői úgy vélték, ha a 100 fős taglétszámot eléri, akkor harcot indíthatnak a hatalom átvételéért.

A "szélsőjobboldal" helyzete az 1939-es választások után

Az 1939-es év kétségkívül legizgalmasabb hazai eseménye a májusi választások voltak. Néhány nappal a második zsidótörvényjavaslat törvénybeiktatása után, május 4.-én kormányzói leirattal feloszlatták a képviselőházat, így a május 28-29-re kitűzött választásokig az ellenzéknek alig három hete maradt.²⁸ A szélsőjobboldalt a választások

kiírása nem érte váratlanul, hiszen annak kiírását 1938 óta követelték. Ideológiájuk, programjaik erre az időre már készen álltak, a választásokhoz szükséges anyagi eszközöket /1 millió P-t! / és a propaganda anyagot a nácik bocsátották rendelkezésükre.²⁹ Nemcsak a németektől kaptak támogatást, hanem igen jelentős segítséget kaptak belföldről is, - elsősorban a hadsereg részéről.³⁰ A szélsőjobboldal választási sikerének nem kevésbé jelentős komponense a kormánypárt és a reakció kiméletlen rágalmozó szocialistaellenes propagandahadjárata volt. Az uralkodó körök terrorja /1939-től egy sor rendszabállyal gátolták a baloldali erők legális tevékenységét / és nem utolsó sorban a Harmadik Birodalom politikai, gazdasági sikerei a nemzetiszocializmus magyarországi táborának teremtettek kedvező helyzetet 1939 első felében.

Mindez a szélsőjobboldalnak kedvezett. Fokozódott a nyilas demagógia és tömegbázisuk is növekedett. A nyilas mozgalom olyan időszakban játszódott le, amikor a munkásmozgalom ideiglenesen meggyengült, legális pártjának peyerista vezetése nem tett meg minden tőle telhetőt a szélsőjobboldali /nyilas / előretörés meggátlására, a KMP pedig az új stratégiára való átállás nehézségeivel küzdött, politikai befolyása, tömegkapcsolatai is csak e nehézségek leküzdésével párhuzamosan bővültek.

"A régi képviselőház eltűnt, a sok új honatya megváltoztatta a képviselőház színét, hangulatát... akusztikáját, tanácskozási szellemét és módszereit³¹" - írta az egyik kortárs publicista tömören a lényegre utalva. A kormány és pártja az 1939-44-es országgyűlést /hasonlóan az előzőhöz / továbbra is szilárdan uralta. A Ház akusztikáját és a tanácskozási szellemét a parlamentbe jelentős számba bekerült szélsőjobb-ol-

dali képviselők változtatták meg. Már a bevonulásuk is ezt fejezte ki. Elsőnek Meskó Zoltán és Magyary-Kossa István nyilas képviselők érkeztek meg - fekete magyar ruhában, zöld ingben, nyilaskeresztes jelvényvel, majd Maróth Meizler Károly sujtásos magyar ruhában, csizmával, utánuk Matolcsy Mátyás és Matolcsy Tamás a Nemzeti Front képviselőtagjai ugyancsak fekete ruhában. "Tíz óra előtt néhány perccel 15 hatalmas gépkocsin érkeztek a nyilaskeresztes képviselők .... Fekete egyenruhát viseltek, csizmát, antantsziját, zöld inget, fekete nyakkendőt és rajta nyilaskeresztes jelvényt."³² Ugyancsak első ízben történt meg a Házban, hogy a házelnök /Magyary-Kossa/ fasiszta köszöntéssel, karfelemeléssel üdvözölte a képviselőket.³³ A parlamenti padsorokban helyet foglalt szélsőjobboldaliak öltözködésükben valóban új szint hoztak a képviselőházba. Társadalmi összetételükről, rétegződésükről már aligha mondhatnánk el ugyanezt.

Az 1939-es választások eredményei erős szélsőjobboldali előretörést mutattak. A Magyar Nemzet c. lap számításai szerint a nyilaspártok az összes leadott szavazatok 25 %-át szerezték meg, ezzel 49 képviselőjük került be az újonnan megválasztott képviselőházba. Valójában a mi általunk szűken értelmezett szélsőjobboldal /a 49 nyilas képviselővel együtt/ 73 képviselővel rendelkezett /Csoór és 2 pártonkívüli: Rajniss és Milotay, valamint a MÉP-en belül az Imrédy csoport 21 képviselője/.

A szélsőjobboldal társadalmi arculata 34

	Nyilas- pártok	Párton- kivüliek	M É P x	
			Imrédy hivei	jobboldali /gömbösiánus
Államhivatalnok	-	-	6	27
Nagybirtokos	3	-	2	2
Középbirtokos	6	-	1	16
Bérlő	-	-	-	2
Mezőgazdasági érdekvé- delmi tisztviselő	-	-	1	1
Birtokos paraszt	1	-	1	-
Mezőgazdasági munkás	1	-	-	-
Ipari tőkés	-	-	1	-
Tőkés érdekképv. tiszt- viselő	2	-	-	3
Iparos, kereskedő	-	-	1	3
Ipari munkás	3	-	-	1
Ügyvéd	11	-	4	9
Egyéb értelmiségi	15	3	5	12
Magántisztviselő	3	-	-	-
Ny. katonatiszt	4	-	-	-
Ö s s z e s e n :	49	3	21	76
			/a MÉP 12 %-a/	/a MÉP 43 %-a/

x Megjegyzés: táblázatunkban a MÉP-re vonatkozó számításokat Sipos Péter:
Imrédy és a Magyar Megújulás Pártja /121. old./ c. munkájá-
ból idéztük.

Táblázatunk meggyőzően bizonyítja nemcsak a szélsőjobboldali képviselők társadalmi arculatát, hanem pártjaik osztályjellegét is. Osztálytartalmukat, és a maguk elé kitűzött célokban többé-kevésbé egységesek voltak a szélsőjobboldali pártok, tömegbázisukat tekintve azonban lényeges különbségek mutatkoztak köztük. A szélsőjobboldal atomizáltságának egyik legfőbb oka tömegbázisuk heterogenitása volt. 1939 első felében a NYKP fasiszta tömegpárt volt, és alapvetően ez határozta meg taktikáját.

Ebben a periódusban a NYKP tömegbázisát az ipari munkásság irányában kívánt bővíteni. Ez átmenetileg eredménnyel járt, főként a politikailag iskolázatlan, faluról felkerült, az osztályöntudat és a műveltség legalacsonyabb fokán álló szervezetlen munkásokat sikerült pártjuk számára megnyerni. A NYKP-ban megnőtt a radikális-anarchista elemek súlya /Kassai - Péntek - Omelka - Áts - Horváth - Párkány csoport/³⁵, akik a "munkásszervezés" ütemének gyorsítását követelték. Hubay kénytelen volt engedni a párt "munkás-többségére" támaszkodó csoportjának. A NYKP a területi szervezkedés mellett megkezdte az üzemi szervezkedést és június-július hónapokban hol az egyik, hol a másik gyárban szerveztek sztrájkokat. A szélsőjobboldal többi pártja nem nézte jó szemmel a nyilas sztrájkhullámot és a mérhetetlenül felfokozott szociális demagógiát. Ugy látták, hogy a NYKP a hatalom "revolúciós" megszerzésére tör és nemcsak eltűri, de kifejezetten támogatja is az un. fekete vonalukat. Továbbá a NYKP a nagybirtok un. nagyüzemi védelme mellett szállt sikra, amely nemcsak a "földosztó" szélsőjobboldaliak izlésének nem felelt meg, hanem a nagybirtokrendszer feudális védelmezőivel szem-

Matolcsyék és pálfyék Nyilaskeresztes Front elnevezéssel pártszövetségbe tömörültek.⁴¹ Augusztus közepére a NYKP tömegbázisa annyira megnövekedett /a többi szélsőjobboldali párt rovására/, hogy a Nyilaskeresztes Front vezetőiben megérlelődött a NYKP-tal való egyesülés gondolata. /A Baky-csoport révén a nácik is ilyen irányba inspirálták az EMNSZP-ot/⁴²

A kérdés az volt, a NYKP-val együttthaladva törekedni a hatalom megszerzésére, vagy megmaradni a régi keretek között.

1939 augusztusában a Hubay-Pálffy egység-tárgyalások befejező szakaszukba jutottak és már úgy tűnt, hogy megvalósul a nyilas egység.⁴³

Szeptember elsején azonban eldőrdültek a lengyel-német határon a náci fegyverek, amelyek a II. Világháboru kezdetét jelezték. A világháboru a magyar belpolitikai életben is új helyzetet teremtett, Teleki egy sor rendkívüli intézkedést jelentett be, többek között korlátozták a gyülekezési és egyesülési jogot, kiterjesztették az internálási rendszert és a sajtócenzura még szigorubb lett.⁴⁴ Mindezek az intézkedések súlyosan érintették a szélsőjobboldalt. A közeli hatalomátvétel propagálása, amely a nyilas propaganda egyik leglényegesebb eleme volt a kispolgári tömegek felé /ez "annak tudásán alapult, hogy a kispolgári tömegek az erő és a hatalom mellé csapódik"/⁴⁵ az új helyzetben lehetetlen volt. Továbbá a háboru nem várt képletű alakulása és a Teleki-kormány fegyveres semlegesség koncepciója a nyilas szociális demagógiát leértékelte, ugyanakkor a MÉP Imrédy csoportját is megbénította. Mivel korábban a NYKP propagálta leghevesebben a hatalomátvételt, az őrsváltást és mindazt amit általánosságban szociális demagógiának

nevezünk, így a megváltozott körülmények kétségtelenül hátrányos helyzetet teremtettek számukra. A szélsőjobboldal többi pártját is érzékenyen érintették az új fejlemények, de korántsem annyira mint a NYKP-ot. A közeli hatalomátvétel lekerült a napirendről, így a Matolcsy - Pálffy - Baky csoport NYKP-tal történő egyesülést már nem tartotta olyan égetően fontosnak, mint egy hónappal korábban. Ennek következménye az volt, hogy Matolcsy és Pálffy Hubayval folyamatban lévő tárgyalásai megszakadtak. A Nyilaskeresztes Front Hubaynak azt javasolta, hogy laza pártszövetségbe tömörüljenek és pártigazgatási szempontból osszák fel az országot.⁴⁶ /Pálffy a Dunántúlt, Közép- és Délpest-megyét, valamint a Tiszántul alsó részét Matolcsyék szervezték volna, a NYKP-nak pedig Budapest és a Felvidék maradt volna.⁴⁷ Hubay a nyilas egységet ekkor még csak a NYKP vezetésével tartotta elképzelhetőnek és pálffyék ajánlatát elfogadhatatlannak találta. 1939 utolsó és 1940 első hónapjaiban a szélsőjobboldal atomizáltsága nyert hangsúlyt.

Szeptemberben a lengyel kérdést illetően kiéleződtek Magyarország és Németország ellentétei. A szélsőjobboldal célja ekkor az volt, hogy a kormányt nyiltabb és határozottabb tengelypolitikára kényszerítse.

A MÉP Imrédy-frakciója Csilléryékkel együtt Telekitől a "bevált politika" követését követelte,⁴⁸ ez volt a kormány elleni támadás nyitánya.

Imrédyék azonban nem élezték ki az ellentéteket, a kormányt csak befolyásolni kívánták, hogy közben a MÉP-ben is posszibilisek maradjanak.

Az Imrédy és Csilléry csoport kormányellenes hangulatkeltése akarva-akaratlanul összekapcsolódott a NYKP Telekivel szembeni fellépésével.

Imrédyék akciójával csaknem egyidőben a NYKP képviselői 50 aláírást

gyűjtötték össze, hogy titkos ülést hívjanak össze a képviselőházba, az időszerű bel- és külpolitikai problémák megtárgyalására.⁴⁹ Azonban elfelejtették megnézni a házszabályt, amely úgy rendelkezett, hogy 50 aláírás csak a kérés benyújtására elegendő és a Ház többsége dönti el, eleget tegyenek-e a kívánságnak vagy sem. A NYKP így lemondott tervéről, mert nem volt kétséges, hogy a Telekit támogató többség milyen döntést hoz. Hubayék azonban nem mondtak le parlamenti szereplésükről. A nyilas mozgalom iránt a közvélemény érdeklődése megcsappant, ezért a parlamenti demagógia fokozásával kísérelték meg ismét magukra irányítani a figyelmet. Erre jó alkalom kínálkozott szeptember végén, amikor a kormány a Ház elé terjesztette a "földbirtok-politikai rendelkezésekről" szóló törvényjavaslatot.⁵⁰ Szeptember 29.-én a Ház elnöke pártközi konferenciát hívott össze a törvényjavaslat támogatása érdekében.⁵¹ Az értekezlet összehívását az indokolta⁵², hogy a "... szélsőjobb oldalon bizonyos akciók..." jelei mutatkoztak és a kormány "Treuga Dei" betartására akarta figyelmeztetni ellenzékét. Az értekezleten Hubay három feltételhez kötötte a javaslat sima megszavazását:⁵³ 1. Helyezzék szabadlábra Szálasit, 2. Engedjék ki a nyilas internáltakat; 3. Vonják vissza a 3400-as rendeletet. Teleki visszautasította Hubay feltételeit. A miniszterelnök és a nyilas pártvezér vitája éles szóváltássá fajult;⁵⁴ "Teleki: - Jól tudom, hogy az én kifulladásomra pályáznak! Hubay: Nem, csak alkotmányos eszközökkel akarjuk megbuktatni! Teleki: Hát ez jó ideig nem fog Önöknek sikerülni!" Másnap Teleki és Hubay vitája a Házban folytatódott. Hubay indítványozta, hogy a Ház másnap tartson ülést és arra tűzzék ki a miniszterelnöknek a pártközi értekezleten tett kijelentéseit. Majd java-

solta, hogy a Ház legközelebbi ülésén vessék fel a kormánnyal szemben a bizalmi kérdést. Befejezésül közölte, abban az esetben, ha a többség elutasítaná indítványát, pártja passzivitásba vonul "... míg a viszonyok relative nem normalizálódnak."⁵⁵ A passzivitással a NYKP demonstrálni kívánta a németek felé, hogy nem ért egyet a kormány politikájával, mindez párosult azzal a reménnyel, hogy a többi parlamenti képviselővel rendelkező nyilas párt követi a NYKP példáját és így a nyilas pártok szükségszerűen felujítják az egység-tárgyalásokat. Mint kiderült, Hubay nem készítette elő megfelelően a kivonulást és elképzeléseik nem valósulhattak meg. A Nyilaskeresztes Front és a többi nyilas csoport elhatárolta magát Hubay akciójától és azt hangoztatták, hogy a kivonulás annak tudható be, hogy "...Hubay Kálmánt elragadta a vezéri hev"⁵⁶. Hubay politikai baklövése hozzájárult a NYKP-on belüli ellentétek kiéleződéséhez. A régi hungaristák / - a régi mozgalmistákat nevezték így újra akcióba léptek. Budapesten és környékén röpcédulákon és szóban a következő naiv történetet adták elő; 1939 augusztusában Horthyt Hitler Berlinbe hívta az erdélyi kérdés megtárgyalására, de ő visszautasította ezekkel a szavakkal: " Elég volt nekem ebből a barátságból s örökké sajnálni fogom, hogy mint magyar nemes annyira lealázkodom, hogy kezet fogtam ezzel a prolival."⁵⁷ A fővárosban fokozódott a nyugtalanság, október közepén még vadabb röpcédulák jelentek meg⁵⁸. "A kormány külföldre menekül! Akasztunk." Budapesten olyan nagy volt a nyugtalanság, hogy a rendőrség hivatalos közlemény kiadására kényszerült,⁵⁹ egyrészt a rémhíreket cáfolták, másrészt bejelentették a "Hungarista Légió" leleplezését. A közlemény szerint az SS mintára szervezkedő Hungarista Légió fegyveres puccsot akart végrehajtani.⁶⁰

Hubay kénytelen volt elhatárolni magát és pártját a letartóztatottaktól, vállalva ezzel azt, hogy a NYKP mozgalmistái szembefordulnak vele.⁶¹ Ugyanakkor a passzivitás kudarca és a mozgalom hanyatló tendenciáinak jeleire /pl. Mecsér balatonfüredi választási veresége/

Koródy Tibor vezetésével a NYKP-ban palotaforradalom tört ki.⁶²

Hubay az "intelligensebb vezetést" követelő ellenzékét a passzivitás feladásával megpróbálta lecsillapítani, azonban az "uri szélsőjobboldal" felé orientálódó 5 képviselő⁶³ /Zimmer, Nyireő, Mosonyi és Rátz/ szándéka, szakítani Hubayval megmásithatatlan maradt. A kilépések és a NYKP belső válsága mögött a nyilas hullám apadása húzódott meg. A nyilas aktivisták minden tevékenysége ellenére a mozgalom stagnált. 1939 dec. 4.-én Pest-Pilis-Solt és Kiskun vármegye főszolgabírája azt jelentette⁶⁴ a szélsőjobboldali mozgalmakról, hogy tevékenységük a minimálisra korlátozódott "... valamelyes élénkség mégis csupán Csepel és Soroksár községekben volt tapasztalható..." A politikai helyzet alakulásáról hasonló jelentések futottak be más közigazgatási szervektől is.⁶⁵ 1940 februárjában a képviselőtestületi választásokon a NYKP súlyos vereséget szenvedett, ezzel szemben a baloldal ereje tendenciákat tekintve növekedőben volt, amit bizonyít az is, hogy az SZDP-nek sikerült megerősíteni pozícióját az időközi választásokon.⁶⁶

A nemzetiszocialista egység megteremtése

1940 tavaszáig a szélsőjobboldal és annak legnagyobb pártja a NYKP alig-alig hallatott magáról. A szélsőjobboldal kénytelen volt tudomásul venni, hogy a kialakult helyzetben csak egyes területeken szervezkedhetnek és a német érdekeknek megfelelően is, a termelés zavartalanságát kell biztosítaniuk. Az év közepén azonban újult erővel kapcsolód-

tak be a politikai életbe, mindez összefüggött azzal, hogy a német sikerek Nyugat-Európában a szélsőjobboldal "helyes" külpolitikai orientációját látszottak alátámasztani.⁶⁷ 1940. tavaszán Németország megszállta Dániát és Norvégiát, majd május 10.-én megindították a nyugati offenzívát, amely néhány hét alatt Hollandia, Belgium és Franciaország lerohanásához vezetett. 1940 júniusában a Szovjetunió önvédelme érdekében visszakövetelte Romániától Besszarábiát és Bukovina ukránlakta területeit. A magyar kormány Romániától hasonló "gesztust" várt. Teleki miniszterelnök az "önálló" magyar revízió elérése érdekében júliusban a román határon felsorakoztatta a magyar hadsereget. A további események azonban nem Teleki elképzelése szerint alakultak. Románia felmondta az angol garanciát és a tengelyhez közeledett, így az esetleges háború Németország érdekeivel szöges ellentétben állt volna. Hitler a magyar-román konfliktus békés megoldását kívánta úgy, hogy e közben a két érdekelt ország versenytfutva keresse Németország jóindulatát.⁶⁸

1940 augusztus 30.-án irták alá a bécsi Belvedere-kastélyban azt a jegyzőkönyvet, amely a második bécsi döntés néven vonult be a diplomácia történetébe. A magyar uralkodó osztályok revíziós igényeinek kielégítéséért Magyarország súlyos árat fizetett. Teleki koncepciója megbukott.⁶⁹ Magyarország a német kívánságnak megfelelően csatlakozott a Háromhatalmi Egyezményhez. A külpolitikai fejlemények hamarosan belpolitikai síkon is éreztették hatásukat.

1940 őszén a szélsőjobboldal újabb egységtörekvésének kedvezett a kül- és belpolitikai helyzet. Ez alkalommal az összefogás kezdeménye-

zésében és kimunkálásában döntő szerepet töltöttek be az úti és kispolgári rétegek között látszatra "közbülső" katonatisztek.⁷⁰ A gömbösianus katonatisztek 1940 júniusától kezdve rendkívül aktivizálódtak. A kormánytól Olaszország követését, tehát az háboruba való belépést követelték elsősorban.⁷¹ E tiszti csoport vezető embere Ruszkay Jenő volt.⁷² Ruszkay életutja /amelyet jegyzetünkben is ismertetünk/ azt példázza, hogy a katonatisztek zömének politikai vonala nyílegyenesen vezetett a szélsőjobboldalhoz. Ezek a tisztek valamennyien résztvettek a revíziós mozgalmakban. A sovíniszta, fajvédő gondolattól, amelyet gyakorlatilag valamennyien vallottak, csak egy lépés választotta el őket a nemzet morális gazdasági és szociális átszervezésének eszméjétől. Amikor a németbarát Gömbös-Imrédy vonal útján eljutottak a fenti elképzeléshez, akkor már felismerték a megvalósítás eszközét is. A szélsőjobboldal a magyar zsidóság kezéből kicsavart gazdasági erőteremtélékek zömét a fegyverkezés szolgálatába kívánta állítani,⁷³ ilymódon a tisztikar mind nagyobb hányada sorakozott fel mögöttük.⁷⁴ Ruszkay előtérbe kerülését az indokolta, hogy Bakó László, illetve Rátz Jenő révén a szélsőjobboldalon belül jó kapcsolatokkal rendelkezett. Ugyancsak az egységes nyilas mozgalom vezetésére alkalmassá tette az is, hogy korábban egyetlen nyilas pártnak sem volt a tagja.⁷⁵ Ruszkay az MNSZP élére került, helyettese Pálffy lett.⁷⁶ Az egyesülési folyamat első látható jeleként Rupprecht Olivér dr. a "Magyarság" c. lap főszerkesztője belépett a pártba.⁷⁷ Rupprecht belépése, majd később a Magyarság körül gyülekező újságíró garnitúra csatlakozása Ruszkayhoz azért volt különösen jelentős, mert rajtuk keresztül kapcsolat-

ba került az SS-el és a német külügyminisztériummal.⁷⁸ Az un. Rothen-féle klikk/⁷⁹Rupprecht, Baky és Michaelis/ 1939.-től a németek fizetett magyarországi ügynökei voltak. Rothenék és az un. Albrecht-féle klikk/⁸⁰Ruszkay-Rácz-Imrédy/ között a kapocs Ruszkay volt, ez egyben azt is jelentette, hogy Imrédynek sikerült a maga számára hivatást építeni a nyilas társaságok és politikusok felé. ~~Rothenék és az un. Albrecht-féle klikk között a kapocs Ruszkay volt, ez egyben azt is jelentette, hogy Imrédynek sikerült a maga számára hivatást építeni a nyilas társaságok és politikusok felé.~~ Elképzelhető volt az is, hogy Imrédy maga kísérelje meg valamilyen formában, radikálisan hangzó cégér alatt összegyűjteni és ügyes vezetéssel aktivizálni a szélsőjobboldalt, de az is, hogy a szélsőjobboldali egység vezetőereje nem a felső uri - kispolgári csoport lesz, hanem a radikális - anarchista Gruber-Kovarcz-féle puccsista eszközökkel operáló "radikális" nyilasok. /Nézetüket arra alapozzuk, hogy a bányászok mozgósítását a NYKP már 1940 augusztusában megkezdte és mint tudjuk a bányász-sztrájkot csak kiindulópontnak tekintették politikai kalandorterveik megvalósításának útján.⁸¹ Mégis a nyilas egység megvalósulásának útja más volt, következésképpen csak átmeneti lehetett.

A továbbiakban meg kell vizsgálnunk az ideiglenes nyilas egység lehetővéválásának okait.

A németek Telekivel szemben bizalmatlanok maradtak a második bécsi döntés után is. Elképzelhetőnek tartották, hogy Teleki felemás módon teljesíti a német követeléseket, így tehát továbbra is a Wilhelmstrasse legfőbb céljai közé tartozott Telekire minél nagyobb nyomást gyakorolni,⁸² ha szembeszegülne velük, kiharcolni menesztését, és egy szélsőjobboldali kormánnyal való felváltását. A szélsőjobboldal

hatalmi terveinek vitathatatlanul egyik legfontosabb feltétele a nyilas egység volt. Ruzskey már megkezdte az egyesülési tárgyalásokat, amikor az amnesztia rendelet folytán Szálasi kegyelemben részesült.⁸³ Az eseményeket utólag rekonstruálva, szinte lehetetlen megállapítanunk, hogy Szálasi szabadonbocsátása a kormány részéről átgondolt taktikai húzás volt-e, vagy egyszerűen a németek magyarországi kiszolgálói felé tett gesztus. Az azonban tény, hogy az amnesztia megzavarta a nyilas terveket. Hitler egyik bizalmas magyarországi informátora úgy vélte: Szálasi a Ruzskeyval való rivalizálás érdekében engedték ki.⁸⁴ /Továbbá Szálasi szabadonbocsátása a kormány presztizs veresége nélkül történt./⁸⁵ Szálasi fogságából a nyilasok politikai tőkét kovácsoltak és a tömegek elé mint elveiért szenvedő mártírt állították. Éppen a személyéhez fűzött vágyak és várakozások következtében nem rázkózhattak el a vele való további együttműködéstől. A körülötte kialakított mártíromság-legenda pedig egyenesen az egységes nyilas párt vezérévé predestinálta. Szálasi budapesti fogadtatása pedig arról győzte meg a nyilas tábor vezetőit, hogy Szálasi népszerűsége elérte a csúcspontot. Szálasi a Csillagbörtönből gépkocsin érkezett Budapestre. Amikor Szálasi gépkocsija elérte az Andrássy utat, masírozó katonákkal találta szemben magát, és ekkor - egy nyilas publicista szerint - a következő jelenet játszódott le "... Elhallgat a menetelő nótaszó, a vezénylő tiszt kardja tisztelgésre villan... Körülöttük a lelkes nép, mámoros ünneplés, Éljen Szálasi! kiáltások."⁸⁶ A fővárosba érkezett Szálasi már különböző ajánlatokat tartalmazó levelek várták. Levelet kapott Baky-tól és Rupprecht-től⁸⁷, hogy dolgozzon a Magyarság

Hunyadi János utcai szerkesztőségében, ahol már egy szobát be is rendeztek számára.⁸⁸ Rupprecht ajánlata nagyon átlátszó trükk volt, amelynek az volt a célja, hogy Szálasi állandó felügyeletük alatt tartva, eszközként felhasználva valósítsák meg a nyilas egységet. Szálasi nem is fogadta el az említett javaslatot. Ezután érkezett meg Ruskay levele.⁸⁹ Ruskay az összes nemzetiszocialista erő^ksoros összefogását javasolta Szálasi vezérlete alatt, mert mint írta 4-5 hónap áll rendelkezésükre, hogy egy "á la Hindenburg-Hugenberg-Hitler" helyzetet teremtsenek.⁹⁰ Ruskay tehát Szálásinak felajánlotta az egységes nyilas párt vezetését, mert úgy^{látta} a felgyorsuló események a koncentráció megvalósulását követelték. Ruskay szerint hiányzott "... egy általános feltétlen bizalmat élvező mozgalomvezér fegyelmező szava."⁹¹ Továbbá Ruskay az egység megvalósítását annyira sürgősnek vélte, hogy a pillanatnyi helyzetben sem a programbeli eltérések, sem személyi kérdések megvitatására az idő nem alkalmas.⁹² A lényeges programbeli eltérések ellenére ezért törekedett Ruskay a Szálásival való megegyezésre. Szálasi "tájékozódni" kezdett a mozgalom helyzetéről és a kialakult helyzet így összegeződött benne:

- "1. A kormányzat ijedten várja, mi fog történni és Ruskay révén utat keres hozzá.
2. Csak a hangulat van meg /ti. egységre/, a szervezkedés teljesen hiányzik, anarchikus a hangulat.
3. Hangulati hajlam van az un. szélsőjobboldali pártokban az összefogásra.
4. Rothen Ferenc meg akarja őt nyerni a német nemzetiszocialista gyakorlatnak, - ígéretet tehetett /erre/ német hivatalos köröknek."⁹³

Szálas helyzetértékelése Ruszkayt illetően téves volt, azt azonban felismerte, hogy a nyilas egységre irányuló törekvés konjunkturális alapokra épült és Rothen a német hirszerző hálózat tagja az egység kiépítésén munkálkodott. Mindezekon túl Ruszkay ajánlata nagyon kecsesítő volt számára, mert így mániákus terveinek megvalósulását láthatta egészen közelinek. Ehhez azonban a németek szimpátiáját, tevékeny támogatását sem nélkülözhetette. Szálas és Ruszkay képviselte nyilas csoportok érdekei így átmenetileg egybeestek és ez volt az alapja annak, hogy ideiglenesen létrejöhetett a nyilas egység.⁹⁴ Szeptember utolsó napjaiban a két párt vezetői már alá is irták azt a megállapodást, amely szerint okt. 6-ig egyesülnek "... Alap egy központi akarat érvényesülése és felelőssége."⁹⁵ Az egységtárgyalások sikeres menetét tovább gyorsította a kormánynak az az intézkedése, amelyben a 3400-as rendeletét hatályon kívül helyezték.⁹⁶ A nyilas propagandának ismét sikerült hisztériás hangulatot szitania a fővárosban. Az Andrássy-ut 60 sem győzte pótolni a kerületek elfogadó belépési nyilatkozatait. Szept. 27 és 30.-a között Budapesten 30 %-kal emelkedett a NYKP taglétszáma.⁹⁷ Október első hetében 24 új szervezetet létesítettek és ugyanannyi párthelyiséget nyitottak meg.⁹⁸ A NYKP és az MNSZP egyesülésével azonban még nem valósult meg a teljes nyilas egység. Meskó, Csoór és Szüts vezette pártok továbbra is megőrizték különállásukat. Ennek oka az volt, hogy ezekkel a pártokkal programbeli eltérések miatt nem lehetett megegyezni. A NYKP és az MNSZP programjai is különböztek egymástól két lényeges kérdésben, mégpedig a hatalomrajutás és a földkérdésben.⁹⁹

Mint már korábban utaltunk rá, a NYKP a hatalom "revolúciós" megszerzésére törekedett. Ezzel szemben a MNSZP vezetői a hatalom megszerzését folyamatnak tekintették, amelyet a külpolitikai helyzet nagymértékben elősegít. Politikai kombinációikban tekintélyes helyet foglalt el Albrecht főherceg személye, akit Ruszkay a jövő emberének tartott, továbbá ugyancsak előnyösnek tartották volna, ha a totális fasiszta átalakulást főhercegi név márkázza.¹⁰⁰ Véleménykülönbség mutatkozott a földbirtokpolitikai kérdésben is. Szálasiék a termelés biztonsága érdekében a mechanizált nagybirtok mellett foglaltak állást. A mezőgazdaság átszervezését elsősorban a "gazdasági szükségszerűség" figyelembevételével kívánták elérni, ezért nem gondoltak a nagybirtok felszámolására, hanem azokat állami támogatással modern mezőgazdasági üzemek színvonalára kívánták emelni. A kisbirtokosok számának növelését csak ott tartották célszerűnek, ahol az gazdaságilag kifizetődő. A zsidók, idegen állampolgárok stb. birtokaiból "termelőszövetkezeteket" akartak létrehozni, amelyek ellenőrzése a totális állam legfőbb gazdasági irányító szervezetének, az "Országépítő Tanácsnak" az ellenőrzése alatt álltal volna. /Ld. Függelék 2. dok./ Ezzel szemben az MNSZP a kisbirtokok számának növelése mellett foglalt állást, azonban tervezetükben szó sem volt a parcellázások tempójáról, az igénybeveendő földek nagyságáról vagy a földbirtok felső határáról. Az egyesült párt, amely a NYKP nevet vette fel, közös programban nem is állapodott meg, csupán a két párt egységnyilatkozatát tették közzé. Közösnyilatkozatukban a két párt egysége mellett tettek hitet, amelyben az egy akarat és felelősség kifejezője Szálasi Ferenc lett.

Megalakították Szálasi tanácsadó testületét, melynek tagjai Csia, Hubay, Ruszkay és Széchenyi lettek. Továbbakét párt egységesítéséről kiadott közlemény tartalmazta még azoknak az un. disszidens képviselőknak a neveit is, akiknek az ügyében Szálasi fenntartotta magának a személyi döntés jogát.¹⁰¹ Az egységokmány ismertetéséből kiderül, hogy Szálasi és Ruszkay valójában nem egyeztették össze a két párt programját és számos lényeges kérdésben nem sikerült közös nevezőre jutniok. Mindez magában hordozta a megállapodás átmeneti jellegét. Tehát kompromisszum született, amely létét a már korábban említett külpolitikai tényezőknek és azoknak a belpolitikai következményeinek köszönhette létét.

A két párt egységesítéséről szóló okmány aláírásának napján /szept. 29.-én/ vasárnap a nyilasoknak sikerült 500-600 fős tömeget összezsúfítani¹⁰² az Andrássy-ut 60 előtt, ahol Szálasi fogadta a "vezérhez" ismét megtérő képviselőket. A Hűség Háza elé egymás után érkeztek az un. disszidensek gépkocsijai. Az említettek Szálasi előtt bocsánatkérő nyilatkozatot irtak alá, amelynek lényege az volt, hogy Szálasi a NYKP-ból való kilépésüket és az MNSZP-be történt átlépésüket nem vette tudomásul és mandátumukat az egységes pártban is /NYKP/ megtarthatták. A NYKP az ország legerősebb ellenzéki pártja lett. Okt. 5.-én Teleki miniszterelnök fogadta Szálasit és Ruszkayt.¹⁰³ A miniszterelnöki audienciáról rövid hirben számolt be a sajtó. Mindez találgatásokra adott okot.¹⁰⁴ A kortársak a romániai eseményekből kiindulva /Romániában ezekben a napokban Antonescu a Vasgárdával szövetségben fasiszta diktatúrát teremtett meg/ arra a következtetésre jutottak, hogy a kormány Darányi nyom-

dokain haladva kísérletet tesz a nyilasoknak a rendszerbe történő beépítésére.¹⁰⁵ Ámbár az ilyen kombinációk tévesnek bizonyultak, azonban a nyilasoknak sikerült politikai tőkét kovácsolni a Telekinél tett látogatásból.¹⁰⁶ Gondosan elhallgatták, hogy Szálasi csupán az amnesztiát köszönte meg és Telekit kormányzói audiencia kieszközlésére kérte.¹⁰⁷ A kihallgatást követő napon Szálasi beszédet tartott.¹⁰⁸ Sokat sejtetően utalt az audienciára, majd kijelentette, hogy "... Tudatában vagyunk annak a megdönthetetlen ténynek, hogy a magyar népi mozgalom hatalomképes; a tudatában vagyunk annak is, hogy egyedül és kizáróan csak a magyar népi kezdeményezésnek és felelős vezetőinek van meg az a terve, mely egységesen és átfogóan tudja megoldani a Kárpát-Duna Nagy-Haza minden sorskérdését." Szálasi beszédében kitért még más bel- és külpolitikai kérdésekre is. Elmondotta, hogy nézete szerint Magyarország parasztállam és a zsidóknak nincs helyük az országban, a NYKP nem működhet együtt a kormánnyal. Utalt még a nyilasok és az egyház rossz viszonyára, valamint arra is, hogy Magyarországnak a helye a két nagy "rendező elv" Olaszország és Németország között van. Szálasi beszéde, különösen a "parasztállamról" tett kijelentése meglehetősen nagy zavart okozott nyilas körökben. A programbeli eltérések ismertetése során már utaltunk arra, hogy a nyilasok nem tisztázták, hogy a nagybirtokosokra vagy a kulákságra támaszkodva próbálják megoldani az agrárkérdést. Mecsér András a kapitalista mezőgazdasági nagyüzem lelkes híve és Vágó Pál a kapitalista mezőgazdasági nagyüzem elméleti képviselője a elhangzottakon legalább annyira csodálkozhattak, mint Matolcsy Mátyás, aki közismerten nagybirtokellenes fenegyereknek számított.¹⁰⁹

A nyilas sajtó Szálasi beszédét lelkesen méltatta, de a kulisszák mögött az elégedetlenkedők tábora zajongott. A Magyarság körül gyülekezett ujságírók azért, mert Szálasi nem fogadta el a fizetett állást náluk²¹⁰, Baky mellőzve érezte magát és az MNSZP egykori vezetői azt fájlalták, hogy Szálasi a régi NYKP vezetőségét nevezte ki a párt élére és a forma kedvéért csak egy tisztséget adott át, az un. disszidensek a nyilvánosság előtt történt megaláztatás miatt duzzogtak.¹¹¹

Mindezekon túl ijedten hallgatták Szálasi beszédét azért is, mert az értelmetlenségben, mániákusságban jóval felülmulta bebörtönzése előtti beszédeit. Az elégedetlenkedő nyilas vezérek azonban egyelőre még nem tűnődtek el Szálasi csodabogarain, a hatalomátvételi tervek foglalkoztatták őket.

A sajtóban okt. 5.- én reggel jelent meg Imrédy és Jaross kilépőlevele, amelyet a MÉP elnökéhez intéztek.¹¹² Okt. 5-10.-e között 19 képviselő hagyta el a MÉP-et. Imrédyt a pártrobbantásra a nyilas egység megvalósulása kényszerítette, a MÉP-ből való kilépése elkerülhetetlen volt, mert enélkül nem maradhatott volna posszibilis a németek szemében.¹¹⁴

A nyilas vezetők vérmes reményeket fűztek az Imrédy lépése következtében előállott helyzethez, azonban mégsem az történt, amit vártak. A pártrobbantás előtt Szálasi maga is javasolta Ruszkaynak, hogy próbálják Imrédyt a MÉP-ből való kilépésre bírni, mert állítólag 120-160 képviselő áll mögötte.¹¹⁵ Imrédy kilépése megtörtént és a nyilas vezérek hiába várták a tömeges kilépéseket. Szálasi szerint most már Imrédynek egyetlen kötelessége és lehetősége maradt: csatlakozni a NYKP-hoz.¹¹⁶ Imrédy nem volt hajlandó alárendelni magát Szálasinak

hanem éppen ellenkezőleg, ő szerette volna meglovagolni a NYKP-t. Egyenlőre - a politikai helyzet alakulása miatt - hajlandó volt a NYKP-tal való együttműködésre. Ezen az alapon okt. végén Ruszkaynak sikerült kierőszakolnia a riválisok találkozását. A megbeszélés 3 órán át tartott. Imrédy Szálasit beszéltette. A beszélgetés nagyon szerény eredménnyel zárult, megállapodtak a Házban a viták során egy- séges álláspontot képviselnek. 20 h-kor Szálasit Imrédy faképnél hagy- ta, mivel fontosabb dolga is akadt, a Gellért Szállóban hivatalos né- met személyekkel kívánt találkozni.¹¹⁷ Imrédyt a nácikhoz kiváló kap- csolatok fűzték¹¹⁸, így hamar felismerte, hogy a németeknek pillanatnyi- lag nem érdekük a magyarországi rendszerváltozás kierőszakolása, sőt a Birodalom gazdasági érdekeivel egyenesen ellentétes a nyilasok ha- talomátvételi tervéhez szükséges sztrájk akciók, mindezekből levonta a szükséges konzekvenciákat és ingerült szavakkal támadta a nyilasokat. "Végeredményben, amikor az új Európa felépítéséről beszélünk, nem le- het azt nézni, hogy egy egész országban heteken keresztül szünetel a bányászat és az energiatermelés."¹¹⁹ Ugyanakkor a kormányra gyakorolt német nyomás is enyhült. Teleki egyre idegesebben reagált a nyilasok politikai akcióira. A nyilasok a puccskísérlet tervével annyira ki- élezték a helyzetet, hogy az már az uralkodó osztályok egyes hatal- mon lévő csoportjainak közvetlen érdekeit, elgondolásait veszélyeztette. "Nem látok más kiutat, minthogy a nyilas vezetőket meg kell fenyegetni, hogyha felfordítják a helyzetet, a pártot betiltjuk és a vezetőket falnak állítjuk",¹²⁰ írta Horthy Telekinek küldött levelében. A kormány határozott ellenintézkedései nyomán végül a nyilasok is kezd-

ték belátni, hogy várakozásaikkal ellentétben Teleki helyzete javult és a kormánynak a fegyveres semlegesség gyakorlati feladásával, valamint a szélsőjobbboldali erők részleges kielégítésével sikerült a belpolitikai helyzetet stabilizálni. Imrédy a szélsőjobbboldal hatalmi terveinek várható kudarcát jó politikai érzékkel gyorsan felismerte. A legnagyobb manőverezési lehetőséget a maga számára csak egy önálló politikai organizáció létrehozásával biztosíthatta, így került sor a Magyar Megújulás Pártja megalapítására.¹²¹ A Házban okt. 21.-én jelentette be Imrédy a MMP megalakulását és közölte azt is, hogy a programot az appropriációs vita során ismerteti majd.

A novemberben kezdődött képviselőházi vitán már egy egészen más szélsőjobbboldal jelentkezett. A nyilasok kalandor terveiben nagy szerepet játszott bányássztrájk összeomlása és a sztrájk utolsó szakaszában meggyorsult a bányászok kiábrándulása a nyilasokból.¹²² A bányássztrájk leszerelése a nyilasok 1940 őszi nagyszabású támadásának a végét is jelentette. A baloldal ereje növekedőben volt, ugyanakkor a nyilas propaganda arzenáljából egy újabb fegyvert kellett kiselejtezni: a felfokozott szociális demagógiát. Egyre súlyosabb tehertételként nehezedett rájuk a német barátság, amelyből egyre több politikai hátrányuk származott. Kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy a termelés zavartalanságát kell szolgálniuk. Számukra a MMP-nak megalakulása azt is jelentette, hogy a konkurrens párttal versenyt kell futniuk a németek kegyeiért. A nyilas egységen kívülrekedt nemzetiszocialista pártok tevékenysége stagnált. Szervezeteik szétestek, vezetőik lejáratták magukat, taglétszámuk egyre apadt, amelynek alapvető oka az volt, hogy

azok akik Szálasit túl radikálisnak tartották Imrédyhez csatlakozhattak. A MMP hamarosan "felszippanította" az ifj. Balogh István vezetése alatt működő Magyar Nemzeti Szocialista Pártot¹²³ és Salló Nemzeti Frontját¹²⁴, mindkét jelentéktelen párt akkor már minden feltétel nélkül beleolvadt a MMP-be.

Imrédy parlamenti zászlóbontása

1939 augusztus 11.-én elfogadott házszabályrevízió¹²⁵ az appropriációnál és az indemnitásnál megszüntette a részletes vitát. A plénum általános vitája után a javaslatok a bizottságokhoz kerültek részletes megvitatásra. A javaslat általános vitájában minden olyan párt, amelynek legalább 4 képviselője volt, vezérszónokot jelölhetett ki. /A nagyobb pártok - azaz a MÉP - minden 50 képviselő után még egy vezérszónokot állíthattak./ A vezérszónok beszédidejét egy órára korlátozták és egy órával hosszabbíthatták meg. Az appropriációs vitát mindig nagy érdeklődés előzte meg, hiszen a pártok képviselői a plénumban elvi kérdéseket boncolgattak és többnyire pártjuk hivatalos álláspontját képviselték. Az 1939-44-es országgyűlésre még fokozottabban vonatkoznak az elmondottak, mivel a pártok csak vezérszónokaik révén juthattak valamivel hosszabb beszédidőhöz.

A Házban nov. 25.-én kezdődött az appropriáció vitája.¹²⁶ A vezérszónokok kevés ujjat és érdekeset mondtak. A főszereplők nem is ők voltak, hanem Imrédy Béla, aki több mint két órás beszédében összegezte programját, politikai célkitűzéseit.¹²⁷ Beszédéből világosan kirajzolódott koncepciója, amelyet alapvetően külpolitikai tényezők határoztak

meg. Imrédy abból indult ki, hogy Németország nem támadó, hanem preventív háborút viselt. Csupán megtámadására készülő potenciális ellenfeleit előzte meg. Franciaország legyőzése után jóformán egész Európa ipari és gazdasági erejének birtokába jutott, így Németország annyira megerősödött, hogy veresége elképzelhetetlen. Ebből vonta le azt a következtetést, hogy Magyarország csak tengelybarát külpolitikát folytathat. Imrédy szerint ez a külpolitika csak akkor lépi át a "jószándéku adminisztrálgatást", ha a kormány a külpolitikai vonalvezetés konzekvenciát levonja a bel-, gazdaság-, és a társadalompolitika területeire. Az ország betagolása az "új" európai rendbe - Imrédy elképzelése szerint - csak fokozatosan valósulhat meg. Ennek a folyamatnak első állomása a társadalomnevelés lett volna. Tehát a sajtópolitika és a kommunikációs eszközök révén kívánta a "ránevelést" arra, hogy "... a magyar közönség megtanulja felismerni a politikai ideológiai és gazdasági betagolódás szükségességét ebbe az új európai rendbe... Mindaz amit a kormány ezen a társadalomnevelési téren tett mindössze annyi volt, hogy nem engedte meg az ellenkezőjét."¹²⁸ A pozitív ránevelés következő lépcsőfokát a gazdaságpolitika megváltoztatásában látta. A Háromhatalmi Szerződéshez történt csatlakozás pedig a kormány elsőrendű feladatává emelte a gazdasági erők autonom játékának megszüntetését. Imrédy erre hivatkozva követelte, hogy "... abból a földből, amelyet az Uristen sok tulajdonsággal megáldott, kihozzuk azt amit lehet és a nemzeti termelésnek a maximumára jussunk fel." A megvalósítás útját a "tervszerűen, központilag irányított gazdálkodás" kereteinek létrehozásában látta, amelyben az "egyéni kezdemé-

nyezés" továbbra is jelentős szerepet játszhatna. Imrédy az állami beavatkozási rendszer teljes kiépítését a tömegek felé /hasonlóan a nyilasokhoz/ demagóg módon indokolta. Előtérbe állította a munkanélküliség és az áringadozások leküzdését. Azonban ennek háttérében a "keresztény tőkés ipari csoport" érdekei húzódtak meg. Imrédy az ár és munkabér szintvonal szabályozásával a hadigazdálkodásra átállt ország termelésének biztonságát, zavartalanságát kívánta elérni. Az államosításokat - nézetünk szerint - azért követelte, mert abban a keresztény tőkeképzés finanszírozásának sajátos útját látta.¹²⁹ Ehhez kapcsolódott az állami hitel és állami megrendelések követelése a keresztény tőkések számára. Figyelembe véve azt, hogy a hitelélet irányítása és a legjelentősebb ipari létesítmények zsidó finánciókések kezében voltak, akkor óhatatlanul arra a következtetésre jutunk, hogy az említett követelések háttérében az "őrségváltás" sajátos útját vázolta fel, sőt azt is meg kell állapítanunk, mindez tartalmazta a tervszerűség elemeit és az adott viszonyok között realizálhatónak tűnhetett.¹³⁰

Zászlót bont az "Új Rend"

1940 novemberének első napjaiban a fővárosban és a vidék nagyobb városaiban a hírlapárusok egy új mozgalom hetilapjait kínálták az utca emberének. Az "Új Rend" c. hetilap a magyar katolicizmus fasisztoid irányzatát képviselte. Az EMSZO, a KALOT, az SZMKE és a "Prohászka Körök" meghirdették a Magyar Szociális Népmozgalmat.¹³¹ A mozgalmat Freesz József és Közi Horváth József akkor indították meg, amikor már

létrejött a MMP és a szélsőjobboldal támadása összeomlott. Nézetünk szerint a mozgalom megindításának aktualitását éppen az adta meg, hogy bebizonyosodott egyrészt a nyilasok és a horthysta uralkodó körök közti szakadék áthidalhatatlan, másrészt a MMP megalakulásával létrejött, nyíltan nácibarát politikai organizációval szemben egyes körök¹³² szükségesnek vélték megfelelő erők felvonultatását. Elmondotakon kívül az EMSZO által kezdeményezett "Szociális Népmozgalom" megindítását még egy sajátos belpolitikai ok inspirálta. Magyarországon a keresztényszocialista szakszervezetek sohasem tudtak jelentősebb befolyásra szert tenni. Az Actio Catholica, amely ezeket a szervezeteket irányította, a Teleki-kormány intézkedéseiből feltehetően azt a következtetést vonta le, hogy Magyarországon is számítani lehet /a fasiszta gyakorlatnak megfelelően/ a munkás szervezetek államosítására, tehát pótlásukról gondoskodni kell. A keresztényszocialista szakszervezetekben két tendencia volt észlelhető, az egyik a fasiszta hullámot kívánta meglovagolni, míg a másik egységfrontra törekedett a legális baloldali szakszervezetekkel a fasizmus ellen.¹³³ Az EMSZO /Egyházközségi Munkás Szakosztályok/ kezdeményezte mozgalom élén a klérus ifjabb nemzedéke /Közi-Horváth József, P. Vargha László, Bihari Ferenc, Freesz József és Vida István/¹³⁴ állt. A klérusnak ez a garnitúrája szövetségben a Kereszténypárt nemzetiszocializmushoz gondolkodásban közelálló irányzatához, amelynek vezetője dr. Csilléry András és dr. Csik László voltak¹³⁵, megkísérelték feloldani a katolicizmus és a nemzetiszocializmus ellentmondását. Csilléry szerint¹³⁶ "... Az olyan idegen eszméket mint a hitlerizmus, amellyel külföldön nagy

eredményeket értek el, be kell engedni hozzánk is." Csik dr. még egyértelműbben fogalmazott:¹³⁷ "A nyilasok munkája nemzetnevelő és felvilágosító. Igen nagy jelentőséget tulajdonítok e mozgalomnak, amellyel teljes mértékben rokonszenvezek." Idézhetjük még Közi Horváth Józsefet is, aki ugyancsak úgy vélte, hogy "... a katolikus politika nem harcolhat együtt a liberálisokkal, a radikálisokkal és a marxistákkal a nyilasok ellen."¹³⁸ Közi-Horváthék 1938 máj. 15.-én a Quadragesimo Anno hetedik évfordulóján fenti nyilatkozataik szellemében tathersalli nagygyűlésükön olyan munkásmozgalmat hirdettek meg, amely "... radikális szociális követeléseket össze tud egyeztetni erős nemzeti érzéssel és őszinte gyakorlati kereszténységgel."¹³⁹ Szervezkedésük sikertelen maradt, ennek részben az volt az oka, hogy a munkások szilárdan kitartottak a régi szociáldemokrata szakszervezeteik mellett és részben az is, hogy a klérus konzervatív körei szerint a fasizmussal vallásellenessége miatt, a nyilasokkal parancsuralmi törekvéseik következtében lehetetlen minden együttműködés. 1940 novemberében mint már említettük, a megváltozott politikai helyzet következtében bátran nyultak az 1938-as "Magyar Cél" elnevezésű programjukhoz.¹⁴⁰ Ismételten hangsúlyozni kívánjuk, hogy nézetünk szerint a fenti program felújítását a "Magyar Szociális Népmozgalom" elindításához a szakszervezetek államosításának reménye adta meg a döntő lökést. Helyzetértékésük szerint a munkásoknak egyházközségekre történő tömörítésével nemcsak a szakszervezeteket pótolhatnák, hanem a marxista, baloldali munkásokat is lelki vallási gondozásuk ürügyén bevonhatnák szervezkedésükbe. A fentiek előrebocsátása után megkíséreljük programjuk főbb tartalmi jegyeinek kimutatását. (Programjukat ld. a függelékben, 3. sz. dok.)

Szellemi forrásuk a Rerum Novarum és a Quadragesimo Anno kezdetű pápai enciklikák voltak, továbbá az olasz fasizmustól a korporatív állam eszméjét vették át és mindezt ötvözték a magyar keresztényszocialisták ideológiájával. Mint ismeretes XIII. Leo pápa a Rerumban foglalkozott a tisztességtelen bűnös uzsorával szerzett nyereséggel, munkásvédelemmel, az állam "pozitív" beavatkozásával, a munkások és a tőkések viszonyával, és a szakszervezetek kérdésével.¹⁴¹

A Quadragesimo Annoban¹⁴² XI. Pius pápa a "korszellemnek" megfelelően tovább fejlesztette a Rerumban kifejtett téziseket. A pápa a társadalmi rend "megújítását" javasolta a korporatív állam segítségével. Az osztályharc kiküszöbölését, a tőke és a munka ellentétének feloldását megfelelő szociálpolitikával látták megvalósíthatónak. Az enciklika szerint a különböző foglalkozási ágakat /azaz a tőkéseket és a munkásokat/ együttműködésre lehet birni a korporációs államban

"... Tehát a rendiség helyes följutása a szociálpolitikai célkitűzés."¹⁴³ Közi-Horváthék elsősorban az olasz fasizmus eszméiből merítettek, mert a terjeszkedő nácizmussal szemben, a kevésbé veszélyesnek ítélt fasiszta Olaszországban Magyarország szuverenitásának támaszát látták. Tehát a magyar nemzetiszocialista tábor bomlasztásának ürügyén Közi-Horváthék a helytelen fasizmust állították szembe a helyessel. Ugy véljük, hogy nem kell különösebben hangsúlyoznunk az említett szembeállítás veszélyét. Közi-Horváth mérsékeltebb antiszemitizmusával nem a kizsákmányoltak és kizsákmányolók ellentétéről terelte el a figyelmet? Vajon nem a magyar függetlenség ellenségeinek malmára hajtotta-e a vizet, amikor a szakszervezetekkel szemben lépett fel?

/Közi-Horváth József mindezt a háboru végén felismerte, 1944 márc. 22.-én a képviselőházban egyedül ő emelt szót a német megszállás ellen.¹⁴⁴ Ideológiájukba így jól beilleszthették Zichy Nándor, Prohászka Ottokár, Ernst Sándor, Huszár Károly és Haller István elképzeléseit. Programjuk, agitációjuk és frazeológiájuk - annak ellenére, hogy az elsősorban a munkásokhoz szólt, inkább a középrétegek politikai igényeihez és izléséhez idomult. Frazeológiájuk "szociális" kitételei, tüzokádásuk a zsidó kapitalisták felé mozgalmuk derékhadát kitevő kispolgárokat elégithette ki és a munkásság soraiból csak a vallásos, a szervezetlen dolgozókat csalogathatták táborukba. A "Magyar Szocialista Népmozgalom" szervezkedési övezetei arra mutatnak, hogy kispolgári-alkalmazotti rétegeket tekintették mozgalmuk tömegbázisának. /Szegeden és a főváros környékén voltak a legerősebbek./¹⁴⁶ Az év végére a Népmozgalomnak 104 szervezete volt.¹⁴⁷ Freesz József szerint a mozgalom mögött félmillió ember sorakozott fel.¹⁴⁸ Freesz tulzottan optimista becslését nem fogadhatjuk el.¹⁴⁹ A nagy hirveréssel indult Népmozgalom hamarosan az érdektelenségbe fulladt. A faji nacionalizmussal kacérkodó vezetők a hadbalépés után inkább a függetlenségi nacionalizmus álláspontjára helyezkedtek. A háboruban bekövetkezett fordulattól kezdve zömük ismét beilleszkedett az ellenforradalmi rendszer kereteibe.

Felbomlik a NYKP

Előző fejezetünkben rámutattunk arra, hogy a nyilas egység az "á la Hindenburg-Hagenberg-Hitler" helyzet magyarországi változatának reményében született. Azonban a Teleki-kormány és a német vezető körök

kapcsolatai a nyilas várakozások ellenére nem romlottak, hanem éppen ellenkezőleg javultak. A szélsőjobboldal frontjai átrendeződtek, a MMG²-ja létrejöttével a NYKP-nak "konceptiózus" konkurrense támadt. A Baky-Pálffy csoport a "Magyarság" ujságírói nem tudtak jelentősebb pozíciókat kivívni a NYKP-on belül. Idegenként és ellenségesen figyelték Szálasi tevékenységét és csodálták Imrédyt. A NYKP-ban alapvetően két irányzat jött létre, az egyiket a Szálasi körül gyülekező régi mozgalmisták képviselték, akik szilárdan ragaszkodtak az 1938-as vonalhoz, a nyilas mozgalom eredeti célkitűzéseikhez. A másik irányzatot a NYKP-hoz csatlakozott Pálffy-Baky csoport és az egyesülésben nagy szerepet játszott Ruszkay képviselte, céljuk a szélsőjobboldal teljes egységének megvalósítása volt Imrédy, illetve Albrecht vezetésével. Az Imrédy felé orientálódó csoport helyzeti erősödéséhez hozzájárult az is, hogy 1941 január és február hónapjaiban Wirth Károlyt és Kovarcz Emilt a "Vasuti Front" elnevezésű titkos szervezkedés vezetőit hosszú börtönbüntetésre ítélte a Kuria, illetve a honvéd törvényszék.¹⁵⁰ Márciusban Gruber Lajos, májusban Hubay Kálmán kezdte meg egy éves, illetve fél éves börtönbüntetésének letöltését.¹⁵¹ Wirth, Kovarcz és Gruber letartóztatása Szálasi híveinek pozícióját gyengítette. Letartóztatásuk nemcsak 3 képviselői mandátumból fosztotta meg a NYKP-ot, hanem a munkás-szervezés és a szociális demagógia két kiváló nagy mesterétől is. Hubay politikai tevékenységének ideiglenes szünetelése és a Hubay közvetlen környezetéhez tartozó /Maróthy-Matolcsy-Vajna-Tanoss-Széchenyi-Kassai/, a pártsajtót /A Nép, Összetartás, Magyarság Utja, Pesti Ujság/ irányító csoport munkáját zavarta meg.¹⁵² Az NYKP hetilapjai és a Pesti Ujság csak nevükben voltak az egységes nyilaspárt

lapjai. A Szálasi vonalat következetesen csak a Nép képviselte, a többi lap /Maróthy Pesti Ujságja és Matolcsy Magyarország Utja/ "önállósították" magukat. A Magyarország a szélsőjobboldal legolvasottabb napilapja a Pálffy-Baky csoportot támogatta. A nyilas lapok között még nem volt polémia, de egymásnak ellentmondó cikkeket és hiranyagokat már publikáltak.¹⁵³ Magyarország hadbalépése Jugoszlávia, majd a Szovjetunió ellen a NYKP válságának kifejlődését szintén meggyorsította. A Bárdossy-kormány és a nácik kapcsolatai szivélyesek voltak. A németek úgy látták, sokkal taktikusabb, ha a Bárdossy-kormánnyal szemben az óvatos és Szálasiékhoz viszonyítva mérsékelt Magyar Megújulás Pártját támogatják. Imrédyeket a németek felértékelték, amelynek logikus következménye az volt, hogy a szélsőjobboldal "devalválta" a NYKP-ot. Ruszkay és a Pálffy-Baky csoport "modus vivendit" keresett a pártban való megmaradásra. Nézetük szerint a NYKP-nak le kellett volna mondaní arról, hogy továbbra is a szélsőjobboldal hegemon pártja maradjon, a NYKP-nak a németekkel a kapcsolat javítására és a szélsőjobboldal "értékesebb elemeivel" /- ti. Imrédyekkel/ szorosabb együttműködésre kellett volna törekednie. A megvalósítandó intranzi~~gens~~ jobboldali egység élére olyan politikust akartak állítani, aki az egész szélsőjobboldal számára elfogadható. Kinek a személye alkalmas erre? - ez egyike volt a leglényegesebb kérdéseknek. /Az intranzi~~gens~~ jobboldal vezéri tisztének elnyerése egyben egy csoport hegemoniáját is jelentette/. Szálasi személye nyilván elfogadhatatlan volt az uri-kispolgári szélsőjobboldalnak. Imrédyvel szemben a NYKP lumpen-anarchista elemeinek volt kifogása és mindenek föl Imrédy nevéhez fűződött a 3400-as

rendelet kiadása, "árja" származásának "kétes" volta, amelyeket ellenfelei jól kiaknázhattak. A szélsőjobb vezéri tisztére pályázók közül igen esélyesnek tűnt Albrecht főherceg. Albrecht megtagadta Habsburg származását, kitűnő kapcsolatokat épített ki a nácikkal. Albrecht Hitlertől visszakapta tescheni birtokát,¹⁵⁴ amely az amugy is náci barát herceget mély hálára kötelezte. Albrecht a szélsőjobboldal támogatását kereste politikai terveinek megvalósításához. mint a TESZ főelnöke,¹⁵⁵ /a társelnökök között olyan ismert szélsőjobboldali figurák voltak mint Antal, Marton, Taby és Serényi gróf/ bizalmas kapcsolatba került a befolyásos, gondolkodásban hozzá közelálló politikussal. Ruszkay és Rátz Jenő is baráti köréhez tartozott, igaz nem vallottak minden kérdésben azonos nézetet, de Albrecht kihasználva barátságukat, a szélsőjobboldal két legjelentősebb pártjában nagy befolyással rendelkezett.¹⁵⁶ Albrecht anyagilag a MMP-ot támogatta, de annak csak mecénása volt és nem tagja. Albrecht Szálasival is felvette a kapcsolatot, 1940 őszén együtt vacsoráztak. A vacsorát követő beszélgetés során Albrecht az iránt érdeklődött, hogy beléphetne-e a NYKP-ba. Szálasi kitért a nyílt válaszadás elől, Albrechttel azonban megígértette, hogy német kapcsolatainak kihasználásával kieszközli, hogy a NSDAP összekötőt küldjön a NYKP-hoz.¹⁵⁸ 1941 nyarán Ruszkay közölte Szálasival, hogy Albrecht Németországba utazik és hajlandó lenne németországi ismeretségeit a NYKP érdekében felhasználni.¹⁵⁹ Albrecht feltételeket szabott, amelyeket Ruszkay útján juttatott el Szálasihoz, ezek a következők voltak:¹⁶⁰

1. Hajlandó-e Szálasi a magyarországi belpolitikai helyzetről szóló

beszámolót összeállítani, amelyben azt is kifejtené, hogy hogyan képzei el a kibontakozást?

2. Elfogadná-e azt, hogy teljhatalmu megbízottként tárgyaljon /ti.

Albrecht/ Németországban?

3. Ha Albrecht pályázna a kormányzói tisztre, támogatná-e azt Szálasi?

Szálasi válasza nemleges volt. Szálasi kifejtette Ruszkaynak, hogy a magyar és a német nép között a közvetítés joga kizárólag őt /ti. Szálasi/ illeti meg. Szálasi dühödten reagált Albrecht kezdeményezésére. Kijelentette, hogy "... a Nyilaskeresztes Pártnak semmi kifogása nincs az ellen, ha Albrechtnek egyéni politikai ambíciói vannak, de vegye tudomásul, hogy a Nyilaskeresztes Párt nem az a számár, amelyet meg lehet lovagolni."¹⁶¹ Ellenben követeli Albrechtől korábbi ígéretének végrehajtását. /Albrecht és Szálasi 1940 őszén együtt vacsoráztak. A vacsorát követő beszélgetés során Albrecht az iránt érdeklődött, hogy beléphetne-e az NYKP-ba. Szálasi a kérdésre nem adott határozott választ. Ekkor ígérte meg Albrecht, német kapcsolatainak felhasználásával kieszközli, hogy a NSDAP összekötőt küldjön a NYKP-hoz./¹⁶² Szálasi Albrechtben ekkor már riválist látott. A NYKP-on belül a Ruszkay vezette csoport Albrechtet szerette volna látni a párt élén,¹⁶³ annál is inkább, mert a MMP-al való egyesítés csak Szálasi mellőzésével volt elképzelhető. A németországi ut és az ott tapasztaltak Albrechtben megerősítették azt a gondolatot, hogy a németek csak akkor segítenének a magyar szélsőjobboldalnak, ha az egységesen, komoly erőt képviselve jelentkezik a magyar politikai élet porondján.¹⁶⁴ Albrechtnek az intran-
zi-
gens jobboldal egységéről vallott nézeteit és vezéri ambícióit a

Baky-Pálffy csoport és Ruzsokay helyeselték, azonban ez még nem volt elég arra, hogy Szálasit eltávolítsák az egység útjából, ezért tervük az volt, hogy a NYKP és a MMP között szoros' kapcsolatokat létesítsenek ebben a szövetségben a MMP-ja lett volna a "fej" és a NYKP hozta volna a "tömegeket". Szálasin nyíltan nem utasíthatta vissza Imrédyékkel való tárgyalások gondolatát, mert ha nem így tett volna, az egyértelműen az intranzingens jobboldali egységgel történő szembeszegülést és ezzel együtt esetleg bukását is jelentette volna. Szálasin taktikája az volt, hogy beleegyezett a tárgyalások megkezdésébe, ugyanakkor újabb és újabb feltételeket támasztott, amellyel eleve lehetetlenné tette a megegyezést. Imrédy maga sem siettette a tárgyalásokat, a maximum ameddig elment a parlamenti együttműködés volt a NYKP-tal, a fuziót a MMP-ra nézve károsnak ítélte meg, mert az automatikusan felvetette volna azt a kérdést, hogy a MMP megmaradhat-e azon az alapon, amelyen addig állott? Tehát Imrédy célja az volt, hogy kihasználja a NYKP belső válságát, leválasztja Szálasiról a "mérsékeltebb" Baky-Pálffy csoportot. Pálffyék az egységtárgyalások elhúzódásáért és kudarcáért Szálasit erősen kritizálták; "... Hallottunk hosszú hónapokkal ezelőtt a Nyilaskeresztes Párt által is nemzetiszocialistának elismert Imrédy-párttal való tárgyalásokról, de azok eredményeiről semmit. Halljuk minden héten, minden hónapban, hogy ezek megvalósulnak, mert ez nagy lépés a győzelem felé, mely ekkor meg ekkor fog bekövetkezni. Halljuk, hogy mindenki fogja be a száját és nyissa ki a fülét..."¹⁶⁵ így írta le a Pálffy csoport egyik képviselője a pártban kialakult hangulatot, helyzetet. Juliusban a nyilas sajtót tárgyilagosan figyelő

olvasó már előre láthatta a NYKP-ban szakadás várható. A NYKP hivatalosnak számító "A Nép" c. lapja¹⁶⁶ a szervezetek számának gyarapodásáról adott hirt és zengedezett a "nyilas mozgalom" várható újabb fellendüléséről, ezzel szemben a Magyarország, amely Pálffyék nézeteinek adott hangot, a "NYKP Mozgalmi Hirei" c. állandó rovatában egész hónapokon keresztül kizárásokról adott hirt,¹⁶⁷ Augusztusban a "Magyarország" is beszámolt a NYKP Nagytanácsának üléséről. Közölték Málnási Ödön főideológus beszédét, amely szerint a párt fizető tagjainak száma júliusban 8 %-kal emelkedett főként Csongrád, Bars-Hont, Bereg-Ugocsa és Heves megyékben, így a NYKP szervezeteinek száma 2398-ra emelkedett és az ifjúsági szervezetek száma 408 volt.¹⁶⁸ A Nagytanács üléséről a "Magyarország" c. lap rövid hirben számolt be, ez alkalommal a szokásos tálalás elmaradt. Szeptember első hetében Horthy Hitlerrel tárgyalt Németországban. A tárgyalásokról olyan hírek szivárogtak ki, hogy "... a kormányzót nem engedik addig haza, amíg a kormány itt meg nem teszi a további csapatszállításokhoz szükséges katonai intézkedéseket."¹⁶⁹ Mint később bebizonyosodott, a hír valótlan volt, de pszichikus hatását nem lehet lebecsülni, ezt igazolja az egyik kortárs állítása, amely szerint a hirre reagálók "... komolyanvszámolnak - különösen a Nemzeti Kaszinóban Imrédy miniszterelnökségével is."¹⁷⁰ Nézetünk szerint ez a légkör hozzájárult a NYKP-ban 1940-től tartó igen mély és krónikus válság nyílt kitöréséhez. Szeptember 12.-én és az azt követő napokban kilépett a NYKP-ból: Baky László, Jandl Lajos, dr. Kuhajda Vilmos, Lill János, Palló Imre, Papp József, Pándi Antal, Bodor Márton, Zsengellér József és Mosonyi Kálmán, Koródy Tibor és ifj. Zimmer Ferenc képviselők, Pálffy Fidél gróf Szálasi helyettes

országos pártellenőrzési vezetője, valamint a Magyarság főszerkesztője és felelős kiadója.¹⁷¹ A NYKP a kilpések hatására megrázkódott ugyan, de nem robbant szét. Ruzskay sem követte a kilépőket, mert neki fenntartásai voltak Imrédyvel szemben. Ruzskay a MMP-tal együtt akart haladni, de a szélsőjobboldal egységét Albrecht és nem Imrédy vezetésével képzelte el. A NYKP-ból kiszakadt a Baky-Pálffy képviselte felső, urí középosztálybeli csoport, ellenben érintetlenül megmaradt a párt alsó proletár-kispolgári bázisa.¹⁷² A kilépett 12 képviselő /Lill kivételével/ a NYKP-ban nem töltött be jelentősebb szerepet. Pálffy is csak másodrendű politikusa volt a NYKP-nak, a pártban betöltött tiszte ugyan hangzatos volt, azonban tényleges értékét tekintve nem jelentős. Kilenc disszidens képviselő újra megalakította a MNSZP-ot.¹⁷³ A pártelnök Pálffy lett, a párttitkári teendőket ideiglenesen Lill János vette kézbe, a MNSZP pártközpontja a Hunyady János utcában, a Magyarság szerkesztőségének épületében működött.¹⁷⁴ Pálffyék ideiglenes megoldásnak tekintették a MNSZP-ot, erre hívta fel a figyelmet a MNSZP vezére is: "Meg kell állapítanunk, hogy amennyiben a most kilépett képviselők kénytelenek pártkeretbe tömörülni, ez csak átmenet lesz és legfeljebb azt a célt szolgálja, hogy ebből kiindulva megalakossuk a nemzeti jobboldali pártokban helyet foglaló magyar testvérek egy táborban való egyesítését, amely ezentul nyílt sisakkal veszi fel a küzdelmet - a magyarok nemzetiszocializmusaért. Ez a párt totális párt lesz."¹⁷⁵ Ugy érezzük, jogos feltenni a kérdést, miért alakítottak külön pártot Pálffyék és miért nem csatlakoztak Imrédyhez, mint Koródy, Mosonyi és Zimmer? Háborus időkben, cenzura és gyűléstilalom

idején a pártalakítás hallatlan nehézségekbe ütközik és ezt Pálffyék vállalták, - a kérdés csak az, hogy jószántukból vállalták-e? A felvetett kérdésekre úgy kaphatunk választ, ha megvizsgáljuk azt is, hogy miként reagált a MMP a NYKP-tel kapcsolatos eseményekre. Imrédyék örömmel üdvözölték a 12 képviselő kilépését a NYKP-ból, mert így a MMP parlamenti sulya a többi szélsőjobboldali párthoz képest megnőtt. Mint már korábban elmondtuk, a MMP hajlandó volt befogadni három képviselőt, akiknek a MMP-hoz történt csatlakozása nem módosíthatta Imrédy eredeti elképzeléseit. Imrédy egészen más szerepet szánt Pálffyéknek, célja az volt, hogy hozzanak létre egy másik nemzetiszocialista pártot, amely szoros kapcsolatban állhatna a MMP-tal, de a két párt szervezetileg megőrizhetné önállóságát. Pálffyék a szélsőjobboldal alsó és felső csoportjai között közbülső helyzetüknél fogva alkalmasnak látszottak, hogy tömegeket vonjanak el a NYKP-tól. Az elit párt /MMP/ mellett így ott lett volna az Imrédyék szellemi irányítása alatt álló fasiszta tömegpárt is. A Pálffy-Baky csoportban nem tudatosult azonnal, hogy Imrédy alárendelt szerepet szánt nekik, erre mutat Pálffynak a Budapesten megjelent Deutsche Zeitung-nak adott nyilatkozata: "Ezzel a párttal /- ti. MMP-tal/ már ma szoros politikai kapcsolatban állunk és reméljük, hogy a már fennálló belső egységet rövid időn belül szervezetileg is kifejezésre tudjuk juttatni."¹⁷⁶

Szeptember 24.-én a MMP és a MNSZP közös közleményben jelentette be, hogy a két párt a "Magyar Munkaállam" megteremtése érdekében "Magyar Megújulás - Nemzeti Szocialista Pártszövetség" névvel "munkaközösségbe" tömörült és a parlamentben együttes csoportként tevékenykednek majd.¹⁷⁷

Ugyancsak hírül adták a két párt közös bizottságának megalakítását, amelynek elnöke Rátz Jenő lett.¹⁷⁸ A Magyarság címoldaláról okt. 2.-án eltűnt a nyilaskereszt, helyébe a MMP jelvénye került, a Mozgalmi Hírek c. rovatot kettéosztották, egyik részében a MMP, a másik részében a MNSZP híreit közölték. A propaganda tevékenység összehangolására a két párt közös "Propaganda Központot" létesített.¹⁷⁹ Tehát Imrédy elérte egyik célját, létrejött a pártszövetség és megmaradt a MMP szervezeti különállása, a kérdés az volt, hogy ez a forma tartós lehet-e? A válaszra nem kellett sokáig várni, közeledett az első teherpróba, a kormányzóhelyettes választás.

Kormányzóhelyettes választanak

1941 nyarán suttogó hír kél: Horthy dinasztíát alapít, a Kormányzónak a parlament megadja "országgyarapító érdemeinek elismeréséül" az utódkijelölés jogát, Horthy fiát jelöli ki utódaul, aki mint VI. István lép a magyar trónra.¹⁸⁰ Az érdekes hír közel állt a valósághoz, Horthy 1941 nyarán valóban foglalkozott az utódlás kérdésével.¹⁸¹ Ekkor merült fel a kormányzóhelyettes tisztség gondolata. Ismeretes, hogy Horthy hatalomrajutásától kezdve harcolt a minél teljesebb uralkodói jogkör megszerzéséért.¹⁸² A kortársak - nem is minden alap nélkül - ezekben a kísérletekben dinasztia alapítási terveket láttak, hasonlóképpen vélekedik erről a felszabadulás utáni marxista irodalom is. Ezzel az állásponttal egyet lehet érteni, azonban hangsúlyozni kívánjuk, hogy a kormányzóhelyettes választás napirendre tűzése nem csupán az említett dinasztikus törekvés újabb állomása volt, hanem annál jóval

több; a Horthy-rendszernek a szélsőjobboldal elleni önvédelmi intézkedése és a rendszernek a háboru utáni időkre történő átmentési kísérlete volt. Aktualitását is ez adta. Miért vált aktuálissá a kormányzó-helyettes választás? 1941 őszén a magyar uralkodó körök egyik csoportjában, a hagyományos uralmi szisztéma megőrzését kívánó gróf Bethlen István és Kállay Miklós nevével fémjelzett csoportban egyre inkább megérlelődött az a gondolat, hogy 1942 telén Németország el fogja szenvedni az első súlyos vereségét, amelynek hatására a Wehrmacht a náci ellen fordul majd és megnyílik a lehetőség egy kompromisszumos béke megkötésére.¹⁸³ Horthyék a feltétlenül német orientálódású erőkkel szemben, - akik az állam további "modernizálásának" igényével léptek fel - a hagyományos uralmi forma megőrzésére törekedtek. Ez a törekvés a kormánypárt szélsőjobboldalának, sőt a kormány elsősorban Bárdossynak az ellenállásába is ütközött.¹⁸⁴ A miniszterelnök feltétlenül hitt a német győzelemben, szükségesnek tartotta a fasizálódás ütemének gyorsítását és éppen ezért nem volt inyére a hagyományos szisztéma bármilyen erősítése sem. Horthy 1941-ben 73 éves volt és attól lehetett tartani, hogy halála után valaki simán besétálhat az elárvult államfői helyiségekbe. Az adott helyzetben, amikor Bárdossy állt a kormány élén, az utód feltétlenül náci-barát lett volna. Utódlást illetően mind Horthyéknak, mind a szélsőjobboldalnak megvoltak a maguk jelöltjei. Gróf Bethlen István, gróf Károlyi Gyula és Horthy István jelölésének gondolata Horthyék részéről merült fel. A "szélsőjobboldal" részéről Albrecht főherceg, Bárdossy László és Taby Árpád voltak az utódjelöltek.¹⁸⁵

Horthyék viszonylag könnyen el tudták dönteni, hogy számukra a legmegfelelőbb jelölt a fiatal Horthy. /Bethlen nem vállalta, Károlyi pedig tulságosan öreg volt és így neve csak egy esetleges átmeneti megoldásként kerülhetett szóba./ Horthy fia jelölésének kérdését megtárgyalta az összes volt miniszterelnökével /Imrédyt kivéve/, Serédi Jusztinián biboros hercegprimással és Töreký Géza Kuria-elnökkel is.¹⁸⁶ A megkérdezettek Horthy Istvánt alkalmasnak találták az előkelő méltóság betöltésére.¹⁸⁷ Horthy István megválasztása mellett szólt az a tény, hogy a Horthy névnek tagadhatatlanul volt a közvélemény bizonyos rétegeire vonzó hatása és ezen túlmenően bizonyos körök előtt a Horthy név szimpatikus volt. Olyan kormányzóhelyettes, aki angolszász szimpátiájáról ismert - a békekötésnél is előnyt jelentett volna¹⁸⁸ - gondolhatták Horthyék. A további politikai fejlemények /Anglia hadüzenete/ és a katonai helyzet alakulása¹⁸⁹ indokolta a kormányzóhelyettes-választásról szóló törvényjavaslatot, illetve mielőbbi kidolgozását és parlamenti megszavaztatását. Korábban már említettük, hogy a kormányzóhelyettes választást a rendszernek a "szélsőjobboddallal" szembeni önvédelmi intézkedésének is tekintjük. Hogyan viszonyult a szélsőjobboldal a kormányzóhelyettes választás kérdéséhez? A kormánypárt jobbszárnyának szellemi vezetői Jurcsek Béla és Szeder János voltak, akik mind gondolkodásban, mind politikai felfogásban a nemzetiszocializmus eszméivel azonosították magukat.¹⁹⁰ A MÉP jobboldalához tartozott az eredetileg 26 képviselőből /5 ügyvéd, 6 földbirtokos, 5 pap, 6 gazdálkodó, 1 volt városbíró, 1 nyug. telekkönyvvezető, 1 nyug. tanügyi főtanácsos és 1 felsőkereskedelmi iskolaigazgató/¹⁹¹ álló felvidéki képviselőcsoport

megmaradt 21 képviselője /Jaross, Füssy Kálmán, Pintér Béla, Papp Mihály és Horváth Géza a MMP-hez csatlakoztak még 1940 októberében/192. A felvidéki képviselők a MÉP-ben a Bárdossy-féle politikai vonal hívai voltak193 A kormánypártban erősen szélsőjobboldali beállítottságú volt a Magyarországi Képviselők Parlamenti Klubjának /10 fős csoport/ néhány képviselője.194 A kormányzóhelyettes választás napirendre kerülésekor a fent említett csoportok élesen szembefordultak a MÉP reakciós-konzervatív-horthysta szárnyával, amelynek élén Lukács Béla a párt elnöke, Horthy né unokahúgának a férje állt.195 A kormányzóhelyettes választás annyira kiélezte a két tábor ellentétét, hogy a MÉP szélsőjobboldali képviselőinek esetleges kilépése valószínűvé vált és számításba kellett venni, hogy az elégedetlenek egy része Imrédyhez csatlakozik majd. Bárdossy miniszterelnök is mindent megtett Horthy István megválasztásának kontra-kirozására éppen azzal, hogy a Szeder-Jurcsek csoportot támogatta Lukács Bélával szemben. Végül is a kormánypárt egységét sikerült megőrizni, ennek egyik oka az volt, hogy a Erdélyi Párt és a MÉP szoros pártszövetségbe tömörült. Az Erdélyi Párt 41 főből álló képviselő csoportjával a bajbahutott Lukács Béla segítségére sietett. A gróf Teleki Béla vezette csoport elég nagy és elég jobboldali volt ahhoz, hogy garantálja a párt további jobbrahaladását és eléggé kormányzóhű is volt, hogy támogassa a kormányzóhelyettes választás tervét. A németek állásfoglalása a kormányzóhelyettes választás kérdésében szintén megfontolásra készítette Jurcsekéket, ugyanis kiderült, a náci előtt posszibilisek maradnak, ha továbbra is a kormánypártban tevékenykednek. A Magyar Megújulás Pártja szintén a kormányzóhelyettes választás ellen foglalt állást. Imrédy a kormányzóhelyettes választás kérdésében nagyon vilá-

gosan látott. Jól tudta - mint nagyon is rutinos a politikai berkekben járatos szakember, hogy a kormányzóhelyettes választás napirendre kerülése tovább polarizálja majd a szélsőjobboldalt. Arra számított, hogy az adott helyzetben politikai tapasztalatait, parlamenti praktikáit a szélsőjobboldal nem nélkülözheti és politikai rutinja, tekintélye révén az intranzigens jobboldal vezérévé válik. A kezdeményezést a szélsőjobbon belül - a kormányzóhelyettes választás során - mindvégig megőrizte, ezzel függött össze Taby jelölésének elvetése is. /Taby a MMP tagja volt, jelöltetésével Szálasi és a vezérkari tisztek egy csoportja próbálkozott./¹⁹⁶ 1941 utolsó hónapjaiban Imrédy meglehetősen bizalmatlan volt a "katonákkal" szemben. Bizalmatlanságának oka Rátz Jenő és a mögötte álló "Albrecht csoport" volt.¹⁹⁷ Rátz úgy gondolta, hogy Imrédy nem lehet a szélsőjobboldal vezére "... mert személye és orthodox kapitalista multja tulságosan nagy támadási felületet nyújt az ellenfeleknek."¹⁹⁸ Rátz /Ruszkayhoz hasonlóan/ Albrechtet tartotta a jövő emberének, úgy vélte személyét mind a NYKP, mind a MMP elfogadhatónak találja.¹⁹⁹ Azonban hamarosan kiderült, hogy sem Szálasi, sem Imrédy nem hajlandó Albrecht kedvéért félreállni. Imrédy Rátzot hallgatásra kényszerített, Imrédynek is voltak olyan jó náci kapcsolatai mint Albrechtnek és Rátz is tudta, hogy a szélsőjobboldal azokban a napokban nem nélkülözhetette Imrédy politikai tudását. Rátz és Imrédy így hallgatólagosan megállapodtak, hogy a kormányzóhelyettes választás ideje alatt nyíltan nem kritizálják egymást. A MMP-nál sokkal bonyolultabb volt a NYKP helyzete. A vezérkari tisztek egyik csoportja tárgyalásokat kezdett Szálasisal

a kormányzóhelyettes választás kérdéséről. Szálasi Albrecht jelölését "népi" szempontból nem tartotta aktuálisnak. A tisztek és Szálasi végül abban állapodtak meg, hogy a kormányzóhelyettesi posztra Taby Árpád volna a legalkalmasabb jelölt.²⁰⁰ Taby szerintük azért is a legmegfelelőbb jelölt volna, mert úgy gondolták, hogy Imrédy is pártolná megválasztását.²⁰¹ Az Andrássy-ut 60 újból sűrűn látogatott hely lett. A NYKP pártközpontjában ludovikások nyüzsgöttek.²⁰² Azokban a napokban sűrűn szólaltak meg a "Hűség Háza" telefonkészülékei. A telefonlehallgató szolgálat emberei pedig jelentették, hogy a ludovikások a kormányzóhelyettes választás ügyében telefonálgattak a pártközpontba.²⁰³ A MMP és MNSZP pártszövetség egyelőre nem nyilatkozott a kormányzóhelyettes választás kérdéséről, feltehetően azért nem, mert "utbaigazítást" vártak Németországtól.²⁰⁴ Meg kell állapítanunk, hogy 1941 decemberében, illetve 1942 első hónapjában feltárult a szélsőjobb-oldali egység lehetősége. A lehetőség kihasználatlanul maradt, mert ekkor már a NYKP mély belső válsággal küzdött és az egymás torkának ugrott klikkeket csupán a pártkeret tartotta össze. Az a párt, amely maga sem egységes, nem léphetett szövetségre más pártokkal, hiszen a frakciók küzdelme bármikor felboríthatja a párt amugyis labilis egyensúlyát és a válságot kiterjesztheti az egész pártszövetségre. A NYKP-ban már 1940 végén kialakultak azok a klikkek, amelyek a következő évben a pártot válságba sodorták.²⁰⁵ Ruszkay és Szálasi között az ellentétek a MMP-tal való egyesülés kérdésében éleződtek ki. A NYKP legfelső Titkos Tanácsának egyik ülésén Ruszkay a következőkkel indokolta²⁰⁶ az MMP-tal való egyesülés szükséges voltát:

1. A NYKP-nak nincs külpolitikai súlya, Imrédy ezzel szemben e téren is nyomasztó tulsullyal rendelkezik.
2. A NYKP belpolitikailag is teljesen csődöt mondott.
3. A NYKP nem tudta "megszervezni" a nemzetet. A nemzet "legértékesebb" rétegei ellenszenvesen vagy közömbösen állnak szemben a párt politikájával.
4. Mindezek miatt a pártvezető tekintélyén súlyos csorba esett.

Mindezek ismertetése után rátért javaslatának ismertetésére. Szerinte a megoldás a következő lehet.²⁰⁷ Ő /ti. Ruskay/ és Hubay megcsinálnák a pártegyesítést úgy, ahogy azt a párt jelenlegi súlyos helyzete lehetővé teszi. Mivel Szálasi érthető okokból nem alkalmas az egyesítés végrehajtására, ezért neki félre kellene vonulnia és csak a feladat megoldása után térne vissza a párt élére. Szálasi sértődötten utasította el Ruskay javaslatát,²⁰⁸ azonban a MMP-tal való tárgyalások megkezdését kénytelen volt megengedni. A MMP-tal való tárgyalások nagyon sovány eredménnyel végződtek. Ruskay csupán egy jegyzőkönyvi megállapodást tudott elérni arról, hogy havonta a két párt közös bizottsága megvitatja majd az aktuális kérdéseket.²⁰⁹ Szálasi Ruskay útjába állt, amikor az Imrédyvel való egyesülést a következő elvi feltételek²¹⁰ teljesítése esetén lett volna hajlandó megengedni:

1. Imrédy származásának tisztázása. Zsidó beütése van-e, és az honnan származik?
2. Ha zsidó beütés van benne, hajlandó-e a politikai sikről elmenni és azoknak átengedni a vezetést, akik zsidó beütés nélkül is alkalmasak arra.

3. Adjon magyarázatot viselkedésére, amelyet a Hungarista Mozgalommal szemben tanusított mint miniszterelnök. Hajlandó-e magyarázatot adni a Hungarista Mozgalom minden egyes tagjának, viselkedését illetően?

4. A Hungarizmus "eszmerendjét" ismerje el.

Ruszkay világosan látta, hogy Szálasi feltételei teljesíthetetlenek. Ezek után Ruszkay fuzióra már nem gondolhatott, de legalább a kormányzóhelyettes választás ügyében meg akarta valósítani a szélsőjobb akcióegységet.²¹¹ Szálasi gyűlölte Imrédyt²¹² és így nem volt hajlandó az együttműködésre sem. A MMP-tal való közös fellépést nemcsak Ruszkay sürgette, de pártjának más illusztris képviselői is.²¹³ Szálasi az együttműködésre nem látott lehetőséget, de pártján belüli ellenzékének nyomása olyan erős, hogy kénytelen a kormányzóhelyettes választás ügyében a szélsőjobboldal többi erőivel való együttműködés lehetőségét megcsillantani.²¹⁴ A NYKP vezére valójában önálló akcióra gondolt. Ugy vélte, pártja elég erős önmagában is Horthy István megválasztását meg-
híusítani. A vezérkari tisztekkel is ezért tárgyalt és próbálkozott Taby Árpád jelöltetésével. További segítséget igényelt Németországtól, azonban a németektől nagyon határozottan utasították el. Többek között Szálasi német beszélgetőpartnere mondotta: "... a német kormány a magyar kormánnyal van szerződéses viszonyban és nem a Nyilaskeresztes Párttal, ha tehát a párt bármit is kezdeményez a magyar kormány ellen, német szuronyokkal fogja magát szembe találni."²¹⁵ Az önálló akció gondolatától "belelkisedett" Szálasi a fentiek hideg zuhanyként hatottak. Most már csak pártja tömegbázisában bízhatott. A kormányzótól

kihallgatást kért, hogy "kibontakozási" tervét előadhassa.²¹⁶ Ezt a bejelentését 1942 jan. 9.-én a NYKP Nagytanácsának ülésén tette.²¹⁷ Ugyancsak ott mondta el, hogy "... az 1942.-i esztendő a beteljesedés esztendeje lesz. A tavasz a katonai akciók megindítása és lefolyása, a nyár pedig a katonai események kiaknázásának jegyében fog eltelni, míg az ősz a nemzetiszocialista munkaállamot fogja megvalósítani."²¹⁸ Szálasi tulzottan optimista volt, pedig derülátásának semmi reális alapja nem volt. Az 1942-es NYKP már nem volt azonos az egykori Hungarista Mozgalommal. A párt tömegbázisa beszűkült és mint már korábban utaltunk rá, a pártot belső ellentétek marcangolták. 1938-ban valóban volt nyilas mozgalom, amelynek háttérében döntően külpolitikai tényezők álltak. Sajátos szituáció alakult ki a gazdasági strukturában és a politikai szférában olyan változások keletkeztek, amelyek nyilas konjunkturát teremtettek. /A konjunktura csak átmeneti jelenség lehet, hatása csak adott helyen és szituációban érvényesül./ Így a nyilas mozgalom is csak időlegesen lendülhetett fel és szükségszerűen csak átmenetileg téveszthette meg a mozgalom hálójába került egyszerű emberek tömegét. 1941 utolsó hónapjaiban a nyilasok tömegbázisa szétporladt és a mozgalom helyébe egy minden oldalról leleplezett brutalitását és agresszív antiszemitizmusát fitogtató párt maradt. A párt vezetői már hiába dicsekedtek azzal, hogy ők a "fokhagymaszagu", tehát a hamisítatlan nemzetiszocializmust képviselik.²¹⁹ A párt "proletár" pártvezetősége szociális összetételét tekintve 1942-ben a következőképpen nézett ki.²²⁰

Gróf Serényi Miklós	- nagybirtokos
Primor dr. Csia Sándor	- HÉV titkár
Vajna Gábor	- nyugalmazott őrnagy, külföldi cégek képviselője
Henney Árpád	- nyugalmazott alezredes
dr. Maróthy Károly	- ügyvéd, főszerkesztő
dr. Mohay Gyula	- ügyvéd, Hitelintézeti igazgató
dr. Budinszky László	- ügyvéd
dr. Tauffer Gábor	- ügyvéd
dr. Vágó Pál	- műszaki főtanácsos
dr. báró Kemény Gábor	- volt szolgabíró
Gergely Gyula	- nagykereskedelmi rt. igazgató
Kassay Ferenc	- nyomdász

Gróf, báró, primor nagybirtokos, vagyonos üzletemberek, lezüllött értelmiségiek, nyugalmazott katonatisztek voltak a vezetők, a programok kidolgozói, a párt tényleges urai. A pártvezetőség összetétele meggyőző erővel bizonyítja, mely osztálynak pártja volt a NYKP.

1942-re a párttagság összetételében is jelentős változás történt. 1940 végén a NYKP-nak 116000 tagja volt. A párt összlétszámának 41 %-a munkás, 19 %-a paraszt volt.²²¹ 1942-ben a párt tagjainak száma jóval a 100 ezer fő alá süllyedt.²²² A leglényegesebb változások a párttagok összetételében zajlottak le. %-os összetételű "pontos" statisztikák ebből az időszakból nem állnak rendelkezésünkre, de a rendőrségi jelentésekből és más forrásokból levont következtetések alapján határozottan állítjuk, hogy a NYKP párt és mozgalmi élete a teljes hanyatlás állapotába jutott.²²³

A főváros nagy munkáskerületeiben a NYKP-ot tömegesen hagyták el a megtevesztett dolgozók. Így pl. a X. kerületben, ahol a párttagok száma 1939 végén 3500 volt,²²⁴ 1942-ben már csak 1760²²⁵ párttag volt. Az 1760 párttag közül 564 szigorú felszólítás hatására kifizette tagdíj hátralékát, azonban 1196-an megtagadták a tagdíjak befizetését.²²⁶ Ezek egy részét is ki kellett zárni, mert a felszólításra a pártot sértegetni kezdték.²²⁷ Nemcsak a fővárosban volt nagyarányú a visszaesés, hanem vidéken is. Így pl. Sopronban 1939-ben Szálasi pártjának 1300 tagja volt. 1941 végén csak 500. /A Volksbundba 85-en léptek át./²²⁸ Sopronban és környékén a NYKP tagjainak több mint 50 %-át "őstermelők és iparosok" adták 1941 decemberében.²²⁹ Endre László Pest vármegyei kiskiráltságában, ahol a nyilas mozgalom a fellendülésének idején rendkívül erős volt, a helyzet hasonlóan alakult. Így pl. az 1939-es választások során a nyilas pártok a szavazatoknak több mint az 50 %-át szerezték meg.²³⁰ A nyilas mozgalom a budafoki főkapitányság területén /Budafok, Nagytétény, Budatétény és Albertfalva/ már 1940 júniusában kifutotta magát. Az említett időpontban Budafokon az SZDP-nak 300, a NYKP-nak pedig 50 tagja volt.²³¹ A nyilas mozgalom 1939 végén elkezdődött hanyatlása 1942 legelejére tetőpontjához ért. Mindezekből levonhatjuk azt a következtetést, hogy Szálasi terve: az önálló aktív fellépés Horthy István kormányzóhelyettesi megválasztása ellen eleve irreális volt. Politikai súlyát veszítő pártot és annak a valóság talajától elrugaszkodott vezérét Horthy érthető módon nem fogadhatta. Ugyanis nyilvánvaló volt, hogy a kihallgatásból Szálasiék politikai tőkét próbáltak volna kovácsolni. /Horthy egyébként személyes okból is gyűlölte

Szálásit, az emlékeztetés 1937 novemberi eset óta.²³² Szálasi kihallgatási kérelmének azzal próbált nagyobb súlyt adni, hogy emberei útján azt híreszteltette, Budapesten és vidéken nagy nyilas tüntetések lesznek, ha a kormányzó nem fogadja.²³³ A tömegdemonstrációk - tömegek nélkül - pusztá fenyegetésnek bizonyultak. Ugyanakkor bebizonyosodott a NYKP tehetetlensége is. A NYKP-nak a durva utszéli hangú röpcédulázásokon kívül többre már nem volt ereje. /A röpcédulák nemcsak a főváros utcáira és vidékre jutottak el, hanem a Zách utcai kaszárnyán keresztül Budapest összes laktanyáiba is.²³⁴ A röpcédulázás hatástalan maradt, az emberek közömbösen olvasták abszokásosnál is nagyobb sületlenségeket. A földalatti tevékenység többet ártott mint használt Szálasiéknak. Attól kellett tartaniuk, hogy pártjukat feloszlatják.²³⁵ A NYKP belső ellenzéke Szálásit okolta az illegális tevékenység eltűréséért.²³⁶ Szálasi ellenzékének nem a fekete vonal megtűrése fájt, hanem vezérük és pártjuk tehetetlensége. Kiutat szerettek volna találni a számukra nyomasztó helyzetből valahogy úgy, hogy sorsukat a MMP szekeréhez kössék. Imrédy hívó jelére vártak, hogy elhagyhassák a NYKP "süllyedő hajóját". Imrédy a taktikus kivárás álláspontjára helyezkedett a kormányzóhelyettes választás ügyében. Pártját uri eleganciával távoltartotta a nyilasok "fekete" ügyeitől. A várakozás, a titokzatos hallgatás az utána vágyakozó NYKP vezérekben azt a hitet erősítette meg, hogy Imrédy valamire készül és a pártszövetséghez való csatlakozásuk kifizetődne.

1941 decemberében Horthy kormányzót szanatóriumba szállították. A Horthy betegségéről elterjesztett hírek tulzók voltak. A kormányzó utódlásának kérdését kívánták így időszerűvé tenni.²³⁷

A magyar szélsőjobboldal nem reménykedhetett abban, hogy a kormányzó-helyettes választást saját erejével megakadályozhatja. Ugy vélték, hogy csak Németország hathatós támogatásával tudnák saját jelöltjüket megválasztani, illetve Horthyék jelöltjének megválasztását megghiusítani.²³⁸ Albrecht ezért Hitlert is rá akarta bírni a magyar belügyekbe való nyílt beavatkozásra.²³⁹ A Wilhelm-strassen 1941 decemberében megszületett a döntés: a kialakult helyzetben Németország pozícióját rontaná minden nyílt beavatkozás.²⁴⁰ 1941 dec. 22.-én Weizsäcker külügyi államtitkár a következőket táviratozta²⁴¹ a budapesti német követségnek: " A Führer úgy döntött a kormányzó utódlásának kérdésében, hogy német részről semmi sem történjék, amíg a jelenlegi kormányzó él." Hitler nem volt hajlandó Albrechtet sem fogadni. Albrecht kérésének elutasítását a magyar kormány irányába tett udvarias gesztusnak szánták.²⁴² A politikai helyzet Horthyéknek kedvezett, akik a törvényjavaslat ünnepélyes és méltóságteljes megszavaztatását kívánták elérni. A "szélsőjobboldal" részéről várható ellenzéki megnyilvánulások érdekében a javaslat beterjesztését ezért jól kellett időzíteni. Horthyék először külpolitikailag biztosították magukat. 1942 elején Ribbentrop német külügyminiszter megjelent Budapesten és követelte, hogy az egész magyar haderőt /25 hadosztályt/ mozgósítsanak és vonultassák fel a keleti arcvonalon. Hosszas alkudozások után Magyarország vállalta 9 gyalogos és egy páncélos hadosztály front-ra küldését.²⁴³ Igaz, hogy a németek az egész magyar haderő bevetését követelték, de az elért eredménnyel így is elégedettek lehettek. A parlamentben is tovább erősítették a kormánytámogató erők súlyát. Február 6.-án a Ház elfogadta a kormány előterjesztését a délvidéki

képviselők behívásáról.²⁴⁴ A Délvidékről behívott 25 képviselő a háznagy vezetésével febr. 9.-én ünnepélyes keretek között vonult be. A Képviselőházi Napló így örökitette meg az eseményt "... Élénk, hosszantartó éljenzés és taps a Ház minden oldalán. A Ház tagjai felállnak és a Himnusz éneklik."²⁴⁵ Mialatt a képviselők ujjongtak, a képviselőház elnöki fogadótermében már gyülekeztek a pártközi konferenciára meghívott pártok képviselői.²⁴⁶ Az értekezleten a parlamenti pártok képviselőjében gróf Teleki Béla, Tildy Zoltán, Imrédy Béla, Csia Sándor, Matolcsy Mátyás és gróf Zichy János jelentek meg.²⁴⁷ Bárdossy arra kérte az érdekelt pártokat, hogy a törvényjavaslatot zárt ajtók mögött vitassák meg, majd kifejezte reményét, amely egyben kormánya kívánsága is volt - a törvényjavaslatot ünnepélyes formában szavazzák meg. Továbbá arra kérte "szélsőjobboldali" ellenzékét, a tárgyalás során csak "deklaratív megállapítások megtételére szorítkozzanak."²⁴⁸ Ezután Imrédy kért szót, de nem sokáig beszélhetett, mert az értekezlet elnöke udvariasan felszólította, hogy beszédét fogja rövidebbre. Imrédy sértődötten eleget tett a kérésnek.²⁴⁹ A NYKP álláspontja az volt, hogy nem járulnak hozzá Magyarország 22 éves közjogi provizoriumának meghosszabbításához.²⁵⁰ Tehát a nyilasok váratlanul felvetették a királykérdést. Ez látszatra Albrecht pozíciójának megerősítését szolgálta, a valóságban azonban nem. /A legitimizmus kérdése Ausztria megszállása után új értelmezést nyert, Hitler az Anschluss után a Habsburg családot kitessékelte Ausztriából.²⁵¹ Mindaddig a magyar szélsőjobboldal a királykérdést mint nem időszerű problémát ki akarta kapcsolni a magyar belpolitikai életből, mert úgy vélték, hogy köztük és a Habsburg

restauráció reakciós-katolikus körei között kiéleződnének az ellentétek. 1942 telén ettől már nem kellett tartaniuk, mert a NYKP felső, uri középosztálybeli bázisa felbomlott,²⁵² így a nemzetiszocializmus és a katolicizmus közötti ellentétek minimálisra csökkentését Szálasiék már nem tartották különösebben fontosnak.²⁵³ A NYKP-nak a pártközi konferencián alkalmazott taktikája sikertelen volt. /Hibás taktikájuk következtében a NYKP hivatalos álláspontja és Imrédyék között a távolság csak nőtt, hiszen Imrédy elképzelése az volt, hogy összhangot kell teremteni a hagyományörző gondolkodás, a katolicizmus és a nemzetiszocializmus között./ A konferencia résztvevői feszült hangulatban távoztak, azonban Bárdossinak még sikerült kierőszakolnia, hogy másnap újabb értekezletet tartsanak. A másnapi értekezleten Imrédy meg sem jelent, mert "nem akarta rabolni" a konferencia "drága idejét".²⁵⁴ A pártszövetséget Jaross Andor képviselte. Az értekezleten a következő megállapodás született: a parlamentben senki sem fog vitát provokálni, a pártszövetség egy szónokot állít majd, aki elvi észrevételeket tesz, de ha a tárgyalás során olyan megnyilatkozás nem történik, amelyre reklektálnia kellene, akkor eltekintenek a szónoktól is.²⁵⁵ Bárdossy a képviselőház febr. 9.-i ülésén terjesztette be a szóbanforgó törvényjavaslatot,²⁵⁶ amelynek lényegét a következőkben lehetne összefoglalni: tulzott biztosítás a Horthy által kívánt jelölt érdekében. A kormányzót ajánlási jog illette meg, de legfeljebb három jelöltet ajánlhatott. A kormányzóhelyettest a két ház együttes ülésén kellett megválasztani. A törvényjavaslat továbbá azt is előírta:

a/ ha a kormányzó ajánlási jogával nem él, akkor jelöltjének csak azt

lehet tekinteni, akit 150-en jelölnek, minden képviselő és felsőházi tag csak egy főt jelölhet.

b/Ha a kormányzó ajánlási jogával él és csak egy jelölt van, akkor az közfelkiáltással is megválasztható, - az elnök mellőzheti a jelölést és a választást.

A törvényjavaslat nagyon rövidre fogott ismertetéséből is kitűnik, Horthyék akaratuk érvényesítése érdekében úgy szövegezték meg a javaslatot, hogy az csak az általuk kívánt jelöltnek, tehát Horthy Istvánnak adott szabad utat a kormányzóhelyettesi méltóság elnyerésére. A törvényjavaslat előírta ugyan, hogy 150 képviselőházi és felsőházi tag jelölhet egy főt a kormányzóhelyettesi posztra, azonban, ha végigtekintünk a képviselőház erőviszonyait mutató 1942-es statisztikán, amelyet jegyzetünkben közlünk, akkor láthatjuk, hogy ez is pusztá formáság volt.²⁵⁷ Statisztikánk azt bizonyítja, hogy a képviselőházat a kormánypárt szilárdan uralta és ez még tovább erősödött a behívások révén. A Felsőházban még inkább ez volt a helyzet. A Horthy iránti loyális ott sokkal jobban kifejeződött. /A felsőházi tagok átlagéletkora 66-70 év körül mozgott. Ha a 248 felsőházi tagból a 30 orvost, gyógyszerészt, mérnököt, ügyvédet, főiskolai tanárt és író-t leszámítjuk, akkor a következő foglalkozási statisztikát kapjuk: 88 nagybirtokos, 6 nagyiparos, 11 bankigazgató, 15 állami főtisztviselő, 42 egyháznagy, 4 kisbirtokos, 2 kisiparos./²⁵⁸ Említettük már, hogy a törvényjavaslat 3 személy jelölését tette lehetővé. Azonban a megválasztott kormányzóhelyettes méltóságát csak Horthy megerősítésével foglalhatta el. Tehát a törvényjavaslat többszörösen tulbiztosított volt és valójában egyetlen

jelölt, Horthy István számára készítette elő, illetve biztosította az utat a kormányzóhelyettesi bársonyszékbe. A képviselők a törvényjavaslat szövegét febr. 9.-én du. 1/2 3-kor - Bárdossy képviselőházi betérjesztése után - kapták kézhez. A szélsőjobboldali ellenzéknek így a másnapi ülésig 21 és fél órája maradt a javaslat tanulmányozására.²⁵⁹ 1942 febr. 10.-én a Ház megkezdte a törvényjavaslat tárgyalását. Az ülés elején Tasnádi Nagy András elnök bejelentett, hogy a kormányzóhelyettes választásról szóló törvényjavaslathoz csak a Magyar Megújulás - Nemzetiszocialista Pártszövetség és a NYKP jelentett bevezérszónokokat.²⁶⁰ Elsőként Imrédy Béla lépett a szónoki emelvényre. Imrédy kijelentette, hogy a javaslat egésze elfogadhatatlan, ezért még módosítást sem ajánlhat. Majd rámutatott arra, hogy a választásnak titkosnak kell lennie, még ha egy jelölt van is. A közfelkiáltással történő választást el kell vetni, mert az a lelkiismereti szabadság durva megsértését jelenti. Ugyancsak kifogásolta az ajánlás 150 aláíráshoz kötését, mert az azt jelenti, hogy "... a titkosság elve nem áll fenn...", annál is inkább, mert 150 fő kb. a Ház 1/4-ét tette ki. "Miért siet ennyire a kormány" - tette fel a szónoki kérdést Imrédy és erre ő maga adta meg a választ: a sietség oka az ellenzék fait accompli elé állítása. Végül a pártszövetség nevében nyilatkozatot tett közzé, amely a törvényjavaslat megszavazását elutasította.²⁶¹ Imrédy jól tudta, a kormányzóhelyettes választásról szóló törvényjavaslat törvénnyé válásának útjába nem gördíthet akadályt anélkül, hogy önmagának kárt ne okozza. Imrédy számolni kezdett, az akció-mérleg egyik serpenyőjébe bedobta Horthy és a kormány haragjának reá háramló következményeit, a másikba

azt a várható szélsőjobboldali ünneplést, amely egy ilyen akcióért kijár. A hideg számításon túl Imrédyben izzott a végtelen gyűlölet is. Talán úgy érezte, eljött az alkalom, hogy visszavágjon Horthynak. /Horthy iránti ellenszenvének oka lemondatásának körülményeihez nyulik vissza. Amikor a kormányzó közölte vele, hogy zsidó származása miatt le kell mondania, sirógörcsöt kapott és hisztérikus rohamában a földre vetette magát./²⁶² Imrédy gyűlölt mindent és mindenkit, aki szembe mert helyezkedni vele. Tulzás lenne azt állítani, hogy csupán bosszuvágy indította politikai bombájának parlamenti felrobbantására. Cenzura és gyűléstilalom idején a parlamenten kívül nem maradt egyetlen megnyilatkozási fórum sem. Nézetünk szerint Imrédy célja részben pártja erejének megmutatása /ekkor a pártszövetség volt az ország legnagyobb ellenzéki parlamenti pártja/, részben botrány kavarása és még inkább a sajtócenzura szélsőjobboldali áttörése volt. Beszédével sikerült olyan politikai vihart kavarnia, amellyel a politikai erkölcstelenség vádját kiváltotta maga ellen, de egyúttal elérte azt is, hogy ezzel a váddal szembeni védekezés ürügyén sajtóhoz fordulhasson. Alig ült el Imrédy beszédét követő zaj, amikor Csia Sándor, az NYKP vezérszónoka megkezdte beszédét. Csia a pártközi értekezlet megállapodásához hiven csak deklarativ megállapítást tett.²⁶³ Felolvasta a NYKP nyilatkozatát, amely a következőket tartalmazta: a behívások következtében a képviselőház nem illetékes a törvényjavaslat megtárgyalására. Továbbá pártja nevében követelte az országgyűlés feloszlását és új választások kiírását. Szálasiék politikai gátlástalanságukról hirhedtek voltak, most mégis tartották magukat a pártközi értekezleten elfogadott megállapodáshoz.

Ennek oka az volt, hogy a rendőrség letartóztatta a nyilas röpirat-terjesztőket /Omekát, Sütőt és Kerekest/, és a kormány kilátásba helyezte a NYKP betiltását. Csia beszéde nem hatott az újdonság erejével. A képviselők azt hallották, amit vártak. Ezzel szemben a nyilasa központ - a Hűség Háza - a felbolydult méhkashoz volt hasonló az Imrédy beszéd után. Hubay, Vágó és Matolcsy Mátyás az Imrédy beszéd elhangzása után a MMP-tal egyesülést követeltek, mégpedig igen határozottan.²⁶⁴ A párt propaganda osztálya Szálasi tudta nélkül megkezdte az "Imrédyvel Imrédyért!" c. röpcédulák sokszorosítását és terjesztését.²⁶⁵ A Szálasival elégedetlenek tábora rohamosan nőtt, annál is inkább, mert a párton belüli ellenzék a kormányzóhelyettes választás kérdésében elfoglalt NYKP álláspont nem elégítette ki. Bárdossy Imrédy beszédére febr. 12.-én a képviselőházban válaszolt. Bárdossy akkor teregette ki a pártközi értekezleten született megállapodást és így lényegében politikai erkölcstelenséggel vádolta meg Imrédyt.²⁶⁶ Imrédy "személyes megtámadtatás" címén kért szót és visszautasította a miniszterelnök vádjait.²⁶⁷ Bárdossy és Imrédy acsarkodásának "zenei aláfestését" a képviselők lármája adta meg. A folytonos zaj egyhanguságát csak a MM - NSZ Pártszövetség, valamint a NYKP képviselőinek kivonulása törte meg.²⁶⁸ A szélsőjobboldal kivonult képviselői a törvényjavaslat letárgyalása idejére passzivitásba vonultak. Aznap este 19 órakor az Andrássy-ut 60-ban rendkívüli képviselői értekezletet tartottak, amelynek egyetlen napirendi pontja volt: egyesülés a Nemzetiszocialista Pártszövetséggel.²⁶⁹ Az értekezleten Matolcsy Mátyás követelte a leghatározottabban az egyesülést. Matolcsy arra hivatkozott, hogy Imrédynek hatalmas tábora van az "intelligencia" körében, pénzügyi

tekintély, gazdasági kapcsolatai kitűnőek, a külföld is ismeri, mind-ezek a nemzetiszocialista tábor vezetésére predesztinálják. E mellett az egyesülés újabb tömegeket hozhatna és kiránthatná a mozgalmat válságos állapotából. Szálasi kényszerhelyzetbe került, a képviselők zöme az egyesülést követelte. Szálasi így nem tehetett mást, minthogy revídiálta álláspontját, utasította Matolcsyt, hogy Imrédyékkel a tárgyalást rögtön kezdjék meg, és pár napon belül a megállapodást is hozzák tető alá.²⁷⁰ Mint már említettük, Szálasi kényszerhelyzetben volt és az adott körülmények között nem is tehetett mást. A párt vezetéséről nem akart lemondani és magát Imrédynek alárendelni. A képviselői értekezleten csak 5 képviselő bizalmára számíthatott, esetleges ellenállása a párt teljes felrobbantásához vezethetett volna. Időt akart nyerni részben azért, hogy Imrédy álláspontját az egyesülés kérdésében megismerje és részben azért is, hogy pártján belüli "intellektuel" ellenzékkel szemben mozgósítsa az egyesülést ellenző "munkás többséget."

/"Munkás többség" alatt az egykori "mozgalmistáknak" a párt radikális-anarchista gócéának Szálasihoz még ekkor is hű embereit értjük: Kassai S.F., Ostián Antal stb./ Ezuttal jól számolt Szálasi. Imrédy a MMP programjának elfogadását követelte az egyesülésért cserébe.²⁷¹ Ugyanakkor az Imrédy után vágyakozó nyilasoknak azt is látniuk kellett, hogy Imrédy pártja keretein sem hajlandó változtatni a NYKP befogadása érdekében. A maximum, amit ki lehetett belőle csikarni az volt, hogy hajlandó az együttműködésre a jobboldali egység érdekében, az "eddig is bevált módon."²⁷² Imrédy feltétlen behódolást követelt. Ez meggondolásra készítette a NYKP jónéhány Imrédy rajongóját. Ugyancsak meggondolásra és

tartózkodásra készítette őket a kormányzóhelyettes választási ügy befejezetlensége és annak várható fejleményei. A NYKP-ban még nem zárult le a Sütő-féle röpiratok ügye és ezért a párt feloszlatajának lehetőségét sem lehetett kizárni.²⁷³ Csia hiába kérte Sütőt, hogy lépjen ki a pártból, ezt ő kerekén visszautasította.²⁷⁴ Ez újabb párton belüli konfliktus veszélyét idézte fel, hiszen így ügyében a vegyes összetételű "fegyelmi bíróságnak" kellett döntenie,²⁷⁵ "... a vezetőség egy része nem tartotta taktikailag helyesnek, hogy most közösítsék ki a párt sorraiból azokat a röpiratszerkesztőket és terjesztőket, akiket a rendőrség elfogott." Voltak olyan indítványok is, hogy a NYKP-nak vállalni kell érte a felelősséget és annak minden következményét.²⁷⁶ Imrédy képviselőházi beszédét aprópénzre akarta váltani. A sajtóban ő és Jaross Andor nyilatkoztak Bárdossy beszédével kapcsolatban.²⁷⁷ Azonban a cenzura által nyitott kicsiny résen át, amelyen csak a szűkszavu sajtóközlemények szivárogtak át, Imrédyék jelentősebb hatást nem tudtak gyakorolni. A törvényjavaslat febr. 13.án érkezett a felsőházba, ahol kimondták a sürgősséget megtárgyalása ügyében.²⁷⁸ Horthy lemondott ajánlási jogáról,²⁷⁹ erre ekkor már semmi szükség sem volt, hiszen a kormányzóhelyettesi posztra csak egyetlen jelölt volt: Horthy István. A kormányzóhelyettes megválasztására az országgyűlés Felsőházának és Képviselőházának febr. 19.-i együttes ülésén került sor.²⁸⁰ Az ülésen jelenlévő 280 képviselő és 203 felsőházi tag közfelkiáltással választotta meg Horthy Istvánt. A magyar és a fasiszta külföldi sajtó meghatottan ecsetelte a 38 éves kormányzóhelyettes és apja érdemeit. A Deutsche Allgemeine Zeitung, a Völkischer Beobachter és a Berliner Börsen-Zeitung c. lapok is egyön-

tetűen megelégedetten irtak²⁸¹ a kormányzóhelyettes választás eredményéről. A kormányzóhelyettes választás napirendre kerülése a szélsőjobboldali egység megteremtődésének lehetőségét és veszélyét idézte fel. Azonban a kormány taktikája és Horthyék számára kedvező külpolitikai helyzet az egységtörekvéseket neutralizálni tudta. Mégis a szélsőjobboldali egység legnagyobb akadályát e pártok belső gyengeségében látjuk. Nem tudtak tömegeket felvonultatni céljaik mellett, tömegbázisuk katasztrofális lecsökkenése, a szélsőjobboldali pártok egymás közötti viszálya, valamint a NYKP-on belüli meghasonulás az egységtörekvések döntő akadályává váltak. Bebizonyosodott, hogy a szélsőjobboldal önerejéből többé nem képes a tömegek érdeklődését felkelteni és céljai szolgálatába állítani. A "nyilas mozgalom" agonizált. A mozgalom végérvényesen átadta helyét a pártküzdelmeknek. Új szakasz kezdődött a nemzetiszocialista pártok történetében. Ettől kezdve nem annyira a "tömegpártok", mint inkább a "pártok tömegek nélkül" kifejezés illik rájuk. A fasiszta pártok ereje éppen abban volt, hogy tömegpártok lévén tömegeket tudtak mozgatni és saját céljaik érdekében felhasználni. Minderre most már képtelennek bizonyultak, a történelem kimondta fellettük az ítéletet: a magyar nemzetiszocialista pártok és vele együtt a fasizmus bukása Magyarországon is elkerülhetetlen.

A pártszakadás

A kormányzóhelyettes választása után a NYKP-ban elemi erővel törtek felszínre azok az ellentétek, amelyekről már az előző fejezetben szoltunk. Az események bebizonyították, hogy a nemzetiszocializmus eszméi-

nek hatóereje csökkent. Ezt a NYKP-nak is tudomásul kellett vennie, akár tetszett, akár nem. A párton belül egymással rivalizáló csoportok - a Szálasi vezette klikk kivételével - felismerték, hogy a nemzetiszocializmus célját Szálasi vezetésével el nem érhetik.²⁸² A kormányzóhelyettes választás tapasztalatai is azt mutatták, hogy a szélsőjobboldali erők szétforgácsoltak és gyengék. Erőtlenségük valódi okát, tehát tömegbázisuk szétporladását nem látták. Ugy vélték gyengeségük oka: a szélsőjobboldali erők összefogásának hiánya. Talán csak Hubay és Ruskay ismerték fel azt is, hogy a NYKP napja leáldozóban van, a NYKP mint tömegpárt megszűnt létezni és a jövő - ahogy azt ők látták - a németek által is támogatott MMP-é. Febr. 23.-án Szálasi magához rendelte Hubayt és Ruskayt, hogy felelősségre vonja őket Anbrechttel folytatott tárgyalásaikért.²⁸³ Szálasi határtalan haraggal támadt alvezéreire, amiért azok Albrechtet akarták a párt vezérévé megtenni.²⁸⁴ "Ha elhagysz, kegyetlen bosszút állok rajtad" - mondta Szálasi Hubaynak.²⁸⁵ Szálasi kétségbeesetten vette tudomásul, hogy Hubay és Ruskay kizárásával a kilépések számának egész sorozatával számolnia kell. 24.-én délből 1/2 1 órakor Budinszky László és Gaál Csaba megjelentek Imrédyéknél. Szálasi küldötteit Imrédy, Rátz Jenő és Kóródy Tibor fogadták.²⁸⁶ A NYKP képviselői arra kérték Imrédyt, hogy este 1/2 6 óráig hozzanak létre a két párt között hivatalos megállapodást az egyesülésről. A megállapodás azért volt olyan sürgős a NYKP számára, mert aznap este 6 órára a "Hűség Házában" képviselői értekezletet hirdettek és a kilépőket az egyesülés hírével akarták visszatartani.²⁸⁷ Imrédy ezt elutasította, közölte, hogy a

képviselőket csak úgy hajlandó pártjába befogadni, ha előbb kilépnek a NYKP-ból.²⁸⁸ Imrédy szándéka és célja nyilvánvalóvá vált. A NYKP válságából akart hasznot huzni és a NYKP szétszüllesztésére törekedett. Imrédy szavakban az intranziágens jobboldali egységet hirdette, valóságban azonban csak egyfajta egységet ismert el: a MMP vezette jobboldali összefogást. Miután Imrédy visszautasította Budinszky és Gaál ajánlatát, a NYKP mindegyik csoportja egyenként és külön-külön tárgyalni próbált vele, de Imrédy őket is elutasította.²⁸⁹ Imrédy a kilépni szándékozókna a Pálffy-Baky -féle pártkeretbe való belépést ajánlotta.²⁹⁰ Imrédy a MNSZP-ot purgatóriumnak tekintette, amelynek tisztítóüzéből az ut egyenesen a MMP-ba vezet. Este az Andrássy ut 60-ban tartott képviselői értekezleten Szálasi ellenzéke magyarázatot követelt Hubay és Ruszkay ügyében. Hubay és Ruszkay előtt világossá vált, hogy számukra a Szálasi-val való további együttműködés lehetetlen. Ruszkay és Szálasi között az ellentétek Imrédy és Albrecht megítélésében éleződtek ki, Hubay viszont Szálasi-t a pártvezetés alapvető kérdéseiben /stratégia, taktika és pénzügyek/ elfoglalt álláspontja miatt bírálta.²⁹¹ Nézetünk szerint Ruszkay kilépése a NYKP-ból elkerülhetetlen volt, Hubayé nem, vele Szálasi "modus vivendi" található volna. Ruszkay kilépését Szálasi megelőzte azzal, hogy kizárta a NYKP-ból. Hubay eltávolításának oka Szálasi merevsége és a kritizáló hang el nem tűrése volt. Ezzel a rövid életű Hubay-Ruszkay-Szálasi triumvirátus megszűnt létezni, a NYKP-ból a párt vezetésében nem alárendelt szerepet játszó vezetők távoztak, ezért kialakult a válság és mélyebb volt mint a Baky-Pálffy csoport kilépésekor.

Az értekezleten

Csia előadta, hogy Hubay, Vágó és Kock megjelentek Szálasinál és az MMP-tal való azonnali egyesülésre szólították fel. Hubay azt követelte, hogy egy "ötös tanács" - amelynek Szálasinál is tagja lenne - vegye át az ügyek intézését, a tanács fölé Albrechtet válasszák meg közfelkiáltással vezérnek.²⁹² Mokcsay Dezső és Vajna Gábor kijelentették, hogy a kizárás indoklását nem tartják kielégítőnek. Az értekezlet feszült hangulatban fejezte be munkáját. A képviselők egy része az értekezlet után a Gellértbe ment vacsorázni és a további fejleményeket megvitatni.²⁹³ Fiala egyformán bírta Szálasinál és Hubay bizalmát, megkísérelte kibékíteni őket, azonban minden fáradozása Szálasinál makacssága miatt megghiusult.²⁹⁴ Másnap Szálasinál a párt összes képviselőjét magához kérlette és négyszemközt kérdezte ki álláspontjukról.²⁹⁵ Mindegyiktől csak egyet kérdezett: elismerik-e őt a párt teljhatalmu vezetőjének. Eitner Sándor - a régi dunántúli nyilasvezér - nyersen kimondta, hogy Szálasinál nem alkalmas a vezetésre, Rapcsányi László is hasonló nyilatkozatot tett.²⁹⁶ Szálasinál ezért kizárta őket. További öt képviselőt /Andréka Ödön, Kock Antal, Krancz Raymund, Mokcsay Dezső és gróf Széchenyi Lajos/, valamint Tanoss Dezső ügyvédet elbocsátotta.²⁹⁷ Ezzel 30 képviselőből 7 már nem volt a párt tagja, 14 képviselő pedig nem adott határozott választ.²⁹⁸ Márciusban a kilépések tovább folytatódtak. Elhagyta Szálasinál Gosztonyi Sándor képviselő és Dücső Jánosné a NYKP országos női szervezésvezetője.²⁹⁹ Kilépett még Zeöld Imre Péter³⁰⁰ ügyvéd, a párt ügyésze, képviselőházi jegyző, aki már a NAP-nak is tagja volt. Matolcsy Mátyás és Tamás, Eitner Ákos képviselők, továbbá dr. Káposztás Istvánné a pestkörnyéki női szervezetek vezetője és az "Országépítő Tanácsnak" női vezetője, Gruber Lajos egykori szervezési

főnök, akinek neve sz 1940-es bányászsztrájk idején vált hirhedtté.³⁰¹ Sor került testületi kilépésekre, illetve átlépésekre a MNSZP-ba. Így pl. a sajoszentpéteri NYKP járásvezetősége és tagsága testületileg a MNSZP-hoz csatlakozott.³⁰² A kilépő képviselők neveinek felsorolásából - multjuk és további pályafutásuk ismeretében - kiderül, hogy a szélsőjobboldali politikai skáláján meglehetősen különböző pozíciókat foglaltak el. Ebből következik, hogy megszűnt a NYKP-nak az a formális összetartó és vonzó ereje, amely a párt megalakulásakor létezett. Továbbá nyilvánvaló volt az is, hogy a NYKP-ból kilépett "pretoriánus" vezérek zavaros, politikailag többszörösen kompromitált multjukat prezentálhatják Imrédyéknek. Imrédyt egyetlen kérdés érdekelhette: - a vezérek után mozdulnak-e a nyilas légiók? Ha igen, akkor megtörténik az áhitott szélsőjobboldali egység, megvalósul a nyilas pártok teljes és feltétlen beolvadása a MMP-ba. Mindez véget vet a "nyilas tömegek" Szálasi mítoszának, őneki magának félra kell vonulnia Imrédy politikai rutinja, taktikai tudása elől. Az intranzigens jobboldali egységfront vezetését a parlamenti csoport, a képviselők ragadnák magukhoz, az egykori mozgalmi vezetők, agitátorok, körzetvezetők, világnézeti nevelők és széktartók az egységfront perifériájára szorulnának vissza. Imrédy Béla a parlamenti és folyósói praktikák nagymestere és akinek suggestioja alól a Szálasi-párti képviselők nem tudták sohasem kivonni magukat, az egységfront korlátlan urává válna. Ezt Szálasi felismerte, ezért arra törekedett, hogy Imrédy továbbra is kénytelen legyen megelégedni "saját pártszövetségének liliputi birodalmával."³⁰³ Taktikája primitív volt, de e taktika ereje éppen primitívségén nyu-

godott. Szálasi képviselőinek többségével szemben már a pártbomlás előtt bizalmatlan volt.³⁰⁴ Tudta azt is, hogy pártja "radikális-anarchista" csoportja, akik mögött ugymond a "munkástöbbség" állt, még inkább ellenséges érzelmekkel viseltetik a "vasaltnadrágos uri testvérekkel" szemben.³⁰⁵ Szálasi a párt "proletárjellegét" a németektől való "teljes függetlenségét" hangoztatta, sikerült leállítania a további disszidálásokat.³⁰⁶ A kilépések után megkezdődött a NYKP átszervezése. Andréka Jenőt felmentették és országos szervezési vezetőnek Ostián Antalt nevezték ki.³⁰⁷ A mozgalmisták Ostián kinevezését elégedetten vették tudomásul. A pártvezetőség utasította szervezeteit, hogy küldjenek hangulat-jelentéseket és számoljanak be arról is, vajon a tagság kívánja-e az egyesülést.³⁰⁸ A beérkező jelentéseket kiértékelve megállapították, hogy az egyesülést a NYKP "... munkás többsége ellenzi, míg az intellektuel réteg követeli."³⁰⁹ A disszidált nyilaskezes vezérek meglepetten vették tudomásul, hogy a párttagság zöme nem követte őket. Imrédynek csak önmagukat felkínáló disszidensek nem kellettek. Az MMP-ba nem fogadta be őket³¹⁰, de Incze Antalt utasította, hogy vegye rá a disszidenseket a Pálffy-Baky-féle pártkeretbe való belépésre.³¹¹ Imrédy így a pártszövetség parlamenti erejének növelését remélhette és ugyanakkor elkerülhette, hogy kvalifikálatlan politikai kalandorok tóduljanak pártjába. Imrédy álláspontja a disszidens nyilas képviselőkkel kapcsolatban az volt; "... hajlandó esetleg egyik-másik kilépett nyilas képviselőt befogadni...", azonban magasabb politikai előrelátásból nem tűrhetné, hogy "... a dezertált képviselők és pártkorifeusok előzönöljék..." pártját és ugyancsak kijelentette, a kilépőket csak szigorú rosta alapján hajlandó befogadni a NYKP-ba "... azzal az előfeltétellel, hogy ott vezető szerepet nem

játszhatnak.³¹² Az Imrédy nyilatkozat után világossá vált, hogy Hubay és társai nem léphetnek be a MMP-ba.³¹³ Imrédy tehát elzárkózott a kompromitált nyilasok befogásától, tette ezt azért, mert tudta, hogy befogadásuk veszélyeztette volna a MMP-ban politikai vezetőszerepét, a tömegek nélkül átlépni akaró nyilas vezérek befogadása ezt a kockázatot nem érte volna meg. Rátz Jenő ekkor nyíltan szembe fordult Imrédyvel, mert rossznéven vette, hogy Imrédy nem volt hajlandó félreállni,³¹⁴ Az Intranzigens jobboldali egység érdekében, és a MMP-ba beengedni a NYKP disszidenseit.³¹⁵ /Az intranzigens egység rátz-féle változatban az "Albrecht-vonal" diadalát jelentette volna./ Rátz és Imrédy viszonya egyre feszültebbé vált, amelynek következménye az lett, hogy Rátz lemondott a MMP-ban viselt összes tisztségéről, majd a pártszövetség elnökségéről is.³¹⁶ Hubayék előtt bezárult a MMP kapuja, így tanácstalanul, reményeikben csalatkozva egy ideig várakozó álláspontra helyezkedtek. Három lehetőség közül választhatnak; 1. Új pártot alakítanak.

2. Belépnek valamely jelentéktelen szélsőjobboldali pártba.

3. Megfogadják Imrédy tanácsát és csatlakoznak a MNSZP-hoz.

Az első lehetőséget eleve el kellett vetniük, a háborus viszonyok megkérdőjelezték a pártalakítás sikerét.³¹⁷ A második megoldás szempontjából csak egyetlen apró, parlamenti képviselettel nem rendelkező párt, a "Nemzeti Szocialista Néppárt" - Magyar Szocialista Mozgalom jöhetett számításba. Hehs András pártelnök 1941 szeptemberétől a NYKP-ból kilépett tagokat tömörítette, a párt programja azonban elfogadhatatlan volt Hubayék számára.³¹⁸ Így végülis a MNSZP-hoz csatla-

koztak, amely valóban Imrédy "purgatóriuma" volt, rosszul is érezték magukat benne, be kellett érniük a rájuk kiosztott inkább látványos, mint fontos szerepekkel.³¹⁹ 1942 első felében a szélsőjobboldal ismét átrendeződött, az intranzingens jobboldali egység nem valósult meg, politikai képletét alapvetően az Imrédy vezette Magyar Megújulás-Nemzeti Szocialista Pártszövetség és a vele konkurráló NYKP határozta meg. Az NYKP robbanás nemcsak Szálasi pártját rázta meg, hanem kiterjesztette a válságot szinte az egész szélsőjobboldalra. A szélsőjobboldal legjelentősebb csoportjai egymást támadták, kemény személyi harcot vívtak egymással a pártvezetők. Mindezek mögött a szélsőjobboldal valamennyi pártjára kiterjedt stratégiai és taktikai válság huzódott meg. A szélsőjobboldal tömegbázisa felül és alul egyaránt beszűkült és forrásai kiapadóban voltak. A németek Moszkva alatti veresége, az antifasiszta világkoalíció létrejötte a uralkodó körök "megingását" is eredményezte. Ugyanakkor a kommunisták által kezdeményezett ún. "függetlenségi politika" sikerei a népfront eszméjét mind népszerűbbé tették és annak elfogadásához az SZDP jobbszárnya is egyre közelebb került. Megkezdődött a baloldal Hitler-ellenes koncentrációja, amelynek eredményeként tömegbázisuk is növekedett.

A szélsőjobboldal "légüres térben"

Miután Bárdossy tizenegy hónapi kormányfői és külügyminiszteri tevékenység után egy szomszéd állammal és három nagyhatalommal keverte háboruba az országot, sor került menesztésére. Bárdossy lemondatásának elsősorban belpolitikai okai voltak. A magyar közvélemény jelentős

részeiben megindult a kijózanodás folyamata. Mind többen ismerték fel, hogy a Szovjetunió ellen viselt háboru a német érdekeket szolgálta. Az említett folyamat megindításában jelentős szerepet vállalt az illegális kommunista mozgalom. 1941 augusztusától a Népszavában sorra jelentek meg az antifasiszta népfront elvi problémáinak tisztázása érdekében írt cikkek. Emellett a háboruellenes tömegakciók megszervezésével tett hitet a demokratikus magyar közvélemény a háboru azonnali megszüntetése mellett. Bárdossy politikája ellen egyre szélesebb körben gyűrűzött elégedetlenség. Ehhez járult még az uralkodó körök fokozódó ellenszenve Bárdossyval szemben. Bárdossy menesztését

A MÉP agrárius csoportja a kormányzóhelyettes választás után mind határozottabban követelte.³²⁰ Bárdossy és Reményi-Schneller a háborus erőfeszítések fokozása érdekében olyan súlyos vagyondézsmá és adójavaslatokon dolgoztak, amelyek a nagybirtokos körökben mélységes aggodalmat keltettek.³²¹ Mindezt tetézték a bácskai tömeggyilkosságról kiszüremlett hírek. Bárdossyt belpolitikai okokból ejteni kellett és ehhez Horthy is szívesen hozzájárult. Horthy választása Kállay Miklósrá esett, aki akkor még a németek számára is elfogadható volt. A MÉP agrárius körei is támogatták Kállay jelölését, ámbár nem minden feltétel nélkül.³²² Lukács Béla, Bárczay Ferenc /a párt helyettes elnöke/, Teleki Mihály gróf /az agrárius frakció vezetője/ és Kölcsey István /ügyintéző alelnök/ az új miniszterelnök kinevezéséhez hozzájárultak, azonban a pártvezérek három feltétel teljesítését követelték Kállaytól,³²³

1. A zsidókérdés megoldása érdekében további lépéseket tesz a "közvélemény" kívánságainak megfelelően.

2. Németbarát politikát folytat.

3. Leszereli a "gömbös árvákat".

Kállay kinevezésével ismét a Bethlen-féle politikai vonal egyik képviselője lett a miniszterelnök. Kállay úgy vélte, hogy a magyar uralkodó osztályok a szélsőjobboldal segítségével nélkül is a bevált módszerek segítségével kézben tudják tartani a hatalmat. A szélsőjobboldal bizalmatlanul fogadta Kállay kinevezésének hírét. /Kállay 1941 decemberében a Felsőház külügyi bizottságában hevesen támadta Bárdossyt az USA-val való hadiállapot "szolidaritási nyilatkozat" formájában történt deklarálása miatt, ez és beszédének belpolitikai vonatkozásai felingerelték a szélsőjobboldalt.³²⁴ A szélsőjobboldal mint már említettük bizalmatlan volt Kállayval szemben, de mindaddig nem lépett fel ellene, amíg folytatta a "zsidótalantási" politikát, amit örökségként Bárdossytól átvett. A szélsőjobboldalnak néhány általános, kormányellenes bírálatból eltekintve nem maradt ideje eltűnődni a kormányváltás felett.

A NYKP fent és lent egyaránt bomlásnak indult, a MNSZP és a MMP immár nem jelentett különösebb vonzóerőt, a kisebb nemzetiszocialista pártok szervezetei szétestek és vezetőik lejáratták magukat.³²⁵ Az év elején Meskó és Szüts Iván /a Nemzeti Tábor vezetője/ tárgyalásokat kezdtek pártszövetség megalakításáról.³²⁶ A kis nemzetiszocialista frakciók egyesítésével egy Szálasi ellenes frontot kívántak létrehozni.³²⁷

Az egyesítés alapja Meskó Magyar Pártjának programja lett volna.

/Ld. Függelék: 4. sz. dok./ A tárgyalásoknak nem volt semmi komoly alapja³²⁸, hiszen a két pártvezéren kívül talán mindenki tudta, hogy néhány száz embernél alig lehet több támogatóik száma. /1942 első fe-

lében az összes nemzetiszocialista pártok "légüres térben" mozogtak,³²⁹ és legfőbb feladatuknak a belső rend biztosítását tekintették. A szélsőjobboldal nyomását tovább csökkentette, hogy a németeknél is felengedett a bizalmatlanság Kállayval szemben. Juniushoz bemutatkozó látogatást tett Hitlernél.³³⁰ A tárgyalások befejezése után hazatérve, Kállay a képviselőház külügyi bizottságában igen meleg szavakkal emlékezett meg a Hitlernél tett látogatásáról úgy, hogy még a "... külügyi bizottság jobboldali ellenzéki körei meglepett elégtétellel fogadták Kállay németbarát nyilatkozatát."³³¹ A miniszterelnök belpolitikája elődjénél jóval differenciáltabb volt. A terror és a megfélemlítés eszközeivel étek a baloldallal szemben. A terror is nagyon átgon- dolt volt. Kegyetlenül lecsaptak az illegális kommunista mozgalomra, ugyanakkor lemondtak az állami munkaközvetítés bevezetéséről és a polgári demokratikus ellenzékkel szemben a kormány elnézőnek mutatkozott.³³³ A szélsőjobboldal bírálata nem is késett. Azonban érdemes megjegyezni, hogy kritikájuk jóval mérsékeltebb volt, Imrédy támadta ugyan a kormányt, amiért eltűri a népfront szervezkedést, nem hoz hathatós intéz- kedéseket a zsidókérdésben és fenn akarja tartani az álparlamentariz- must,³³⁴ de a kritika sem türelmetlen, sem durva nem volt. Ennek oka az volt, hogy Kállay az év első felében ki tudta fogni a szelet a szél- sőjobboldal vitorláiból azzal, hogy Lukács Bélát és Antal Istvánt be- vonta a kormányba és a nemzeti egység jegyében Antal István elképzelései szerint hozzáláttak a Társadalmi Egyesületek Munkaközösségének megszervezéséhez.³³⁵ A megszűnt TESZ helyébe lépett Munkaközösség szervezése arra mutatott, hogy a kormány fokozni fogja propagandáját a népfront

ellen.³³⁶ Az év első felében a NYKP-nak nem volt ideje eltűnődni, hogy a Kállay-kormány mennyire követi elődjének politikáját. A NYKP még nem heverte ki a februári kilépések okozta válságát. Ugyanakkor sem radikális hangzású szociális demagógiával, sem németbarátsággal nem operálhattak. A kormány immár nemcsak a németbarátsággal dicsekedhetett, hanem éppen a háborús helyzet következtében kénytelen volt a szociális demagógia bővebb adagolására is. Imrédyék politikai programja egyezett a német érdekekkel, ezzel szemben a nyilaskeresztesek képtelenek voltak megfelelő biztosítékokat adni arra, hogy "... az államgépezetet irányítani és a hatalmat szilárdan biztosítani tudnák."³³⁷ Így a nácik és a nyilaskeresztesek között bizalmi válság támadt. Ez Szálasiékra késztette, hogy fokozottabb mértékben hangsúlyozzák a német nemzetiszocializmus és a hungarizmus ellentétét. Sajtójuk arról cikkezett, hogy a "... Blut und Boden egységen alapuló német nemzetiszocialista államgondolat nem egyeztethető össze a történelmi magyar birodalmi gondolattal."³³⁸ Szálasiék ugyan önállóságukat hangoztatták és váratlanul fenntartásaik támadtak a nácikkal szemben, de ugyanakkor azt kívánták bebizonyítani, hogy a németek csalódni fognak akkor, ha a jobboldali "kibontakozást" nélkülük képzelnék el. A német győzelmek tetőpontján Szálasiék is bizonyítani akartak. 1942 júniusában Szálasi ismét országjárásra indult, ez alkalommal Debrecenbe látogatott. Debreceni beszédében elmondta, hogy az 1942-es év döntő esztendő lesz a magyarság számára, mert "önerejéből" Európa egyik vezető népévé válhat. Majd azt fejtegette, hogy a NYKP célja a hatalom átvétele "alkotmányos úton". Beszédének legérdekesebb része kétségtelen.

lenül a szélsőjobboldali egységre való hajlandóságának hangsúlyozása volt, "... rövid átmeneti időre elképzelhető ugyan bizonyos koalíció, de ennek a koalíciónak a vezetője csak a Nyilaskeresztes Párt lehet.³⁴⁰ Előző fejezeteinkben elmondottuk, hogy a "szélsőjobboldal" egységtörekvéseinek egyik fő akadálya Szálasi magatartása volt. Így joggal vetődik fel az a kérdés, hogy milyen tényezők késztették Szálasi nyilatkozatának megtételére? Tömegbázisát tekintve vitathatatlanul a NYKP volt az ország legerősebb szélsőjobboldali pártja. A NYKP a MÉP-on belül kiéleződött ellentétek kihasználásával kísérletezett. A belpolitikai életben érdekes változást lehetett észlelni, a NYKP képviselőket a MÉP jobboldali politikusai addig még soha nem látott előzékenységgel kezelték.³⁴¹ Jurcsek a NYKP-tól az iránt tudakozódott, hogy a NYKP milyen álláspontot foglalna el azokkal a képviselőkkel kapcsolatban, akik a MÉP-jából disszidálni szándékoznak.³⁴² Mindezt még tovább tetézte Jurcseknek egyik hivatalos eseményen mondott beszéde, amelynek során Kállayt szószegéssel vádolta meg; kijelentette, hogy Kállay nem tartja^{be} a zsidóbirtokok elvételére tett ígéretét.⁴⁴³ A NYKP vezetői úgy vélték, hogy a MÉP-jában újabb válság fejlődött ki, így a kormány sorsa is megpecsételődött és szenzációs fordulatra számítottak, hogy az esetleges MÉP disszidensek segítségével ismét posszibilisek lehetnek a németek szemében és Imrédyvel is konkurrálhatnak. A nyilas vágyálmok megvalósulásának közelségével kecsegtetett még Horthy és Reményi-Schneller között felmerült ellentét, amely az un. zsidókérdéssel volt kapcsolatos. Reményi-Schneller a magyarországi zsidó tőke kisajátítására javaslatokat dolgozott ki, azonban Horthy

elvetette a tervezeteket azzal az indoklással, hogy a "... zsidó vagy kártalanítás nélküli kisajátításának rablás jellege van." Horthy álláspontja az volt, hogy "... a kis Galiciából származó és bevándorolt zsidókat feltétlenül ki kell kapcsolni, de azok, akik tudományos téren, Magyarország iparosítása és a pénzügyek terén az országban érdeket szereztek, azok jó hazafiaknak tekintendők és azokhoz nyulni nem szabad." ³⁴⁴ Mindezek arra ösztönözték Szálasit, hogy a MÉP szélsőjobboldalát megnyerje a pártja számára. Ezt a célt szolgálta újabb országjárása is. Augusztus 2.-án Nagybányán Országos Bányászösszejövetet rendezett a NYKP, amely azonban teljes kudarcba fulladt. ³⁴⁵ Az értekezletre a környékbeli bányákból két-három képviselő jelent meg, a désaknaiak és a tatabányaiak három-három képviselője kereste fel a teljes kudarcra végződött konferenciát. Imrédy tisztes távolból kísérte figyelemmel Szálasiek erőlködését a jobboldali egység megvalósítása érdekében. Imrédy úgy vélte, a NYKP-ot nem szabad támadni, mert a jövőben feltehetően együtt kell működni velük. ³⁴⁶ Jurcsek és társai korábbi nyilatkozataik ellenére úgy látták, hogy a MÉP elhagyásának ideje még nem érkezett el, Szálasival szövetkezni a nagybányai kudarc után nem érdemes. Így tehát minden maradt a régiben, a nyilas egységtörekvés meddőnek bizonyult. A szélsőjobboldali törekvések 1940 és 1942 első feléve között feltűnő módon és időbeli pontossággal egybeesnek a náci hadigépezet legnagyobb sikereinek éveivel. Ez a tény arra mutat, hogy a külpolitikai faktornak döntő jelentősége volt a magyar szélsőjobboldal terveiben.

1942 második felében a szélsőjobboldal hite a német omnia potenciában még végtelen volt annak ellenére, hogy szaporodtak a világháború döntő fordulatának előjelei. Már a magyar főváros sem volt biztonságban, Budapestet szept. 5.-én érte az első légitámadás, amelyet hamarosan egy másik is követett. Augusztustól a belpolitikában szélcsend uralkodott, a kormány által létrehozott Államvédelmi Központ³⁴⁷ kiméletlenül lesújtott a baloldali mozgalmakra és egy időre elhallgattatta a demokratikus köröket. A kormányzóhelyettes halála és az azt követő több napos nemzeti gyász elrendelése szintén a politikai élet ellanyhulásához vezetett, ehhez járultak még a katonai behívások, amelyek révén a kormány megszabadulhatott egy időre politikai ellenfeleitől.³⁴⁸ A politikai életben valamelyes élénkülés októberben volt tapasztalható. A Házban októberben terjesztették be a kormányzóhelyettes emlékét megőrkítő törvényjavaslatot³⁴⁹ és ugyancsak akkor kezdték meg az országgyűlés felsőházának szóló 1926; XXII. trv. cikk módosításáról a vitát.³⁵⁰ Mindkét törvényjavaslat egymással szoros kapcsolatban állt. Horthy dinasztia-alapítási terveinek legnagyobb akadálya a képviselőház volt, ezért annak ellensúlyozására kívántak még fokozottabb mértékben a felsőházra támaszkodni. Kállay miniszterelnök 1942 okt. 9.-én terjesztette a képviselőház elé a kormányzóhelyettes emlékét megőrkítő törvényjavaslatot.³⁵¹ A törvényjavaslat lényegében Kállay 1942. szept. 1.-én Horthyhoz intézett levelében kifejtett alapelveken nyugodott.³⁵² Kétségtelen tény, hogy Horthy személyesen és közeli baráti köre valóban a Horthy dinasztia megalapításán fáradozott, azonban a törvényjavaslatba Kállay által belevitt gondolatok arra mutatnak, hogy nem csupán dinasz-

tia alapításról volt szó, hanem Kállay-féle hintapolitika kezdetéről is. Kállayék ekkor már nem feltétlenül hittek a német győzelemben és több lehetőséggel számoltak, ez készítette a magyar uralkodó köröket és Horthyt is fokozott meggondolásra. Kállay azért vetette el Horthy dinasztikus terveit, mert annak sikere befejezett tényeket teremtett volna. Kállay már úgy számolt,³⁵³ hogy a korona esetleg megmentheti a rendszert "... az ő győzelmük /ti. antifasiszta koalíció/ esetén az orosz betörés megakadályozása céljából esetleg az ország létét vagy nem létét jelentheti." Majd kifejtette, hogy a koronát azért is szabadon kell tartani "... mert a végleges német győzelem után megtörténhet, hogy még az előtt a német bekebelező, hatalmi vagy penetrációs kísérlettel szemben lehetséges, hogy csak egy olasz kombináció menthet meg bennünket. Ez az eshetőség az angolszász győzelem esetén is bekövetkezhet, ha az olaszok, amit valószínűnek tartok, jobb békefeltételeket kapnak, és ha nem akarják Közép-Európát és a Balkánt bolsevizálni, de viszont nem tűrik ott meg a német befolyást."³⁵⁴ A Házban előadott törvényjavaslatból Horthy eredeti elképzeléseivel szemben - kimaradtak olyan részek, amelyekkel a dinasztikus törekvések befolyással rendelkező ellenzéke nem értett egyet, így a parlament simán megszavazta, azen a NYKP és a MM-NSZP deklarációk mitsem változtathattak.³⁵⁶ Ezután került sor a Házban a Felsőházról szóló törvény módosításának vitájára. A javaslat előadója Kossuth Pál az indoklás során elmondotta, hogy az 1937 évi XXVII. tc. 2.§-ának előírása szerint a két Ház közötti vitás kérdéseket az egyeztető kísérletek után együttes üléseken kell eldönteni. Mivel a képviselőház létszáma a behívások következtében 386-ra emelkedett, a 271 főből álló Felsőház létszámát 375 főre kellene emelni.³⁵⁷

A Ház rövid vita után elfogadta ezt a törvényjavaslatot is. A Házban a szélsőjobboldal tökéletesen a németek szájaíze szerint tevékenykedett. A NYKP és a MM-NSZP egymást tullicitálta, követelte a kormánytól a német kívánságok kielégítését. A NYKP is bátran művelte a "hazaki-ajánlást", hiszen a lapokban meglehetősen szükszavauak számoltak be a képviselőházi vitákról. A két nemzetiszocialista párt a nációkkal való szabályos összjátékára mutat a zsidókérdés ismételt felvetése a parlamentben. Októberben Luther külügyminisztériumi osztályvezető Sztójay követtel tárgyalt, a megbeszélésen szóba került a magyarországi zsidókérdés teljes lezárása, amely azt jelentette volna, hogy a zsidókat a kulturális és gazdasági életből teljesen kirekesztették volna, továbbá a megkülönböztető megjelölés bevezetését követte volna a zsidók "keletre telepítése", azaz náci koncentrációs táborokba hurcolása és legyilkolása.³⁵⁸ A parlamentben a NYKP és a Pártszövetség ezért is foglalkozott az interpellációs napokon annyit az un. zsidókérdéssel. Gróf Serényi a NYKP nevében interpellált, a nyilas gróf vadul uszított.³⁵⁹ Serényiéknek már megvoltak a terveik a zsidókérdés megoldására. Tervezetük³⁶⁰ szerint a 18-60 éves korig munkabíró férfiakat /zsidó lakosság 35 %, 210 ezer fő/ 42 baraktáborba akarták zárni, a táborokból a szükést lehetetlenné tették volna - szökés esetén 100 embert végeznének ki -, a nagyobb városokban gettokba zárnák a zsidó lakosságot. Imrédyéknek is megvoltak a maguk elképzelései e kérdésben. Imrédy a "zsidókérdésben" is koncepciózusabb mint nyilas elvbarátai, ő mindzet "szociálpolitikai" okokból követelte. Imrédy már a háboru utáni időkre is gondolt, a háboruból visszatért katonáknak földet és lakást kell

adni, nehogy változásokat követeljenek, ezért olyan földreform hive volt, amely "... pénzügyileg okosan lebonyolított akció lesz, nem pedig a keleti, ugynevezett demokratikus országok hirhedt nyaklónélküli földosztása...", a lakáskérdés megoldása pedig a zsidók gettoba költöztetésével elérhető.³⁶¹ Tehát a párt egyformán arra törekedett, hogy a lakosság egyik csoportjától elvett javakkal korrumpálja a nemzetet. Ezzel szemben - talán nem érdektelen megjegyezni, a többi kis szélsőjobboldali párt nem jutott el ilyen messzira az antiszemita uszításban. Így pl. Meskó Zoltán álláspontja a zsidókérdésben észrevehetően megváltozott. A Házban tiltakozott a munkaszolgálatosokkal való kegyetlenkedés ellen.³⁶² Meskó sajátos utat járt be, faji nacionalizmusának feladására a német sikerek késztették. Meskó valóban olyan totális fasizmust akart Magyarországon meghonosítani, amelynek sajátos karaktere lett volna, a hatalom átvétele pedig nem külső segédlettel, hanem Horthy tevékeny közreműködésével történt volna meg. Meskó mindinkább Horthy nyomába szegődött, szinte Horthy nyilasává vált.³⁶³ Akkor derült ki igazán, hogy Meskó mennyire az ellenforradalom eszméiből táplálkozott. Horthyék nem tudtak fasiszta munkásmozgalmat szervezni, mint az olasz vagy német fasizmusok, mert számukra önként adódott mint tömegbázis a kispolgárság, és a rendszer mint a kispolgárság látszólagos érdekképviselője nehezen lett volna képes feltüntetni magát egyuttal a munkásság képviselőjének is. Ebből fakadtak a rendszer és a szélsőjobboldal közötti taktikai és tempóbeli eltérések. A szélsőjobboldal a tömegbázis újra megteremtésére vett irányt, de ez az irányvétel kettős volt, az egyik az ellenforradalomhoz képest hagyományos volt /Meskó/, tehát a kispolgártenyésztés

folytatását jelentette, a másik a hagyományellenes irányzat /Szálasiék/, amely az olasz és a német fasizmus utját járta. Meskó így szükségszerűen tért vissza Horthyékhoz.

A szélsőjobboldal a második világháború menetében bekövetkezett
fordulat után

A németek győzelmébe vetett hit lassan szertefoszlott a sztálingrádi csata után. A magyar uralkodó osztályok meszebb látó tagjai a német gazdasági és katonai tartalékok fokozatos kimerülését látván, számolni kezdtek a tengely összeomlásának lehetőségével. A kormány egyes tagjai,³⁶⁴ Kállayval az élen felismerték, hogy a háborút Németország elvesztette, azonban szemük előtt továbbra is a magyar uralkodó osztályok imperialista törekvései lebegtek, így képtelenek voltak a német vereség végső konzekvenciájának levonására. Ahelyett hogy megkísérelték volna az azonnali békekötést, Németország gyors katonai megsemmisítésének elodázására törekedtek abban a reményben, hogy így az ország határait nem a szovjet, hanem angolszász csapatok érik el előbb. A Kállay-féle hintapolitika 1943 végéig külpolitikailag elkönnyvelhetett magának bizonyos sikereket,³⁶⁵ annál nagyobb kárt okozott belpolitikai téren. Az ország demokratikus köreiben illuziókat keltett a Kállay politika, és fékezőleg hatott a baloldali erők aktiv Hitlerellenes harcára is. A Kállay-féle politikai koncepció lényegéből fakadt, hogy a kormány nem lépett fel elég határozottan a szélsőjobboldallal szemben. Kállayék azon a címen türték el jobboldali ellenzékük

politikai machinációt, hogy ugymond nem kívánták ezzel is a németeket maguk ellen ingerelni. Ez azonban nagyon gyenge érvnek tekinthető, mégpedig azért, mert 1943 januárjában a kormány szabályosan felértékelte a nyilaskereszteseket és velük együtt azok elvbarátait. 1943 jan. 13.-án Kállay fogadta Szálasit,³⁶⁶ aki rendkívül rossz benyomást tett a miniszterelnökre.³⁶⁷ Az antipátia kölcsönös volt, Szálasiban az a meggyőződés alakult ki a megbeszélés után, hogy "... Kállay angolbarát, minden erőt tartalékol egy esetleges 1918-19-es helyzet megismétlődésére."³⁶⁸ Szálasit tökéletesen felháborította Kállaynak az az érvelése, hogy "... világnézeti alapon történő rendszerváltozás esetén megbénulna a gazdasági élet és ez Németországnak sem lehet az érdeke."³⁶⁹ Az audiencián felmerült a nyilas internáltak kiengedése is, Kállay nem foglalkozott érdemben ezzel a kérdéssel, Szálasit Pásztói Ámonhoz utasította e probléma megvitatására.³⁷⁰ /A NYKP vezére szerint az 1918-19-es helyzethez hasonló viszonyok álltak elő és ezért szükséges a nyilas internáltak szabadonbocsátása./

Nézetünk szerint Kállay súlyos hibát követett el azzal, hogy fogadta Szálasit. Nemcsak azért, mert a nyilas propaganda - hasonlóan a Teleki-féle audienciához - kihasználta a maga javára, hanem azért is, mert nem merte nyíltan elutasítani Szálasit, és ezzel akár a németek haragját is kihívni maga ellen. Azok, akik arra számítottak, hogy a miniszterelnöki audienciából Szálasiek politikai tőkét kovácsolnak, várakozásaikban nem csalódtak. A nyilasok pl. olyan híreket terjesztettek az országban, hogy Kállay felajánlotta Szálasinak a miniszterelnökhelyettesi tisztséget, de azt Szálasinak önérzetesen elutasította, mégpedig

azért, mert nem kívánta a kormányzó a MMP-tal szemben támogatni.³⁷¹

A NYKP felértékelése a II. magyar hadsereg megsemmisülésével egyidőben történt, tehát olyan körülmények között, amikor ismét szükségyszerűen előkerültek a szélsőjobboldali egységtörekvések. A sztálingrádi csata után egyre megerősödött egyes körökben az a gondolat, hogy a finnek példájához hasonlóan "gleichsachachtolni" kellene.³⁷² Imrédyék meg voltak győződve arról, hogy a németek nem türnek meg Magyarországon olyan uralmi rendszert, amely esetleg ellene fordul vagy ellenállás nélkül átengedné a birodalom ellen felvonuló szövetséges haderőt. Ezért számításaik szerint "... legkésőbb tavasszal a német kormány kemény lépéssel fogja eloszlatni az összes kétértelműségeket. Finnországot, annak földrajzi helyzete miatt talán nem fogja elérni a parancsoló német kéz, de Magyarországon, Romániában, sőt Franciaországban, Bulgáriában és esetleg másutt is olyan helyzetet fog teremteni, amely majd lehetővé teszi a teljes Einsatzot Németország mellett...

Kállay bukása után pedig a németek tudni fogják, kik azok a politikusok, akikben feltétlenül megbizhatnak."³⁷³ Jóllehet Imrédyék szerint egyedül a MMP rendelkezett "kipróbált és gouvernementális" képességű politikusokkal, azonban tömegbázisuk igen szerény volt. Így ismét közeledni kívántak a NYKP-hoz.³⁷⁴ Ugy tűnt, hogy a tárgyalások eredményre vezethetnek, mivel Szálasi is elfogadta "átmeneti időre" a pártszövetség gondolatát.³⁷⁵ Azonban hamarosan kiderült, hogy a szélsőjobboldal egysége ismét kudarcra volt ítélve. A korábbi egységtörekvéseket - mint már arra rámutattunk - döntően a nácik politikai és katonai sikerei mozdították elő. Ezzel szemben a háboru menetében

bekövetkezett fordulat után az "intranzigens jobboldali" egységet igenlő erők már nem operálhattak annyira a németek mindenhatóságával. A szélsőjobboldal "ujtipusu" egységtörekvései a Kállay-kormány hintapolitikájának első jeleire épültek. Látna az uralkodó osztályok fokozódó polarizációját és a Kállay kormányra nehezedő és egyre növekvő náci nyomást, a helyzetet kihasználhatónak vélték a maguk számára. Az egység megvalósulása, illetve meghiusulása két tényezőtől függött; az egyik az volt, hogy Horthy hajlandóságot mutat-e Hindenburg példájának követésére, amely azt jelentette volna, hogy az országot német kívánságoknak megfelelően kormányozták volna, a másik pedig az volt, várható-e a német megszállás igen rövid időn belül. Vajon megvoltak-e a feltételek az egység megvalósítására? A NYKP és az Imrédy vezette pártszövetség közös támadásba lendült, akciójuk azonban csak a kormány politikájának bírálatára szorítkozott. A jobboldali pártok a hadvezetést és a kormányt tették felelőssé a II. magyar hadsereg katasztrófájáért és követelték újabb katonai erők bevetését a szovjet fronton. A felhozott vádak között szerepelt az is, hogy a kormány 1942 végén nem volt hajlandó a német kívánalmaknak megfelelően újabb katonai erőket bevetni. "Ha ez az erősítés elment volna - mondták a nyilasok - a II. magyar hadsereg ellenállhatott volna az orosz tulerőnek és ezzel megakadályozhatta volna a német vereséget... Németország megnyeri a háborút, ha abba Magyarország teljes erővel beleveti magát." ³⁷⁶ Imrédyék politikusabb formában lényegében ugyanazt követelték mint a NYKP. A képviselőház külügyi bizottságának febr. 19.-én megtartott ülésén Rajniss "a belső front tekintetében követelte, hogy szűnjön

meg az eddigi kedélyes tempó; hibának minősítette a részleges mozgósítást, mert annak következtében minden terhet a lakosság egy része visel, más része viszont semmit... Akik a tengelyhatalmak oldalán folytatott politikában nem akarnak kellő komolysággal részt venni, azoknak - szükség esetén a magyar kormánynek is - le kell lépniük." ³⁷⁷

A kormánypárt felvidéki képviselői teljes passzivitásba vonultak és észrevehetően kormányellenes álláspontra helyezkedtek ³⁷⁸, amely egyben azt is jelentette, hogy tovább erősödött a Lukács Béla vezetése alatt álló németbarát szárny és Kállay bázisa a MÉP-jában tovább szűkült. Továbbá a jobboldal támadásának jeleként értékelhetjük, hogy Bárdossy, aki lemondatása óta tartózkodott minden politikai szerepléstől, elfogadta az újjászervezett Keresztény Nemzeti Liga elnöki tisztét, e szervezet alelnökei Hóman és Jaross voltak.

A jobboldali támadás részleges sikerrel járt, Kállay márc. 29.-én kénytelen volt Varga József iparügyi minisztert meneszteni. /Varga 1939 júliusától állt az iparügyi minisztérium élén, "konzervatív" beállítottságáról volt ismert, leváltását főként Imrédyék sürgették./ A szélsőjobboldal Varga eltávolítása után Horthyt kívánta meggyőzni arról, hogy elérkezett az idő a magyar "a la Hindenburg-Hugenberg-Hitler" fordulatra. A NYKP képviselőcsoportja emlékirattal fordult Horthyhoz, amely mint címe is mutatja "Magyarország tekintélyi álamná való szükségességéről", azaz a totális fasiszta diktatura megteremtéséről szólt. ³⁷⁹ Horthy látva a nemzetközi helyzet alakulását /- a casablancai értekezlet határozatai és a februártól permanensé vált olaszországi belpolitikai krízis késztette elsősorban megfontolásra/ ³⁸⁰ nem volt hajlandó

a szélsőjobboldal kívánságának eleget tenni. Mialatt a szélsőjobboldal év eleji offenzívája kibontakozott, a magyar uralkodókörök egyik csoportja "Kállayval az élen megkezdte a kiugrási" politikáját. A sajtó hangja is megváltozott, a lapok /~~any~~nyilasok és Imrédyék sajtójától eltekintve/ arról cikkeztek, hogy Magyarország "geopolitikai helyzete" miatt kapcsolódott be a háboruba, és a kormánynak csak egyetlen célja lehet az ország szuverenitásának megőrzése, amelyet csak a nemzet lelki egysége biztosíthat. A Hitler-ellenes erők aktivitása is növekedőben volt, bár azt számos tényező hátráltatta. A Kommunista Párt 1943 tavaszán újabb szervezeti és konspirációs válságba jutott³⁸¹, ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy az antifasiszta tábor jobbszárnya kommunisták nélküli Hitler-ellenes összefogásra törekedett, míg a mozgalom balszárnyának egy része a terrortól félve, nem vállalta az összefogást a kommunistákkal.³⁸² Mindez együttesen azt jelentette, hogy nem sikerült 1943 első felében az antifasiszta nemzeti egységfront érdekében lényegesen előbbre haladni és így a kormány belpolitikai manőverezési lehetőségeit sem sikerült csökkenteni. Hosszu szünet után ismét összehívták az országgyűlést. /Kormányzói kéziratból bizonytalan időre 1942. dec. 21.-én elnapolták a Ház üléseit, az országgyűlés így a legkritikusabb periódusban nem funkcionált, azonban 1943 ápr. 13-ra ismét összehívták a képviselőházat./³⁸³ A képviselőház V. ülészakájának megnyitása arra mutat, hogy a kormány elég erősnek érezte magát a különböző erők közötti lavírozásra, ezért merték vállalni a képviselőházi vitákat. Amint az várható volt, a szélsőjobboldal felvetette a bizalmi kérdést, erre ápr. 30.-án került

sor. Jaross és Rajniss Káláyt a népfronttal való együttműködéssel vádolták, beszédei és elhangzott kijelentései alapján.³⁸⁴ A bizalmi vitára mégsem került sor, mert a szélsőjobboldal napirend-módosító indítványát 47:38 arányban elvetették.³⁸⁵ A szavazás szoros eredménye azt mutatta, hogy a jobboldal igen kellemetlen percekhez szerezhet a kormánynak. Máj. 4.-én Nagybaczoni ellen jegyeztettek be interpellációkat a pártszövetség képviselői.³⁸⁶ A kormány erre a Ház elnapolásáról szóló kormányzói kézirat felolvastatásával válaszolt, ezzel meg-
hiusítva minden kormánybuktatási kísérletet.³⁸⁷

A Kállay-kormány ettől kezdve arra törekedett, hogy az országgyűlés kikapcsolásával kísérelje meg a feltétlen németbarát orientáció megváltoztatását. A szélsőjobboldal felismerte ezt a taktikát, ezért a pártszövetség a képviselőház elnapolása után Horthyhoz küldött memorandumában figyelmeztette az államfőt, hogy tudják mire készül a kormány.³⁸⁸ Ismét Horthyt kívánták terveiknek megnyerni, 1918 megismétlődésével fenyegetve. Terveikre súlyos csapást jelentett Mussolini lemondatása és Badoglio-kormány kinevezése.³⁸⁹ A szélsőjobboldal visszavonulásra kényszerült, tevékenysége az év második felében a kormány elleni aknamunkára szorítkozott. Szervezeteik a teljes zűllés állapotába kerültek,³⁹⁰ és pártvezérek most már világosan felismerték, hogy belpolitikai fordulat csak aktív német segítséggel érhető el. Március óta Magyarországon tartózkodó Veesenmayer és Imrédy között bensőséges kapcsolat alakult ki.³⁹¹ Veesenmayer Imrédy segítségével mérte fel a magyarországi helyzetet és állapította meg, hogy az ország gazdasági erejének "csak egy bizonyos hányadával" vesz részt.³⁹²

Mint ismeretes Weesenmayert azért küldték, hogy elősegítse egy olyan kormány megalakítását, amely intenzívebben követné a német orientációt. Hamarosan az a meggyőződés alakult ki benne, hogy "Imrédyben olyan személyt találunk, akivel való együttműködés komolyabb eredményekre vezethetne."³⁹³ 1943 őszén Veessenmayer kérésére Szentirmay Félix gyáros házában a szélsőjobboldal képviselői megbeszélést tartottak. Ezen a tanácskozáson Veessenmayer, Imrédy, Hubay, Rátz és Walton Ágoston ügyvéd vettek részt.³⁹⁴ /Walton Szálasi összekötője volt./

A "Szentirmay vacsorán" a résztvevők egyetértettek azzal, hogy a szélsőjobboldal önerőből képtelen a politikai vonal megváltoztatására, ezért szükség van Magyarország német megszállására és ezzel párhuzamosan Horthyt rábírní "olyan államférfiak kinevezésére, akik az országot német kívánalmaknak megfelelően kormányozzák." 1943 második felében a szélsőjobboldali válság mindjobban elmélyült, ez kifejeződött abban is, hogy sajtójuk hangja igen lehangolt volt. A győzelmek, sikerek bejelentésekor olyan ékesszóló propagandájuk 1943-44 fordulóján keservesen és görcsösen magyarázta a hadi eseményeket és a belpolitikai helyzetet. A közvélemény elfordult tőlük, a fasizmus magyarországi képviselői nem is alaptalanul állapíthatták meg, hogy a kialakult helyzet 1919 márciusára emlékeztet.³⁹⁵

1944 márc. 19.-én sor került Magyarország megszállására is. Horthy és az uralkodó körök szégyenletes behódolással válaszoltak a megszállásra, így sikerült a szélsőjobboldal és a nácik közös terve; Magyarország a tényleges megszállás mellett továbbra is Németország csatlósa maradt, ezzel ellepleződött a félreérthetetlen brutális megszállás.

Mindez arra vezetett, hogy a szélsőjobboldal átmenetileg ismét megerősödött. Míg az egyik oldalon betiltották az összes nem fasiszta tömegszervezetet és pártot és ezen szervezetek sajtóját, addig a másik oldal, a totális fasizmus magyarországi pártjai szabadon szervezhettek és az elrabolt zsidó vagyonokkal sok embert korrumpálhattak. Ez volt a magyarázata annak, hogy 1943 végére már pincepártokká vált MMP, MNSZP és NYKP a megszállást követően ismét átmenetileg fellendültek.³⁹⁶ A szélsőjobboldal tömegbázisának ideiglenes megerősödése augusztusban véget ért, a fellendülés helyébe a végérvényes hanyatlás és bukás lépett.

J E G Y Z E T E K

J E G Y Z E T E K

1. Meskó Zoltán 1917-ben függetlenségi programmal került be a parlamentbe, 1919 novemberében belügyi államtitkár volt. 1932. júliusában alapította meg pártját. 1933 szeptemberben a képviselőház ülésén fasiszta egyenruhában jelent meg. Hetilapja a „Nemzet Szava” horogkereszttel került az utcára a Völkischer Beobachtert utánózva. 1933-ban Németországban járt, ahol Hitlerrel, Göbels-el és Göring-el találkozott. Tőlük kapott 80000 M.-át propagandára.
2. Gróf Festetics Sándor egyike volt a legrégebb nemzetiszocialistáknak. A 30000 hold földbirtokkal rendelkező gróf a nemzetiszocializmust önzetlen hazafias mozgalomnak tekintette.
- Ld. erre nyilatkozatát - Mezőföld 1933. december 17.
3. Nyilaskeresztes Program én. (1937 május ?) - OSZK
4. Magyarság, 1940. augusztus 25., Tömegbázisára ld. PIA. 651.sz. fond. (jobboldali csendőrségi összesítők) továbbá OL. PML. és FL. igazolóbizottsági iratok.
5. Az 1935-ös választásokon Festetics két mandátumot szerzett Az enyingit megtartotta, a debreceniről lemondott a listán utána következő Balogh javára - OL.K-2 B-XII.2/33 753 cs.
6. Nemzetőr, 1940. november 25.
7. Katholikus Szemle, 1938. május - idézi:
Mécs László: A hazai zsidóság és a zsidótörvény várható hatása c. cikkében.
8. Forrásaink: a korabeli sajtó, Keresztény Magyar Közéleti Almanach (Bp. 1940) I-III. köt.
Parlamenti Almanach 1939-1944. (Bp. 1940)
Itél a történelem (- a magyar háborus bűnösök pere)
9. Uo.
10. Uo.
11. Uo.
12. Uo.
13. Uo.
14. Natkó Gyula: Mondjunk ítéletet (Bp. 1941) 43. old.,
Salló János vezetése alatt működő Nemzeti Front programja (Bp. én) - OGYK.

15. Az EMNSZ Párt - Alkotmánya (- OSZK)
16. Parlamenti Almanach 1939-1944. (Bp. 1940) 123- 24 old.
17. Uo. 136-137 -"-
18. Uo. 166 -"-
19. Uo. 278 -"-
20. Uo. 346 -"-
21. Uo. 275 -"-
22. Uo. 273 -"-
23. Magyarság, 1940. augusztus 25.
24. Szálasira és pártjára vonatkozó adatokat levéltári forrásokból vettük át. Az idézetek a Hungarista Naplóból vannak
  - OL.F. 14084 (Hungarista Napló) - továbbiakban jelölése: OL. Hungarista Napló.
  - OL.F.Bm. Szálasi-per 2.t.
  - OL.F. Küm. Békeelőkészítő 12414-15 t, Sombor: A Magyar nemzetiszocialista mozgalmak története.
25. H. Rogger - E. Weber: The European Right (London, 1965) 396 old.
26. OL. Bm.F. Szálasi-per 1.t. 4.cim

A „3400-as” rendelet (amely a közalkalmazottak részvételét tiltotta meg az un. „szélsőséges” mozgalmakban) megjelenése után azokat, akik nem lehettek nyíltan a Szálasi-féle párt tagjai a Hungarista Mozgalom külön regisztrálta és a neveket tartalmazó listákat titkos anyagként kezelték. A 3400-as rendelet a második bécsi döntésig volt hatályos, azután már nem volt szükség titkos tagnyilvántartásra. A NYKP-nak 58 ezer titkosan regisztrált tagja volt.

- Id. még: Rogger - Weber idm. 396 old.
27. Programjaik: A Nemzeti Tábor Magyar Munkafront politikai programja Bp. 1941. (Szüts Iván)
Magyar Népnemzeti Mozgalom ismertetése (Bp. 1941 (Rend))
Natkó: Mondjunk ítéletet Bp. 1941. 82-83 p.
Keresztény Magyar Közéleti Almanach (Bp. 1940) I.k.
Parlamenti Almanach 1939-44. (Bp.1940) 152 old.

28. (Lackó idm. 164 old.) *Lackó Miklós: Nyilasok és nemzetiszocialisták (Bp. 1966)*
164. old.
29. A Wilhelmstrasse és Magyarország (a továbbiakban:
Wilhelmstrasse...) 213.sz.dok.
30. Sulyok Dezső: Magyar tragédia (USA 1954) I.k.
355-356 old.
Pl. Hubay választási költségeit a székesfehérvári
repülőtér tisztikara fedezte, sőt a nyilas választó-
kat a hadsereg gépkocsiai szállították a szavazás
színhelyére.
31. Magyarország Évkönyve 1939.
32. Nemzet Szava, 1939 június 18.
33. Uo.
34. Számításainkat az évkönyvek, almanachok és a korabeli
sajtóanyag felhasználásával végeztük el. A MÉP-re
vonatkozó adatokat Sipos idm. (121 old.) vettük át.
35. OL. Hungarista Napló 1940.
OL.F. Küm. Békeelőkészítő 12414-15 t.
36. A Goldberger-gyár közel 3000 munkást foglalkoztató
üzemegységében és több más Bp-i gyárban a nyilasoknak
sikerült sztrájkokat kirobbantani.
- OL.MPI. ig.biz. iratok Pálai L. igazgatók ügye 6.cs.
- Népszava, 1939. június 8. 11. és július 9.,
Magyarság, 1939. július 27.
37. Vágó Pál dr. mérnök, műszaki főtanácsos 1889-ben szüle-
tett. A „Flieger-horizont” feltalálója (aviatikában
van jelentősége), 1919-22-ben a jénai Zeiss művek fő-
mérnöke volt. 1937-ben Stettinben tanulmányuton volt.
1918-tól politizált. A ker. szoc. ellenforradalmi szer-
vezetekben tevékenykedett. Az első ellenforradalmi
röpiratot is ő írta Litterati álnéven (címe: Keresz-
tény kiáltvány) 1937-től a szélsőjobboldal egyik ve-
zető ideológusa volt. A földkérdésben Henry George
nézeteihez hasonló álláspontra helyezkedett. (Ld Vágó:
Munkanélküliség, Hitel, Országépítés Bp. 1939)
- Parlamenti Almanach 1939-44. (Bp. 1940) 362 old.
nézeteire: Vágó idm.
38. Fiala Ferenc: A nyilas egység-tárgyalások okmányai.
(Bp. 1940) 6. old.
39. Uo. 30 old.
40. Uo. 5 -"
41. Uo. 12 -"

42. W. Frick német belügyminiszter a választások után (június 5-10 között) Budapestre érkezett. Látogatásának egyik célja a magyar szélsőjobboldal erőviszonyainak felmérése, programjuk és parlamenti taktikájuk kidolgozása volt.
- Sulyok Dezső: Magyar Tragédia. (USA 1954) I.köt. 49 old.
- Magyarország Évkönyve 1939.
43. Közvetlenül a választások után Hubay és Pálffy között megindultak az egység tárgyalások. 1939. augusztusában Széchenyi L. gróf és Gosztonyi S. Hubay megbízásából felkeresték Pálffyt és megállapodtak a nyilas egységben.
- Fiala idm. 6. old.
44. 8 Órai Ujság, 1939. szeptember 2.
45. Népszava, 1939. november 21. - idézi Lackó M. Nyilasok és nemzetiszocialisták (Bp. 1967) 213 old.
46. Fiala idm. 14. old.
47. Uo.
48. Saly Dezső: Szigoruan bizalmas (Bp. 1945) 30. old.
49. Uo.
50. Lackó idm. 195 old.
51. A pártközi értekezleteket minden esetben a Ház elnöke hívta össze, de ezekről az értekezletekről jegyzőkönyv nem készült, így a képviselőház irattárában semmi nyoma nincs annak, hogy hogyan zajlott le az értekeztet.
- OL. K-2 B-XII/2/33 753 cs. 1941. július 1-i kelteztet. (Országgyűlés Képviselőházához érkezett panasztok).
52. 8 Órai Ujság, 1939. szeptember 30, Magyarország, 1939. szeptember 29.
53. Saly idm. 36. old.
54. Uo. 37. old.
55. Magyar Nemzet 1939. szeptember 30, Saly idm. 37.
56. 8 Órai Ujság, 1939. szeptember 29.
57. Saly idm. 74 old.
58. Uo. 80 old.
59. Uo
60. Uo.

61. Erre ténylegesen sor is került; Párkányit, Timárt stb. decemberben kizárták a NYKP-ból. Bővebben Ld. Lackó idm. 211 old.
62. Lackó idm. 211.
63. Uo.
64. OL. Bm.res. K.149. 1939-6t 209.cs.
65. PML. Alispáni évn. jelentések 1939-1941.
66. PML. Főispáni biz. iratok 1940-11.pol. helyzetjelentések.
67. Ld. Milótay cikkét
- Uj Magyarország, 1940. április 21.
68. Hitler Csáknak a következőket mondotta:
".... akárhogy is történjék a megosztás az egyik fél mindig jajgatni fog, Erdély esetében valószínűleg mind a kettő".
- Magyarország és a Második Világháború (Bp. 1961) 285 old.
69. Maga Teleki is világosan látta politikájának csődjét. Amikor a miniszterelnök Bécsből visszaérkezett a Keleti Pályaudvarra ünnepélyes fogadtatásban részesült. Teleki fáradtan hallgatta végig az üdvözlő beszédeket és eközben a mellette álló Kállay fülébe sugta, hogy
".... ez a döntőbírói ítélet ez a felosztás nem lehet végleges ez csak további baj forrása lehet."
- Kállay: The Hungarian Premier (London 1954) 60.old.
70. Sipos idm. 185. old.
71. Horthy Miklós: Emlékirataim (Buenos Aires 1953) II. köt. 213. old.
72. RuzsKay 1887-ben született. 1907-ben elvégezte a mödlingi Katonai Akadémiát, ahol oklevelet szerzett. 1912-ben a bécsi Hadiskolán Gömbössel ismerkedett meg. A világháborúban mint vezérkari tiszt vett részt. A MOVE egyik szervezője volt, 1919-ben Bécs-Szeged-Budapest között titkos ellenforradalmi összekötőként tevékenykedett. 1920-22-ben a „Kettőskereszt Vérszövetség” elnevezésű szervezeten keresztül megszervezte a MOVE, az EME, az „Alföldi Brigád” stb. szervezetek és alakulatok egységes katonai irányítását. 1929-1935 között a vezérkar hírszerző főnöke, 1935-1938. között Országos Légó parancsnok volt. 1940-ben nyugdíjazták.
- Magyarország, 1940. augusztus 28.

73. Ezt akarják a nyilasok ! (NYKP. programja 1939. március 15.)
74. Nagybaczoni Nagy Vilmos: Végzetes Esztendők. 253 old.
75. Magyarság, 1940. augusztus 25.
76. Magyarság 1940. augusztus 28.
77. Uo.
78. Sipos idm. 186. old.
79. OL. Hungarista Napló 1940. 135. old.
80. Uo.
81. Lackó idm. 237-242. old.
Szekeres J.: Az 1940. évi általános bányászsztrájk Századok 1967.
82. Lackó idm. 229. old.
83. Magyarság 1940. szeptember 17.
84. A Wilhelmstrasse és Magyarország 363.sz. irat.
85. Az amnesztiát a kolozsvári bevonulás alkalmából adták ki.
86. Csonka Emil: Szálasi küzdelmeiből (Bp. 1945) 48.old.
- OSZK.
87. OL. Hungarista Napló 1940. 106 old.
88. Uo.
89. Uo.
90. Uo. 106-107. old.
91. Magyarság, 1940. szeptember 2.
92. Uo.
93. OL. Hungarista Napló, 1940. 110. old.
94. Id. még Lackó idm. 212. old. és Sipos idm. 186-187. old.
95. Magyarság, 1940. szeptember 27.

96. Magyarság, 1940. szeptember 29.
97. Magyarság, 1940. október 1.
98. Magyarság, 1940. október 16.
99. Fiala idm. 30- 31 old.
100. Sipos idm. 186-187 old., Lackó idm. 231. old.
101. Az un. disszidens képviselők (Halmai János, Szendrői-Kovács Gyula, Mosonyi Kálmán, Nyireő Andor, Keck Antal) 1939. decemberében hagyták el a Hubay irányítása alatt álló NYKP-t és csatlakoztak a MNSZP-hoz.
- Magyarság, 1940. szeptember 29.
102. Magyarság, 1940. október 1.
103. Magyarság, 1940. október 6.
104. Saly idm. 257. old.
105. Uo.
106. A kormány is észrevette, hogy a nyilasok politikai tőkét akarnak csinálni a Telekinél tett látogatásból ezért október 8-án a sajtófőnök magához kérte a lapok szerkesztőit és közölte velük, hogy a kormány a NYKP-al nem keresett és nem is fog keresni kompromisszumot.
- Saly idm. 257.-258. old.
Október közepén Horthy fogadta Meskó Zoltánt, a kormányzó nyilván így kívánta „leértékelni” a Szálasi-Ruszkay-féle miniszterelnöki audienciát.
- Nemzet Szava 1940. október 16.
107. OL. Hungarista Napló 1940. október 8.
108. Magyarság 1940. október 8.
109. Mecsér, Vágó és Matolcsy nézeteire ld. Révai József: Válogatott történelmi tanulmányok. II.köt. 314-19 old. és Vágó: Munkanélküliség, Hitel, Országépítés (Bp. 1939) c. brossuráját.
110. OL. Hungarista Napló 1940. 118. old.
111. Magyarság, 1941. szeptember 14.
112. Saly idm. 255. old.
113. Sipos idm. 190-191. old.
114. Uo. 189. old.

115. OL. Hungarista Napló 1940. 119 old.
116. Ua.
117. Uo. 119 old.
118. Sipos idm. 201 old.
119. idézi Sipos idm. 193 old.
120. Horthy Miklós titkos iratai. (Bp. 1965) 260-63 old.
121. Id. bővebben Sipos idm.
122. Lackó idm. 241. old.
123. Nemzetőr, 1940. november 25.
124. Nemzetőr, 1940. január 27.
125. Magyarország Évkönyve 1939. 25. old.
126. Képviselőházi Napló (1939-44) VIII.k. 159. ülés
791. old.
127. Uo. 160. ülés 859-871. old.
128. Uo.
129. Imrédy még mint miniszterelnök megszervezte a miniszter-
elnökség mellett működő Gazdasági Tanulmányi Osztályt.
Vezetőjévé Judik Józsefet a MNB igazgatóját, a Pázmány
P. TE. jogi karának magántanárát nevezte ki. A gazdasá-
gi Tanulmányi Osztály terveket dolgozott ki a keresz-
tény tőkeképzés meggyorsítására.
- Magyar Gyárpar, 1938. 8.sz. 1-3. old.
- Magyarország tőkeszegény ország volt az egyik közgaz-
dász (Surányi Unger Tivadar: A magyar gazdasági jólét
utja ismerteti: a Magyar Gyárpar 1940. 9.sz. 15 old.)
a tőkeszegénység okát "... a közép és alsó rétegek
tőkegyűjtésének" hiányában látta. Ezért a keresztény
tőkegyűjtés meggyorsítására kényszerintézkedések
javasolt. Ez azonban meggyorsult, mivel
az említett rétegek nem rendelkeztek elvonható anyagi
tartalékokkal.

130. A GYOSZ elvette a keresztény tőkeképzésnek ezt a módját, Knob Sándor a GYOSZ ügyvezető igazgatója pedig kijelentette:

".... ezt a termelési ágat most egyszerre támadják felülről és alulról vezetőinek elkedvtelenítésével, a hozzájuk tartozó tömegek olyan felzaklatásával, az igények olyan felcsigázásával, amely nem egy helyen baljós társadalmi tüneteket mutat... az ország gazdasági kohéziójának meglazulása egy esetleges próbatétel idején bizonytalanná teszi a helyzetállást, s hogy ennek az országnak nincsenek megfelelő gazdasági erőtartalékai, hogy husz évenként vállalni tudja súlyosabb társadalmi megrázkodtatás következményeit."

- Magyar Gyárpar 1939. 7.sz. 5-6. old.

131. Programját közli az Új Rend 1940. november 5-i.sz.
132. Teleki is kísérletet tett, hogy Imrédy elképzeléseinek kontraktirozására megnyerje a nyilasokat.
Id. Saly idm. 257-58. old.
133. Révai idm. II.k. 248-55. old.
134. Katholikus Szemle, 1938. június. 356-358. old.
135. Lévai J.: Horogkereszt, Kaszáskereszt, Nyilaskereszt
(Bp. 1945) 54. old.
136. Uo.
137. Uo.
138. Révai idm. 249. old.
139. Katholikus Szemle 1938. június. 356-358. old.
140. Új Rend, 1940. december 28.
141. Leo Pápa apostoli körlevele a munkások helyzetéről.
(Bp. 1931)
142. XI. Pius Pápa "Quadragesimo Anno" kezdetű apostoli körlevele a társadalmi rend megújításáról (Bp. 1932)
143. Uo. 45 old.
144. Macartney: October Fifteenth (London 1957) II.köt.
247. old.
145. Új Rend, 1941. január 11.
146. Uo.
147. Uo.

148. Uj Rend, 1940. december 14.

149. Ebben az időben a Nemzeti Munka Központnak 153 szervezete és 64 ezer tagja volt, erre alapozzuk azt az állításunkat, hogy a Népmozgalomnak sem lehetett sokkal több tagja.

- Uj Rend, 1941. január 11.

150. Lackó idm. 248. old.

151. Uo.

152. 8 Órai Ujság 1942. február 27.

153. Uo.

154. Népszava, 1947. január 28.

155. Uo.

156. OL. Hungarista Napló 1940. 138. old.

157. Uo. 18. old.

158. Uo. 1941. 120. old.

159. Uo. 17. old.

160. Uo. 18. old.

161. Uo. 19. old.

162. Uo. 1940. 120. old.

163. Uo. 1941. 36. old.

164. Uo.

165. Idézi a Magyarorságot a 8 Órai Ujság 1941. szeptember 15-i. száma.

166. A Nép, 1941. július hó

167. Magyarország, 1941. július hó

168. Magyarország, 1941. augusztus 12.

169. Saly idm. 393. old.

170. Uo.

171. Magyarország, 1941. szeptember 13, 14 és 18.
172. Lackó idm. 269. old.
173. Magyarország, 1941. szeptember 18.
174. Uo.
175. Magyarország, 1941. szeptember 17.
176. Nemzetőr, 1941. szeptember 22.,
Magyarország 1941. szeptember 20.
177. Magyarország, 1941 szeptemter 24.
178. Uo. tagjai: Baky, Imrédy, Incze, Jaross, Lill,
gróf Pálffy, Rajniss és Rupprecht voltak.
179. Magyarország, 1941. december 4.
180. Saly idm. 365. old.
181. Uo. 488. old.
182. Az előzményekre ld. az 1920. XVII. tc-t. (MTT. 1920.
61. old.)
Szinai Miklós és Szücs László szerkesztésében meg-
jelent Horthy Miklós titkos iratai (Bp. 1965) c.
kötet 168-170. old., valamint Horthy idm. II. k.
231. old.
183. Kállay: Hungarien Premier a personal account of a
nation's struggle in the Second World War (London
1954/ 11. old.
184. Itél a történelem. A Bárdossy-per (Bp. 1945) 21. old.
185. Horthy idm. II. 230-232. old., Bárdossy a "szélső-
jobb" önjelöltje volt, kapcsolatai Szálasival csak
a kormányzóhelyettes megválasztása után épültek ki
(Bárdossy-per 34-35. old.), Taby Árpádról a további-
akban még szó lesz, ezért itt csak életrajzi adatait
ismertetjük: sz. 1896-ban nyug. testőrőrnagy, 1919-ben
az egri ellenforr-i megmozdulásban játszott szerepet,
majd Szegedre menekült és az ellenforradalmi hadsereg
egyik szervezője lett. 1930-ban megalapította a Ma-
gyar Élet Szövetség nevű titkos fajvédő társaságot,
amelybe Szálasi is belépett. A TESZ társelnökévé is
megválasztották. 1939-ben MEP programmal parlamenti
képviselővé választották. 1940 okt. 10.-én lejáró MEP
pártelnöki ultimátum után Imrédyhez csatlakozott.
- Parlamenti Almanach (1939-44) 323. old. Laczkó Miklós:
Nyilasok és nemzetiszocialisták (Bp. 1966) 44. és
60. old., Sipos Péter: Imrédy Béla és a Magyar meg-
újulás Pártja (Bp. 1970) 190-191. old. -

186. Horthy idm. II.k. 232-33. old.
187. Uo.
188. Saly idm. 489. old.
189. Nagybaczoni Nagy Vilmos: Végzetes Esztendők 1938-1945 69. old. „Az 1941. évi hadműveletekben ... kezdeti sikereket azonban hamar lefékezte az orosz föld hatalmas kiterjedésének bénító hatása. Az a remény, hogy a háború az orosz arcvonalon is villámháborúként gyors befejezést fog nyerni, hiunak bizonyult. Tisztán lehetett látni, hogy az oroszok leküzdése egyet jelent a lehetetlenséggel és hogy keserves, áldozatos háború következik ... Midőn az előnyomulás lendülete csökkent és látni lehetett, hogy 1941-ben továbbnyomulásról szó sem lehet, a magyar gyorscsapatokat kivonták a harcok területéről s hazaszállították Magyarországra.”
190. OL. Bm. res.K.149. 1942-4.t. -6124.sz. irat 248.cs.
191. Parlamenti Almanach 1939-1940.
192. Sipos idm. 190-191. old.
193. OL. Bm. res.K.149. 1942-4.t. - 6124.sz.irat 248.cs.
194. Pl. Ferenczik István, aki 1925-ben Huszton megalakította a fasiszta Kárpátorosz Nemzeti Autonom Pártot.
195. OL. Bm. res.K.149. 1942-4.t. - 6124.sz. irat 248.cs.
196. Uo.
197. Az „Albrecht-csoport” emberei csaknem minden nemzeti szocialista pártban helyet foglaltak. Az „Albrecht-csoport” elnevezés csupán azt jelöli, hogy a különböző szélsőjobboldali pártokban, a nemzetiszocializmus más és más árnyalatát képviselők között voltak olyanok, akik Albrechtben látták az intranzingens jobboldal vezérét, szimbolumát.
198. 8 Órai Ujság, 1942. április 7.
199. OL. Hungarista Napló, 1940. 138. old.
200. OL. Bm. res K 149 1942-46. - 6124.sz.irat 248.cs.
201. Uo.
202. Uo.
203. Uo.

204. Wilhelmstrasse ... 467.sz. dok.
205. Id. Lackó idm., a Magyarország 1942. február 25, 27 és március 1. számait, valamint a Hungarista Napló 1940. évi bejegyzéseit.
206. OL. Hungarista Napló 1941. 34.old.
A Legfelső Titkos Tanács tagjai Szálasi, Ruskay, Csia, Hubay és Henney voltak.
207. Uo. 1941. 35. old.
208. Uo. 1941.
209. Uo. 1941. 32-33. old.
210. Uo. 1941. 33. old.
211. Uo. 1942. 44. old.
212. Szálasi egy alkalommal kijelentette: „ha Imrédy nevét hallja rács ereszkedik le szemei előtt, vörös ködbe borul előtte minden. Egészen biztosan el fog jönni az ideje, amikor minden lecsillapodik benne, akkor majd leül és beszél vele.”
/Hungarista Napló 1940. 119. old./
Amikor Ruskay unszolására egy alkalommal Szálasi és Imrédy találkoztak, a feszültség nem oldódott fel a két vezér között. A tárgyalás légkörére utal az alábbi idézet is. „Szálasi fegyelmezi önmagát, hogy hasba ne rugja.” /ti. Imrédyt/ - Hungarista Napló 1940. 119. old.
213. Gruber Lajos levele Bély Gyulához
OL. Bm res K 149 1942 - 4 - 10229. 248.cs.
214. Uo.
215. Hungarista Napló 1941. 31-32. old.
216. Uo.
217. OL. Bm res K 149 1942 - 4 - 6124 248.cs.
218. Uo.
219. Magyarság 1942. június 25.
220. Magyarság 1942. július 15.
221. Hans Rogger - Eugen Weber: The European Right
/USA 1965/ 397. old.
222. Uo.

223. Ld. Lackó M. idm.

224. Lackó idm. 283. old.

225. OL. Bm. res. K 149 1942 - 4- 6044 248. cs.

226. Uo.

227. Uo.

228. OL. Bm. res. K 149 1942 - 4 - 7419 248. cs.

229. Uo.

230. Magyarország, 1940. szeptember 5. „Budafok a kisemberek városa” c. cikk.

231. Kimutatás az 1940. júniusában kialakult politikai erőviszonyokról:

Helység	SZDP		NYKP		Nemzeti Front		Pánger- mán mozg.
	tag	szimp.	tag	szimp.	tag	szimp.	
Albertfalva	90	200	60	150	30	100	-
Budafok	300	300	50	600	20	10	80
Nagytén	60	100	50	70	-	-	-
Budatén	-	-	15	35	-	-	-

Annak ellenére, hogy nem tudjuk összevetni más hasonló jellegű adattal, mégis közöljük, mert utal a kialakult politikai helyzetre, igaz viszonylag kicsiny körzetben.

Forrás: PML Főisp. biz. iratok 1940. 11.pol. helyzetjelentések.

232. 1937. novemberében a debreceni Arany Bika Szállóban Kémeri- Nagy Imre és ifj. Balogh István Szálasi Pártjának akkori vezető tagjai Horthy I. Miklós néven királlyá kiáltották ki.

Hungarista Napló 1937. 40. old.

233. OL. Bm. res K 149 1942 - 4 - 6009 248.cs.

234. Uo. 6124.sz. irat

235. Uo.

236. Uo.

237. Wilhelmstrasse... 467.sz.dok.
238. Uo.
239. Uo. 478.sz.dok.
240. Uo. 470.sz.dok.
241. Uo.
242. Uo. 474.sz.dok.
243. Nagybaczoni idm. 70. old.
244. Magyarország Évkönyve 1941. 11.old.
245. K.N. 1939-1944. XIII. 241. ülés 29. old.
246. Magyarság, 1942. február 10.
247. Saly idm. 473-74. old.
248. K.N. 1939-1944. XIII.k. 243. ülés 57-61. old.
249. Uo. 62-63. old.
250. Saly idm. 473-74. old.
251. Uj Hang, 1938. június I. évf. 6.sz. 83-87.old.
252. Lackó idm. 269. old.
253. Amig Hubay vezette a NYKP-ot nagyon ügyelt arra, hogy ne kerüljenek nyílt konfliktusba katolicista körökkel. A katolikus körök a Quadragesimo Anno-ra hivatkozva kijelentették, hogy az állam mindenhatóságáról vallott fasiszta elmélet összeegyeztetetlen az egyház mindenhatóságával, illetve a keresztény államelmélettel, amely „az államot mindig csak keretnek gondolja az egyén és a társadalmi szervezetek munkája köré”. Hubay az ellentétek tompítása érdekében - pártja felső uri kispolgári tömegbázisának védelmére sorra zárta ki 1939-1940 között a „Munkaállam” radikális híveit.
254. K.N. 1939-1944. XIII.k. 243. ülés 62-63. old.
255. Uo. 57-61. old.
256. Uo. 41-42. old.

257. A képviselőház erőviszonyait bemutató táblázatunk Év-könyvek és a sajtóanyag figyelembevételével készült. Adatainkat 1942 jan.-febr. hónapjaira tájékoztató jellegűnek tekintjük, mert elképzelhetőnek tartjuk, hogy az anyag feldolgozása során néhány képviselő pártállását tévesen állapítottuk meg.

	Képviselőinek száma	
	1939 június	1942 jan.-febr.
MÉP	178	185
Felvidéki képviselők, majd Egyesült Felvidéki Párt	26	21
Kárpátaljai képviselők	10	10
Erdélyi képviselők, majd Erdélyi Párt	-	41
Délvidéki képviselők	-	26
Kereszténypárt	9	7
Kormánytámogató pártok összesen	223	290
Független Kisgazdapárt	14	14
SZDP	5	5
Polgári Szabadság Párt	5	5
Pártonkivüliek	2	4
Népakarat Párt	1	1
Keresztény Magyar Szociális Front /Meizler/	2	-
Magyar Nemzeti Szociális Földműves és Munkáspárt majd Magyar Párt /Meskó/	3	2
EMNSZP, majd MNSZP /Pálffy/	5	-
Magyar Megújulás - Nemzeti- szocialista Pártszövetség /Imrédy-Pálffy/	-	32
NYKP	31	30
Ellenzék összesen:	73	93

- 258. Képviselőházi Napló 1939-1944. XV.k. 300. ülés
128-132. old.
- 259. Uo. XIII.k. 243. ülés 62-63. old.
- 260. Uo. XIII.k. 242. ülés 43. old.
- 261. Uo. XIII.k. 242. ülés 47-53. old.
- 262. Kelemen István: Interjúk a rács mögött (Bp. 1946)
20-30. old.
- 263. K.N. XIII.k. 242. ülés 53-54. old.
- 264. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 248. cs.
- 265. Uo.
- 266. K.N. XIII.k. 243. ülés 57-61. old.
- 267. Uo. 62-63. old.
- 268. Uo.
- 269. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248. cs.
- 270. Uo.
- 271. Magyarország, 1942. március 7.
- 272. Uo.
- 273. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4- 6124 248. cs.
- 274. Uo.
- 275. Uo.
- 276. 8 Órai Ujság 1942. február 27.
- 277. Magyarország, 1942. február 12.
- 278. Magyarország, 1942. február 14.
- 279. Magyarország, 1942. február 17.
- 280. K.N 1939-44 XIII.k. 73-75. old.
- 281. Magyarország, 1942. február 22.

282. Gosztonyi Sándor nyílt levele Heves megye választóihoz. Magyarország, 1942 március 8.
283. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248 cs.
284. Uo.
285. Magyarország, 1942. március 1.
286. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248 cs.
287. Uo.
288. Uo.
289. Uo.
290. Uo.
291. Magyar Nemzet 1942. február 26.
Anyagi vonatkozású kérdések is elősegítették a pártbomlást, a pénzügyeket állandó sűrű homály fedte és még a pártvezetők sem kaphattak felvilágosítást, hogy mire költik a tagdíjakat.
292. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248. cs.
293. Uo.
294. Magyar Nemzet, 1942. február 26.
295. Magyarország, 1942. február 27.
296. Uo.
297. Uo.
298. Uo.
299. Magyarország, 1942. március 3.
300. Magyarország, 1942. március 5.
301. Id. Magyarország, 1942. március-április számait
302. Magyarország, 1942. március 2. - Mozgalmi Hírek
303. Magyar Nemzet, 1942. április 5.
304. Id. a Hungarista Naplót

305. Kőbányán és a pestszenterzsébeti csoportoknál eluralkodott a radikális-anarchista hangulat. Pl. egy alkalommal Zeöld dr. Kőbányán leckéztette a tagokat. A szervezet tagjai felháborodottan reagáltak beszédére. A rendőrségi jelentés szerint a következő jelenet játszódott le: az egyik párttag felállt és elmondta, hogy "... egy burzsi ügyvéd előadására még akkor sem kíváncsiak, ha állítólag együtt is érez a proletáriátussal...
.... A vasaltnadrágos uri testvérek másként látják a munkások helyzetét... Zeöld dühösen távozott, kérte a fiatal munkás címét és nevét mondják meg neki, de ezt a szervezet tagjai egységesen megtagadták."
- OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248. cs.
306. Id. Szálasi ápr. 18-i beszédét
- A Nép, 1942. április 23.
307. Magyarország, 1942. február 26. és OL. Bm.res. K 149 1942. - 4 - 6124 248. cs.
308. OL. Bm.res. K 149 1942. - 4 - 6009 248 cs.
309. OL. Bm.res. K 149 1942. - 4 - 6124 248 cs.
310. Uo.
311. Uo.
312. Magyar Nemzet, 1942. február 26.
313. Nemzetőr, 1942. február 27.
314. 8 Órai Ujság, 1942. március 15.
315. Hubayéknak fenntartásaik voltak Imrédy személyével szemben, Rátz-ot szerették volna látni az MMP élén
- 8 Órai Ujság, 1942. március 8.
316. 8 Órai Ujság, 1942. március 15.
317. Gyűléstilalom, sajtócenzura stb.
318. Hehs kijelentette, hogy "... tiszta etikai alapon vivják harcukat - 8 Órai Ujság, 1941. szept. 16.

319. Dr. Kozmovszky Tibor, dr. Pröhle Sándor és Ábrahám János levélben fordultak Málnási Ödönhöz, aki akkor még Szálasi hívének vallotta magát. A levélben Hubay visszavételét kérték és mint irák „Hubay rossz-
szul érzi magát Bakyéknál” és így örömmal kibékülne Szálasival.
Hubay Fialához intézett levelében a következőket írta: „... ha alkalmam lenne rá, szívesen bocsánatot is kérnék Szálasitól.”

- OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6009 248. cs.
Keltezesek: 1942. május.

320. Kállay idm. 7. és 67. old.

321. Saly idm. 495. old.

322. Kállay idm. 67-68. old.

323. Uo.

324. Uo. 5-6. old.

325. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6740 248. cs.

326. Uo.

327. Uo.

328. Uo.

329. Magyarság, 1943. január 12.

330. Kállay idm. 89-101. old.

331. Wilhelmstrasse... 491. sz. irat

332. Szabad Nép 1942.

333. K.N. 1939-44. XII.k. 254. ülés 196-98. old.

334. OL. Bm.res K 149 1942 - 4 - 6144 248 cs.

335. PML. Főisp. biz. iratok 131/1942.

336. Uo. a TEM feladatai (Antal István ellaborátumából)
1./ a helyi nemzeti, politikai és társadalmi akciók
intézése,
2./ a nemzetvédelmi propaganda miniszter sugallta
feladatok elvégzése,
3./ az államszervezés által elrendelt szociális és
közszégy munkák megszervezése,

./.

- 4./ a nemzetvédelmi propaganda minisztérium kiadványainak terjesztése,
- 5./ új egyesületek beszerzése,
- 6./ a résztvevő egyesületek munkájának élénkebbé tétele,
- 7./ a helyi hangulat ellenőrzése.

A TEM legfontosabb feladata „... a közvélemény szemléletének alakítása.

337. Horthy M. titkos iratai 66.sz. dok. 1.sz. melléklet
338. A Nép, 1942. június 11.
339. A Nép, 1942. június 25.
340. Uo.
341. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6009 248. cs.
342. Uo.
343. Uo.
344. Wilhelmstrasse... 506-1.sz. dok. (melléklet)
345. OL. Bm.res. K 149. 1942-13 t. 255. cs.
346. OL. Bm.res. K 149. 1942 - 4 - 6144 248. cs.
347. Az Államvédelmi Központ élén Ujszászy István vezérőrnagy állt. Az ÁVK a Belügyminisztérium épületében működött, feladatai a következők voltak:
  - 1./ külföldről - belföldről szervezett mozgalmak ellenőrzése, amelyek az ország belső rendje ellen irányulnak,
  - 2./ a termelést veszélyeztető szabotázs cselekmények vizsgálata,
  - 3./ a közellátási visszaélések leleplezése,
  - 4./ a kémelhárítás és nemzetvédelem.
348. Magyarország, 1942. augusztus 11. Pl. Imrédyt is behívták katonának.
349. K.N. 1939-44. XV, 292. ülés 11. old.
350. Uo. 300. ülés 121-125. old.
351. Uo. 292. ülés 11. old.

352. Horthy Miklós titkos iratai 64.sz. dok.
353. Uo.
354. Uo.
355. K.N. 1939-1944. XV.k. 293. ülés 13-15. old.
356. A NYKP nevében Szöllősi Jenő, a pártszövetség nevében Jaross Andor olvasott fel deklarációt.
- KN. 1939-1944. XV.k. 293. ülés 15-16. old.
357. KN. 1939-1944. XV.k. 300. ülés 121-125. old.
358. WILHELMSTRASSE... 517.sz. dok.
359. Serényi „rémregénye” szerint a Bp-i zsidók rövidhullámu leadók segítségével irányították lakásaikból az angol bombázó repülőgépeket és ezért nem bombázták a Lipótvárost.
- KN. 1939-1944. XV.köt. 308. ülés 531-532. old.
360. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 14363 248. cs.
361. KN. 1939-1944. XVI.k. 314. ülés 185-201. old.
362. Lévai idm. 37. old.
363. Meskó lapja a „Szózat” támogatta Horthy dinasztia alapítási terveit.
Id. Horthy M. titkos iratai 64.sz. dok.
364. Így pl. Nagybaczoni idm.-ben (117.old.) így ír:
„Csak néhányan értették meg gondolatmenetemet, mely szerint Magyarországnak nem szabad teljes katonai erővel bevetnie magát a küzdelembe. Igyekeznie kell - ámbár ez a gondolat képtelenségnek tűnt -, visszafelé zuduló és felbomló német hadsereggel szemben fegyveresen is meg tudjuk védeni hazánkat.”
365. Pl. a Szövetséges légihaderő nem bombázta az országot.
366. OL. Hungarista Napló, 1943. 73. old.
367. Wilhelmstrasse... 524.sz. és 524-1.sz.dok.
368. Kállay idm. 223. old.
369. Wilhelmstrasse... 524.sz.dok.

370. OL. Hungarista Napló 1943. 77. old.
Pásztói az állambiztonsági csoport vezetője volt.
371. OL. Hungarista Napló 1943. 105-106. old.
372. Wilhelmstrasse... 526.sz.dok.
373. Magyarország és a Második Világháború (Bp. 1961)
154. old.
374. OL. Hungarista Napló, 1943. 79.old.
375. Uo. 81. old.
376. Nagybaczoni idm. 130-131. old.
377. Wilhelmstrasse... 526. sz. dok.
378. OL. Bm.res. K 149 1942 - 4 - 6124 248. cs.
Passzivitásuk oka állítólag az volt, hogy a Kállay-
kormány gazdasági téren nem elégítette ki Németor-
szág minden kívánságát. Nézetük szerint ez arra ve-
zet, hogy a nácik megszállják az országot.
379. Horthy Miklós titkos iratai 368. old.
380. Magyarországon január 27-én vált ismertté a
casablancái értekezlet határozata, amely a háború
befejezését a tengely feltétlen kapitulációjához
kötötte.
- Olaszországban februárban éleződött ki a belpoliti-
kai helyzet, Mussolini kieroszakolta 12 miniszteré-
nek lemondását köztük Ciano-ét is.
381. Pintér István: Magyar kommunisták a Hitler-ellenes
nemzeti egységért (Bp. 1968) 236. old.
382. Uo.
383. K.N. 1939-1944. XVI.k. 325. ülés 603-605. old.
384. Uo. XVII.k. 328. ülés 54-56. old.
385. Uo.
386. Nagybaczoni idm. 141-142 old.
387. Uo.
388. Horthy Miklós titkos iratai 74.sz.dok.

- 389. Magyarország, 1943. július 27.
- 390. PML. Főisp. biz. iratok 1943.
- 391. Imrédy-per 82. old.
- 392. Uo.
- 393. Imrédy-per 83. old.
- 394. Uo. 4-5 old. és 76. old.
- 395. Magyarország 1944. március 5.
- 396. Az átmeneti fellendülésre ld. Magyarország 1944.
április 9.sz., valamint a PML Főisp. biz. iratok
pol. helyzetjelentések 39/1944.

ÁLTALÁNOS POLITIKAI HELYZETKÉP (PMT. Főisp. biz. iratok pol.h. 39/1944/

1944. május 15 - 31.

Rendőr- kapitány- ság	M É P		M M P		M N S Z P		N Y K P	
	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.
Cegléd	500-600	2000	nincs adat		40		600	1500 Élénk tevékeny- ség
Kiskun- félegy- háza	500		szervezkedik		nincs adat		80-90	Pártépi- tés Egyenle
Kalocsa	700-800		200-220		nincs adat		250	
Kiskun- halas	900	tömegb. fogl. szerint: 200 tisztv. iparos és egyéb, 700 nagy- és kis- birtokos	szervezkedik		nincs adat		40-50	Tömegb. fogl. szerint: kb. 30 iparos és kereskedő, taglétszámuk emelkedik
Szent- endre	80	150	Viszsaesés a pártéletben	nincs adat	nincs adat		300-700	Taglétszám emelkedőben élünk p.élet
Nagy- kőrös	együtt: 4000	vagyonos rétegeket tám.	szervezkedik		nincs adat		320	400 Élénk p. élet

Rendőrkapitányság	M É P		M M P		M N S Z P		N Y K P	
	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.	tag	szimp. megj.
Cegléd	500	1000 Tömegbázisát alkotják foglalkozások szerint: Gazdálkodók, intellektuálisok, iparosok, tisztviselők	nincs adat		40	500 p.élet nincs	600	2000 Tömegb. alkotják fogl. szerint: napszámosok, gyári munkások, kisiparosok, földművesek, a p. élet élénk.
Kiskunfélegyháza	nincs adat		40	50	nincs adat		100 vagy 120 tag	pártélet egyenget
Kalocsa	650	700 taglétsz. csökken tömegb.fogl. szerint: értelmiség, iparosok és kereskedők	230	250 erősödik	nincs adat		250	
Kiskunhalas	30	tagok fogl.szerint: 10 magántisztv. 10 kereskedő 10 földműves	nincs adat		nincs adat		nincs adat	
Vác	400	pártélet egyenget	600	párthelyisége nincs, élénk szervezkedés	nincs adat		140	

FÜGGELÉK

A Nemzetiszocialista Magyar Munkaállam Alapelvei.

Az olvasóhoz

E kis füzet utrabocsátásával nem az a célunk, hogy a már úgyis gombamódra elszaporodott propaganda-füzetek számát szaporítsuk. Célunk az, hogy az egyre lázasabban kereső-kutató magyar dolgozó testvéreink végre olyamist kapjanak kézhez, amiből teljes bizonyosságot szereshetnek a Magyar Nemzeti Szocializmus eszméi teljességéről, továbbá annak magyar talajon való alkalmasságáról. Mi az itt körvonalazott nemzeti szocialista munkaállam elvi keretinek megállapításánál szigorúan alkalmazkodni kívántunk a magyar talajhoz, a magyar lélekhez, általában a saját sajátos magyar viszonyokhoz és ugyanekkor útmutatást kívántunk adni olvasóinknak a magyar nemzetiszocialista munkaállamtól várható társadalmi és tulajdonviszonyok alakulására nézve is.

Erős a meggyőződésünk, hogy a kis füzet gondos áttanulmányozása után önmaguktól megdönek velünk, nemzetiszocialistákkal szemben a vádak, amelyek szerint a mi nemzetiszocializmusunk idegenből átmásolt import-eszme és hogy eszméi harcunkkal nem a dolgozó társadalom, hanem kasztok, kiváltságos osztályok vagy rétegek uralmát kívánnánk szolgálni vagy előkészíteni és feladtuk volna eddig valletett szocialista meggyőződésünket.

Megtalálják olvasóink a kis füzetben egyrészt a magyar parasztság több évszázados követelésének, a földreform korszerű és igazságos megvalósításának elvi alapfelfogását, másrészt a magyar munkásság munkajetének kiszákmányolására épített bérrendszer és szolgátság rendszerének megszüntetését célzó megoldásokat is.

A magyar értelmiség számára is új életformát és életlehetőségeket biztosít az általunk körvonalazott, a nemzetiszocialista népközösségen felépülő munkaállam, amely összes sor-problémáikat tervszerűen és intézményesen fogja megoldani.

As általunk választ nemzeti szocialista eszme nem tűri meg az álerkül-
csöket, az álkereszténység képmutatásait és semmitmondó szólásait,
amely mögött elcsúsznak a tettek. De nem tűri a munkauzserát, a dol-
gosó ember kissákmányolását és az igazságért harcoló szellem rabszol-
gaságát sem. Megszünteti azt a tultengő bürokráciát is, amely felemésze-
ti a termelő-munka eredményének nagy részét. A közigazgatási szervezetet
a népközösség szellemi és anyagi fejlődésének közvetlen szolgálatába ál-
lítja.

Hisszük, hogy magyar dolgozó testvéreink magukévá tessik az itt vallott
alapelveket és bízunk abban, hogy tervünk megvalósításában: a magyar
nemzetiszocialista munkaadó felépítésében szívvel-lélekkel támogatnak
bennünket.

Végül: nagy örömünkre szolgálna, ha e kis alapvető munkával valóban si-
kerülne elérnünk azt, - amire szánva van -, hogy szolgálatot tehessünk
vele mindasoknak, akik a magyar nemzeti szocializmus alapeszméjének ki-
dolgozását célul tűzték ki maguk elé.

Budapest, 1938. június havában.

Néptestvéri üdvözléssel:

Áts Béla, Bolváry Ferenc,
Horváth József, Párkányi István
Takaró Pál, Tali András

ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

A nemzetfenntartó munkában való részvétel nemcsak jog, hanem kötelesség is. Joga csak annak lehet, akinek kötelességei is vannak.

A kötelességét nem teljesítő egyénnek jogai nincsenek.

A kötelességteljesítés mértékét mindenkor az egyén teljesítőképességének határa szabja meg.

Minden egyén értékét azaz alkotó- és termelőmunka határozza meg, amely szellemi képességének, tudásának és erkölcsi kiválóságának eredménye.

Minden vezetőszerp feltétele a nemzetiszocialista lelkület és öntudat: a rendületlen hazaszeretet, a szellemi kiválóság, az erkölcsi tisztaság és teljes szakértelem.

Miként az ember önmaga tulajdona, úgy minden testi és szellemi munkakifejtésnek eredménye is saját tulajdona, ugyancsak mindazok a javak, amelyeket mások hasonló tevékenysége eredményeiért cserélt el.

A nemzetiszocialista magyar munká állam nem biztosít egyéb tulajdont, mint csak azt, mely a személyes munka eredménye, s így a személyes munkakifejtés az egyetlen jogcím, mely tulajdon szerzésére jogosít.

A termelés a társadalom feladata. Célja más nem lehet, mint az ember, vele a népi közösség és az egyetemes nemzeti érdekek szolgálata, a nép-nemzet erkölcsi, szellemi, anyagi és kulturális szükségleteinek lehető tökéletes kielégítése, az alkotó vagy termelőmunka és a termékek /javak/ igazságos cseréje által.

A tőke a munka terméke. A vagyon, a tőke tehát nem állhat a munka felett, sem hatalmi, sem rangbeli elsőbbségben és nem rendelkezhet korlátlanul a munkaerő, a termelvények és a hozam felett.

Hirdetjük a dolgozó emberek egyenlő és elidegeníthetetlen jogait a természet összes kincseihez; nevezetesen a föld pusztai felületéhez, a föld mélyében levő kincsekhez és a természet minden erőforrásához. Mert a létezés ténye által minden dolgozó embernek joga van a föld és a természeti kincsek használatára. Ez természeti törvényen alapszik. Ha a gondviselés egyenlő engedelmével vagyunk itt a földön, egyenlő jogunk van mindannak élvezetére, melyet a természet nyújt. Oly jog ez, melyet csupán mások egyenlő jogai korlátozhatnak.

Az állam feladata: hogy teljes szabadságot biztosítson minden dolgozó számára, melyet csak mindenki másnak egyenlő szabadsága korlátoz; hogy az életfeltételek egyenlősítésével mindenkor biztosítsa az egyenlő elbánást; hogy az egyén társadalmi törekvéseit erkölcsi, jogi, politikai és gazdasági téren egyaránt elősegítse, s mindenkor támogassa képességeinek megfelelő és tehetségéhez mért anyagi és szellemi érvényesülésében; hogy az egyén munkacerejének a társadalom munkaszervezeteibe való bekapcsolása és állandó foglalkoztatása által neki mindenkor emberi és anyagi biztonságot nyújtson; hogy növelje az emberi szükségleteket kielégítő munkának hatékonyságát, kiirtsa a szegénységet, száműzze az inséget és az inségtől való félelmet.

A CÉL

A népnemzeti közösség, a népnemzeti eszmé megvalósítása.

Megszüntetése minden osztályuralomnak és osztályharcnak, a társadalmi osztályellentétek intézményes kiegyenlítése és a termelésnek tervszerű és céltudatos autonóm szervezetekben való egyesítése által.

Megszüntetése minden olyan egyéni jövedelemnek, melyet az egyén nem saját erejével vagy szellemi tevékenységével hozott létre, hanem amely akár az összesség munkájának, akár kiváltságoknak - monopóliumoknak - az eredménye.

Intézményes megszüntetése a kamat- és bérabszolgáltatásnak, az áru- és munkauszora minden fajtájának, ugyanígy mindenféle kizsákmányolásnak, nemcsak anyagi, de szellemi vagy lelki vonatkozásaiban is.

Megteremtése a magyar dolgozó nép politikai, kulturális, gazdasági egyenlőségének és szabadságának, amely eszközeiben és eredményeiben mindig az erkölcsi és társadalmi igazságosságot juttatja érvényre.

Intézményesen biztosítani minden dolgozni akaró ember munkajogát, munkacerejének és egészségének védelmét. Állandó foglalkoztatása által tervszerűen biztosítani saját létének és családjának kultúremlerhez méltó életszínvonalát; biztosítani munkájának eredményét minden erőszak vagy elemi csapás ellen; gondoskodni róla és családjáról betegsége, munkaképtelensége vagy öregsége esetére.

Biztosítani a magyar nemzet területi, politikai és gazdasági függetlenségét, nemzeti öncéluságát olyan magyar férfiak vezetése alatt, akik népünk szociális és kulturális haladását, gazdasági megerősödését, a magyar nép önrendelkezési jogának, szabadságának megővésével tudják szolgálni.

A népi Őstudat és kultúra célirányos fejlesztésével biztosítani a magyarságnak azt a szerepét, amelyet történeti, politikai és földrajzi adottságánál fogva a Kárpátok medencéjében betölteni hivatott.

E hivatás felismerése kell, hogy megszabja a magyarság részére azt a feladatot: hogy a Kárpátok medencéjében élő testvérnépeket egy sors- és társközösségen felépülő nép-nemzeti államban, mint szövetségi államban egyesítse, amelyen belül az egyes testvérnépek területi elhatárolás nélkül teljes kulturális, gazdasági és igazgatási autonómiával rendelkeznek.

A szövetségi állam minden egyes testvérnép részére alkotmányjogilag biztosítja népi /nemzeti/ önállóságát és függetlenségét, s azt minden kívülálló más néppel, nemzettel vagy hatalommal szemben megvédi.

A CÉL ELÉRÉSE

A társadalom fejlődése történelmi fordulóponthoz érkezett és ha a társadalmi egyenlőség irányában nem történik új lépés, az egyenlőtlenség fenntartása civilizációnkat és kulturánkat lejtőre fogja vinni.

Egy állami és társadalmi szervezet pedig nem áll át meg, ha nem a történelmi fejlődést és a társadalmi igazságot szolgálja.

Ezért csak olyan párt vagy mozgalom bír társadalomátalkító erővel, amely a történelmi fejlődés alapján áll, s szabad utat nyit az új történelmi erőknek, a magyar dolgozóknak, hogy közreműködésükkel a társadalmi és gazdasági egyenjogúságon felépülő új gazdasági - társadalmi - és államszervezeti formák között biztosítsa népünk fennmaradását, jólétét és fejlődését.

Ennek minden erejével küzdenie kell az igazságos vagyon-, az igazságos jövedelem- és az igazságos tehermegoszláson alapuló, az alkotó- és termelőmunka jogán felépülő munkállamért, amely megszünteti az előjogok vagy érdekközösségek, valamint munkáltatók vagy munkavállalók

szerinti társadalmi és osztálykülönbségeket, s elutasít magától minden olyan egyéni, családi, érdekközösségi törekvést, amely nem a magyar dolgozó nép egyetemes érdekét, hanem egyéni vagy osztályérdeket szolgál.

Az új társadalomban a vagyonnak és a jövedelemnek a dolgozók közt olyan arányban kell megoszlania, amilyen arányban résztvettek a szellemi és anyagi javak előállításában, s amilyen arányban tudásukkal, ügyességükkel és takarékosságukkal hozzájárultak a nemzeti vagyon gyarapításához. Így a vagyon, a jövedelem, a teher megoszlása igazságos lesz. Megszűnik a szegénység, s biztosítva van a jólét.

A föld az egész dolgozó nemzetnek a sors által meghatározott és korlátozott életterülete. Következésképpen nem lehet sem egyesek, sem érdekközösségek kizárólagos tulajdona.

Ugy a föld, mint a természeti kincsek igénybevétele tekintetében minden kizárólagosságot, kiváltságot, monopolisztikus joghatalmi állapotot meg kell szüntetni, mert a földés a természeti kincsek a nép-nemzet egyetemének tulajdonát képezik, s így termelési, népesedési és nemzetpolitikai feladatok közös megoldását célozzák.

Bár a föld birtoklására mindenki igényt tarthat, birtokosa csak az lehet, aki a földet a maga, vagy családja erejére támaszkodva tervszerűen és gazdaságosan tudja megművelni és képes a föld forgalmi értéke szerint járó földértékadót a közpénztárba befizetni.

Nemzetvédelmi szempontból a magyar állam mindenkor területén csak azoknak a birtokjogát szabad elismerni, akik a magyar nép széles rétegeivel, belső és külső történelmi feladataival, fenntartás nélkül sorsközösséget tudnak vállalni.

A magánvállalkozás, a magánüzem /a magánipar/ terén is minden kizárólagosságot, kiváltságot, monopolisztikus, joghatalmi állapotot meg kell szüntetni, s a magángazdálkodást a tervszerűen irányított nemzetgazdasági termelés szolgálatába kell állítani.

Az új magángazdaságok: a mezőgazdasági, az ipari, a kereskedelmi és szállítási üzemek, nemzeti gazdálkodást szolgáló termelési közösségeket képeznek. Egyenlően szabad és gazdaságilag is egyenjogú emberek munkájára épülnek fel, amelyekben a termelőeszközök feletti ellenőrzési és felügyeleti jogok azoknak a dolgozóknak vannak biztosítva, akik a termelésben résztvesznek, s hajlandók a termeléssel járó felelősséget és kockázatot az új rendszer üzemalkotmánya alapján vállalni.

Az új munkaállam a magángazdaságban dolgozók minden egyes tagjának biztosítja munkateljesítményük arányában a hozamban való részese-
dést.

Akik bér munkásként dolgoznak, azok munkájukért teljesítményi munkabért kapnak, amelynek nagyságát mindenkor az az érték vagy termék szabja meg, melyet munkájukkal alkottak vagy termeltek. Ez a teljesítményi munkabér teljes egyenértéke a munkaerejük értékének, vagyis a munkaerejük csereértéke egyenlő lesz az általuk alkotott vagy termelt termékek csereértékével.

A csereforgalomban a termékek csereértékét a mindenkori termelési költségek határozzák meg, s egyenlő értéket mindig egyenlő értékre cserélnek ki. Ez biztosítja a munka és a termékek cseréjének egyenlőségét. Ez szünteti meg a munkaerő árjellegét, s teremti meg a dolgozó emberek részére a jogok igazi egyenlőségét.

A termékek előállítása, forgalombahozatala és cseréje /a termelőtől a fogyasztóhoz való juttatása/, a valóságos szükségletek alapján mutatkozó kereslet és a tényleg rendelkezésre álló használati cikkek kínálatának helyes összeegyeztetésével történik. Így a használatiérték és a csereérték közötti különbség a cserefolyamatban kiegyenlítődik.

Következésképpen a kereskedelem rendeltetése: a termékek tervszerű elosztása.

A csereforgalomban résztvevők tevékenységének ellenértékét mindenkor az a munka szabja meg, amellyel a termékek csereértékét növelték. Ez teljes egyenértéke annak a teljesített munkájuknak, amelyet a cserefolyamat lebonyolítására fordítottak.

A pénz szerepe; a javak cseréjének a közvetítése. A csereforgalom lebonyolítására alkalmas eszköz. Kibocsájtási és hitelezési joga a nemzet kizárólagos felségjoga.

Sem egyesek, sem érdekeltségek pánzt ki nem bocsájthatnak, kamatra ki nem hitelezhetnek.

A pénzkibocsájtás felségjoga alapján a termelés hitelszükségleteit az önálló hatáskörrel felruházott községi takarékpénztárak útján az állami jegybank elégíti ki, amely mindenkor a nemzeti vagyona, a nemzet természeti kincseire, gazdasági erejére, szaktudására és a termelőmunkára támaszkodik.

Az így igénybevett hiteltőkék használatáért az állami jegybank olyan kamatot állapít meg, melynek mértékét mindenkor a hitelszervezetek igazgatásának és ügyvitelének költségei határozzák meg.

Az igazságos tehermegosztást úgy kell biztosítani, hogy se az alkotó- és termelőmunkát, se annak termékeit semmiféle teherrel se sújtsuk. Nem sújtjuk azt, aki alkot, dolgozik, vagy termel. Ellenben - elvesszük adó formájában a meg nem művelt földnek, természeti kincseknek és erőforrásoknak azt a mindenkori járadékát, amely nem az emberi munka eredménye, hanem amelyet a föld, a természeti kincsek és erőforrások kizárólagos birtoklása vagy használata az egyeseknek vagy termelési közösségeknek munka nélkül juttatott.

De elvesszük adó formájában a földnek és a természeti kincseknek azt a mindenkori és fokozatos értékelkedését is, amely értékelkedést nem az egyén, hanem az egész dolgozó társadalom közösen és együttesen hozott létre szaporodásával, munkájával, gazdasági fejlődésével, technikai újításaival, közlekedési viszonyaival, útjaival, vasútjaival és közműveivel.

E járadékok és értékelkedések az egész dolgozó társadalmat egyformán illetik meg. Igazságos tehát, ha a társadalom közszükségleteit ezekből fedezzük.

Az esedékes adó alapját minden esetben a föld, a háztelek és természeti kincsek forgalmi értéke képezik.

E célok észszerű megvalósítása érdekében állandó és éber figyelemmel kell kísérjük a külföldön folyamatban levő összes korszerű politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásokat: nép-nemzeti mozgalmakat, hogy azok tanulságait leszűrve, meddő vagy káros kísérletezés helyett a sajátos magyar életnek legjobban megfelelőet használjuk fel, a szolgáljuk azzal a magyar nép, a magyar dolgozók életérdekeit, de mindenkor a jogos emberi szabadság legteljesebb tiszteletbentartásával.

E célok elérésével megalapozzuk magyar fajtánk és magyar népünk életfelfogásához legközelebb álló azt az egészen új magyar szocializmust, amely a jelenlegi osztályuralom helyére nem egy másik osztályuralmat, sem az állam mindenható gondoskodását vagy hatalmát ülteti, hanem szabad emberek szabad társulását, ahol az államhatalom szerepe a társadalom helyes és igazságos szolgálatára, a hatalom érdektelen gyakorlására szorítkozik.

Ebben a szocializmusban az államhatalom a dolgozó társadalom legfőbb erkölcsi, jogi s hatalmi szervezete. Rendeltetése: szolgálni a társadalmat, - a közös érdekek szempontjának egységes nevezőjére hozni az egyes termelési ágak és foglalkozások külön érdekeit, - kitűzni és meghatározni a nemzet politikai és kulturális céljait, s e fölött őrködni, - pártatlan bírása s megtorlója lenni minden egyéni vagy csoportonzésnek és visszaélésnek, - kezdeményezni ott, ahol az egyéni kezdeményezés hiányzik, - végrehajtani és érvényre juttatni a termelésben és a társadalmi élet minden területén azokat az erkölcsi alaptörvényeket, amelyekre a vázolt új munká állam és az új társadalmi együttélés épületét emeltük; amelyen az egyén jóléte felépülhet, hogy a tökéletes emberi fejlődés által életcéljait megvalósíthassa, s jogos igényeit a társadalom többi tagjainak érdekeivel összhangban kielégíthesse.

- . -

Mindenen célok elérése érdekében egy olyan népmozgalmat kell elindítanunk, amelyben társadalmi különbség nélkül minden magyar dolgozóra feltétlenül számíthatunk, hogy megszervezésükkel és közreműködésükkel törvényes úton és törvényes eszközökkel változtathassuk meg a társadalmi és tulajdonviszonyokat, alakíthassuk át az alkotmányt, hogy új államszerkezeti és államjogi formák között biztosítsuk a magyarság fennmaradását és fejlődését, s oldhassuk meg a magyar nép égető lét- és sorskérdéseit.

Mindannyian tudjuk, hogy mindeme célokat a feudalizmus, a gazdasági liberalizmus és a profitkapitalizmus rendszerén nyugvó mai társadalmi és gazdasági rendszer természeténél fogva megvalósítani nem tudja. Ennélfogva a dolgozó magyar nép jogi, politikai és gazdasági felszabadítása csak szívos, kitartó és elszánt küzdelem árán érhető el.

Ezt a harcot vállalnunk kell és szellemi fegyvereink erejére támaszkodva, igazságunk teljes tudatában minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel kell küzdenünk a magyar dolgozó nép munkajogának, szabadságának, fejlődésének és szaporodásának érdekében, hogy igazságunk diadalrajutásával egyszer mindenkorra véget vessünk népünk kiszákmányolásának, elnyomatásának és pusztulásának.

Adja a magyarok Istene, hogy a magyar lélek, a magyar erő és akarat mielőbb megteremhesse magyar földön egy szebb, boldogabb magyar élet lehetőség alapjait.

- . -

Megjelent Budapesten 1938-ban

OSZK, M 1082

2. sz.

Ezt akarják a nyilasok!

A Nyilaskeresztes Párt Országépítő Programja.

I. Szabad magyar hazában, mint szabad magyarok akarunk élni és meghalni.

Sohasem felejtett és minden tettünket irányító szent célunk a trianoni bilincs teljes széttörése, a minden magyar testvérünket egyesítő, mindnyájunknak nagyobb kenyeret nyújtó, magyar népi munkaállam megteremtése az alkotmányos magyar államfő Magyarország Főméltóságú kormányzójának országglása alatt.

II. Tudatában vagyunk annak, hogy egyenesen a Teremtőtől származó nemzeti örök a szent-istváni birodalom megsemmisíthetetlen geopolitikai egysége, mely nemzeti létünknek és függetlenségünknek még alkotmányunk ősiségénél is szilárdabb alapja. Ezért a szent-istváni birodalom területén feloldhatatlan sorsközösségben élő testvérnépek unióját akarjuk.

Másképpről világosan látjuk, hogy létünket csak a középeurópai népekre egységesen alkalmazható s azok együttműködését általánosan szabályozható elvek érvényesülése biztosíthatja. Ezért mint a szent-istváni birodalom népeinek egyetemes érdekeit ápolni hivatott nemzet elismerjük a zárt egységben élő nemzetek önkormányzati jogát.

III. Nem felejtjük, hogy a néprajzi határok nem örökösök, hanem a népi örök gyarapodásával vagy apadásával tágulnak vagy szűkülnek. A magyarság a szent-istváni birodalom testvérnépei között súlyát és vezető szerepét csakis a nemzeti munkakifejtés nemes és alkotó versenyében biztosíthatja. A nemzetközi verseny

egyre fokozódó ütemében minden elvesztett munkaóra a magyar jövő helyrehozhatatlan vesztesége, az elvesztett munkaórák tömegjelensége, a munkanélküliség pedig nemzethalál.

Magyarországon ma a lakosság teljes foglalkoztatottságának hiányában évenként sokszáz millió munkaóra vész el hasznosítatlanul. Bátran mondhatjuk, hogy évi 1 milliárd pengőt meghalad az a viszonylagos veszteség, melyet Magyarország gazdasági és szellemi erőben és az ennek megfelelő politikai súlyban évről évre veszít, azokkal az államokkal szemben, amelyek az irányított gazdálkodást már bevezették.

Ha a dolgozó magyar élete keserű harcában egyszer odajut, hogy kerosete még elég a mindennapi kenyérre és felveti magában a kérdést, mikppen lehetséges, hogy munkájukért éhbér a jutalom, be fogja látni, hogy ez csak ott és akkor lehetséges, ahol az után a száraz kenyér után, amelyet visszautesítani akarnak, száz és száz olyan kéz nyúl, amelynek munkaalkalom hiányában még annyija sincs, mint neki.

A magyar munkaállam a munkanélküliség megszüntetésével vívott
harcával
áll, vagy bukik!

Az élet Istentől ered és ezért szent. De az élet csak munkával tartható fenn és munkával védhető meg. Ha az élethez való jogunk szent és természetes, akkor jogunk az életet biztosító munka is. Mindenkinek joga van munkához, és az államnak époly kötelessége munkaalkalmak biztosítása, mint fiai életének megvédelmezése.

A liberális állam ezt a kötelességét nem teljesítette. Ezért olyan munkaállamot követelünk, amely a munkanélküliséget intézményesen megszünteti és ezzel biztosítja az állam legnagyobb hadviselési képességét és fiainak emberhez méltó életét. A munkanélküliség intézményes megszüntetésére:

Először követeljük a magyar munkaalkotmány megteremtését, amely a munkásokat és munkaadókat az állam döntőbírói hatásköre alá rendeli, közigazgatási jogkörrel felruházott, a munkabér kérdését alkotmányosan szabályozó szaktestületekbe /korporációkba/ tömöríti.

Másodszor követeljük a szaktestületek vezetőségéből alkotott fellebbezhetetlen hatáskörű közigazgatási testületnek, az Országépítő Tanácsnak létesítését, amely az ország teljes mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és hiteléletét az ország egyetemes honvédelmi, népi és gazdasági érdekeinek figyelembevételével irányítja.

Harmadszor követeljük, hogy az Országépítő Tanács haladéktalanul fogadtassa a magyar munkanélküliségnek négy év alatti megszüntetésére több milliárd pengő értékű gyümölcsöző beruházásra alkalmas országépítő tervünket és biztosítsa az ezen terv végrehajtásához szükséges hitelt.

IV. Állítjuk, hogy a magyar négyéves tervhez szükséges több milliárdra rágó összeget pénzrontás nélkül elő lehet teremteni. Aki ezt nem hiszi, tudatlan, aki tagadja, hazudik.

A pengő annyit ér, amennyi kenyeret, húst, cukrot, ruhát, stb., röviden: árut adnak érte. Mindezeket azonban munkával állítjuk elő. Ha tehát az ország termelését a munkanélküliség megszüntetésével emeljük, a pénzforgalmat is olyan arányban fokozhatjuk, amilyen arányban az áruforgalmat fokoztuk. A munkaállam pénzének fedezete tehát nem az arany, hanem az érte szolgáltatott munka. Minden országnak annyi a pénze, amennyit munkával termelni képes. Ha országunkban emberi munkaerő és természeti kincsek hasznosítatlanul hevernek, akkor ez azt jelenti, hogy ebben az országban pénz hever hasznosítatlanul. A hasznosítatlanul heverő munkát szervezéssel hasznosítani annyi, mint vásárlóképes pénzt teremteni. Nem romlik tehát a munkaállam pénze azzal, ha az állam termelő munka céljaira hitelt nyújt, illetőleg pénzt bocsát ki. Az országépítő munkára nyújtható hitel pontosan egyenlő az elmulasztott munkaalkalmak értékével, - tehát ma évenként egy milliárdot meghaladó összeggel.

Mi tisztában vagyunk azzal, hogy a szociális nyomorúság és a munkanélküliség felidőzésében a kamatláb nagysága döntő tényező. Minden fogyasztói árban a kamat annyiszor foglaltatik, ahányszor az áru termelése és forgalmazása tőkebefektetéssel kapcsolatos. Másrésztől a kamat, amelyet a munkaadó a kölcsönvett pénzért fizetni kénytelen, a munkabérből hiányzik. Nagy kamat eredménye tehát: nagy drágaság és kis munkabér, a tömegek vásárlóképeségének, a forgalomnak csökkenése, a munkaalkalmak csappanása, tehát munkanélküliség.

Ezért, hogy a munkaállam feladatának megfelelhessen és mindenkinek munkát adhasson, az ország pénzügyi intézeteit az országépítő

Tanács felügyeleti hatásköre alá fogja rendelni. Az Országépítő Tanács a szaktestületek szakemberei által véleményezett hasznos közmunkák végrehajtásával megbízott vállalkozóknak pénzüntézetek bevonásával hitelt nyújt, és ennek fedezetéül az államnak a gazdasági élet fellendítése folyamán jelentkező többletbevételei szolgálnak.

A munkaállam ilyen módon minden dolgozni akaró és dolgoztatni képes fiának: munkásnak, földművesnek, gazdának, iparosnak egyaránt a legnagyobb kereseti lehetőséget biztosítja, mert lehetetlenné teszi az éltető, munkanélküli jövedelmeket azzal, hogy a hitelélet irányításával megszünteti

a/ a kamatszórót,

b/ az árak megszabásával az áringadozásokból eredő spekulációt,

c/ és ezzel leküzdí a gazdasági válságokat.

V. Szociális, a jövedelem arányos adózással és örökösödési váltással csökkenteni fogjuk a forgalmat bénító, drágító és igazságtalan forgalmiadókat. A telekértékadó bevezetésével megszüntetjük a munkanélküli jövedelem egy másik forrását a telekspekulációt. A részvénytársaság reformmal lehetetlenné tesszük a részvényesek kifosztását. Mindezen gazdasági intézkedésekkel a szabad pályán elhelyezkedett értelmiség, orvos, ügyvéd, mérnök, kereskedő és vállalkozó biztos keresethez jut, aminek folytán az állami és közületi állások után folyó túlekedés és protekcióvadászat megszűnik. A nekilendítés megerősíti a tisztviselőtársadalom helyzetét is, egyrészt, mert növekvő adóbevételek folytán a tisztviselő jobb díjazása lehetséges, másrészt mert a törekvő értelmiség, ha ambícióit a fixfizetésű pályán kielégítve

nem látja, szabadpályán megfelelő keresethez juthat.

Az anyagiilag független társadalomban fejlődik ki az egészséges erkölcsi, gerinces szellem

VI. Olyan földreformot akarunk, mely az országos termelési átlagot fokozni képes. Csak ezzel adhatunk minden magyar ember asztalára nagyobb darab kenyeret. Aki mást hirdet, népcsaló, mert azt, amit hirdet nem tudja végrehajtani, romlásba döntené az országot.

Alapelvül tekintjük, hogy akié a föld azé az ország. Ezért a magyar kisgazda védelmében a húsztól száz holdig terjedő kisbirtokok felaprózódását megakadályozzuk. A tagosítást a legnagyobb eréllyel fogjuk végrehajtani. A visszakapott és még visszanyerendő megszállott területeken történt földosztást elsősorban is a nemzetűség szempontjából szentesítjük, a gazdasági szükségesség figyelembevételével.

A zsidók, idegen állampolgárok, bankok és más jogi személyek birtokait, valamint a mamutbirtokokat és a nemzetellenes szolgálatokért kapott birtokokat az állam kárpótlás ellenében meg fogja váltani. Az ilyen birtokokat termelőszövetkezetekké alakítjuk és ott, ahol a megváltott állami földek talajviszonyai és a termények értékesítési lehetőségei kertgazdaságot, szőlő, gyümölcsstermelés és baromfitenyésztés, általában olyan termelési ágak létesítésére alkalmasak, amelyeket kisgazdaságokban tudunk termelni mint a nagybirtokon, - ott az arra érdemes magyar dolgozókat, a nemzetvédelmi szempontok figyelembevételével is földhöz juttatjuk.

A munkaállam ezen megváltott, valamint a magánkézben lévő nagybirtokokat ugyanúgy mint az ipari nagyüzemeket, az Országépítő Tanács felügyeleti hatásköre alá fogja helyezni, amely ezen birtokok gazdálkodását a következő elvek szerint köteles irányítani:

A haza drága földjének birtoklása a tulajdonosra szent kötelességet hárít, azt a kötelességet, hogy földjével jól gazdálkodjék. Ezért a munkaállam elismeri a magántulajdon elvét, de a gazdálkodás módját nem tekinti magánügynek. Az Országépítő Tanács országos törvények alapján fog gondoskodni arról, hogy a megmaradó nagybirtok mindenütt a legnagyobb terméseredményeket biztosító belterjes, legtöbb munkáskezet foglalkoztató gazdálkodást folytasson. Olcsó hitelnyújtással fogja a mezőgazdaságot támogatni a többtermelés és elsősorban a mezőgazdaságok iparosításának és gépesítésének fejlesztésében. A nagyobb birtoktestek tulajdonosai jövedelmükből emelkedő kulcs szerint bizonyos hányadot tartoznak újabb, gyűnölcsős befektetésekre fordítani, hogy ezáltal egyre több embernek minél több munkaalkalmat és így kenyeret nyújthassanak.

Azzal, hogy megindítjuk a közmunkákat és nekilendítjük a gazdasági életet, kenyeret adunk mindenkinek, aki földjéből tisztességesen megélni nem tud, vagy akit az ország szűkös területén földhöz juttatni nem lehet.

A földmunkák felfokozásával azonnal hozzáfogunk a magyar földhódításhoz. Az általános munkakötelezettség kimondásával fel fogjuk javítani a nagykiterjedésű szikoszokat, tőzeges, vadvizes területeket. Ezeken kisbirtokos telepítésre alkalmas gazdaságokat

építünk és rendezünk be. A szövetkezeti rendszer kiépítésével a terményárak rögzítésével, a terményértékesítésből ki fogjuk kapcsolni az élősdí spekuláció szellemet, ezzel szemben a kereskedelmet magyarrá tesszük és tisztos jövedelemhez juttatjuk. A kartelekállami kisajátításával meg fogjuk szüntetni ezek barácsolását és így nagyobb terményárakat fogunk fizetni a gazdának, annak ellenére, hogy a városok élelmezését nem fogjuk megdrágítani.

A nagyobb terményárak biztosítása után azonnal gyökeres földteherrendezést és tagosítást fogantatunk.

Gondoskodni fogunk arról, hogy minden termelési körzetben terményelhelyező tárházak, hűtőházak és magtisztító állomások álljanak a gazdaközönség rendelkezésére. A magyar föld termelőerejének megóvására, fokozására és az ezzel összefüggő kérdések intézményes ápolására országos központi talajkutató intézetet állítunk fel. Rendszeresíteni fogjuk a községi mezőgazdasági felügyelőségeket kiterjesztett hatáskörrel.

VII. Követeljük a hadiipar és a nagy energiaforrások államosítását. Követeljük a nemzet összes erőinek egyesítését a dicsőséges feladatokra hivatott magyar hadsereg további kiépítése céljából. Erre semmi áldozat sem elég nagy és drága!

VIII. Az összes állami engedélyeket, italmérési és egyéb egyed-árusítási jogosítványokat új elbírálás alá vonjuk, ezeket az engedélyeket magyar kézbe, elsősorban hadiözvegyek, hadiárvák, hadirokkantak, hadikölcsön károsultak és frontharcosok illetve ezek leszármazottai birtokába adjuk.

Fenntartani akarjuk a kereskedelem szabadságát a közérdek által megkívánt korlátok között, amelyet érdekképviselői rendszerünk biztosít.

A kisipar védelme érdekében intézményesen gondoskodunk a kisipar hitelezéséről és oly értékesítési szövetkezeti szervezetről, amelynek egyedüli hivatása a kisipari termékek értékesítése. A közjólét emelkedésével a kisipar fokozni lesz kénytelen a minőségi termelést, tehát a munkállaiban többlethaszonhoz jut.

IX. A hadikölcsönök őszjegyzőivel és azok leszármazottaival szemben eddig tanúsított eljárást a nemzeti áldozatkészség megismerésének és jogfosztásnak tekintjük, ezért a kérdést méltányosan és kielégítően rendezni fogjuk.

X. Követeljük a magyar vér védelmét! Rommálott városokat, elpusztított országokat újjá lehet építeni, de a megromlott vér a halottaikból fel nem támadó népek temetőjéhez vezet!

Ezért követeljük:

A zsidóság faji nyilvánítását és a vegyesházasságok megtiltását zsidófajakkal.

zsidófajakkal folytatott nemi viszony törvényes üldözését, férfiak kötelező rendszeres orvosi vizsgálatát,

a nemi viszony által okozott fertőzés büntetvé nyilvánítását és ennek megfelelő üldözését,

a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálatot,

a gyakorlati családvédelmet, terhelték és egészségesek közötti házassákkötés megakadályozását, szegénysorsú házasulandóknak legalább 2000 pengő kamatmentes házassági kölcsönrel való segélyezé-

sét, házasságoknak a kettős kereszt estőbe elvőből folyó üldözésének azonnali megszüntetését a családi munkabéreknek és családpótlékoknak a gyermekneveltetési költséghez való arányosítását, közegészségünknek a kor követelményeinek megfelelő kifejlesztését, az általános népbiztosítást és a korlátozott szabad orvosválasztás rendszere alapján úgy a megelőzés mint a gyógykezelés terén, az anyaság fokozottabb védelmét és feltétlen tiszteletét, az összes orvosok klinikai, kórházi stb. intézeti, községi, városi tiszti stb., orvosok státusz, egymás és betegekhez való jogviszonyának rendezését.

Tisztában vagyunk azzal, hogy népünk egészségügye elsősorban is nem orvosszereken és gyógykezelésen, hanem népünk ellenálló képességének kifejlesztésén, tehát jólétének emelésén múlik.

XI. A keresztény és államalkotó erkölcs közös töből fakad: az önérdéket az eszmények szolgálata alá rendelő hősi önfeláldozás szelleméből és kifejezése ezen ősi elv: a köz java legyen a legfőbb törvény!

Kegyeletes testvéri hűséggel gondolunk azokra, akik az eszményekért vállalt hősi áldozatokkal és példaadással erősítették meg hitünket. Az ő szellemükhöz méltó keresztény erkölcsi alapon álló, osztálymentes magyar társadalmat akarunk, amelyben mindnyájan egyek vagyunk a közérdekért és amelyben a közösség véd mindnyájunkat.

Olyan népi munkaállamot akarunk, amely nem a kiváltságos ezrek, hanem a sokmillió nép érdekeit szolgálja, ezeket társadalmi és

osztálykülönbség nélkül nemzettestvéri szeretetben oly államrendben egyesíti, amelyben az egyén értékmérője nem a családi származás, vagy vagyoni állapot, hanem a közösség szolgálatában szerzett érdem és közhasznú munka.

Olyan államot akarunk, amely a munka érdekképviselője szerinti testületekben szervezve, igazságos módon a szociális és gazdasági közérdek jegyében oldja meg a tőke és a munka problémáját, és állapítja meg, hogy a termelés hasznából miként osztozzék a tőkés és munkás. Ez az osztózás a közhasznúság és a kifejtett munka érdemeinek figyelembevételével történjék. A kötelező munkaszolgálat és egy nagyarányú munkás szabadidő mozgalom bevezetésével, a közoktatás teljes reformjával, a közép- és alsófokú szakoktatás kifejlesztésével megszüntetjük a földmunkás, ipari munkás, és a szellemi munkás közötti érzelmi válaszfalakat és csökkentjük a kulturális különbségeket. A kisbirtokos magyar társadalom felemelése a falusi népiskolák mellé kis mintagazdasággal bíró mezőgazdasági szakiskolákat akarunk létesíteni.

Zsidómentes magyar államot akarunk. Zsidónak teljes állampolgársági joga nem lehet és a fegyveres szolgálat előjogát a zsidóktól megtagadjuk. A felsorolt gazdasági rendszabályokkal olyan életviszonyokat teremtünk, amelyekben a zsidóság nyereszkeskedése, spekulációra irányuló, tehát nem termelő hatású tehetsége és tevékenysége nem érvényesülhet. Ezáltal a magyar munkaállamot elhagyni kényszerül. De tisztában vagyunk azzal is, hogy a rendszabályokat végrehajtani és a zsidóságot legyőzni csak az a társadalom képes, amely a zsidó szellemet, a közérdeket és eszmé-

nyeket eláruló, anyagiás önzést önmagában győzi le. Minden időben a fajáruló önzésen keresztül érvényesült a zsidóság, és ezért minden népnek annyi zsidaja van amennyit megérdemel!

Tisztában vagyunk azzal is, hogy egy lépést sem tehetünk a szociális magyar munkátlam felé a magyar társadalom erkölcsi újjászületése nélkül és ezért súlyosan tévednek azok, akik azt hiszik, hogy "kifogják a szelet a nyilas vitorlákból" a zsidókérdés papírforma szerinti álmegoldásával, azzal ha a fajzsidók helyére zsidószellemű keresztényeket ültetnek.

XII. Mindazon céljainkat a magyar alkotmány és a hagyomány szentesítette jogszokásaink által megszabott törvényes úton, a felvilágosítás szellemi eszközeivel és az igazság erejével fogják elérni.

Budapest, 1939 március 15

Nemzettestvéri üdvözléssel:

A

NYILASKERESZTES PÁRT

Pártelnök:

HUBAY KÁLMÁN s. k.

országgyűlési képviselő.

- . -

Megjelent a Magyarországi 1939. márc. 15. számában
és különnyomatban

/rűpiratként is terjesztették/ - OSZK 727

3.sz.

MAGYAR SZOCIÁLIS NÉPMOZGALOM PROGRAMJA

Mit akar a Magyar Szociális Népmozgalom?

A Magyar Szociális Népmozgalom új rendet akar!
Szociális igazságot, pozitív fajvédelmet, erős népi
birodalmat a Kárpátmedencében!

AGRÁR VONALON:

hárommillió nincstelen magyar megváltását
földreform, házhelyszerzés, földbérletszövetkezet és telepítés
által. Nemcsak a zsidó birtokokon, hanem mindenütt a nemzet
érdeke szerint, mert az új világban erős nemzet saját föld-
jén s otthonában él.

MUNKÁS VONALON:

becsületos munkáért becsületos munkabért,
hogy az édesanya ismét a családé legyen! Aki a munkásban nem
lát testvért, a nemzet erőit bontja meg! Az új gazdasági rend-
ben a holt tőke helyett a dolgozó ember joga szab irányt.

ÉRTELMISSÉGI VONALON:

az osztálygög és kasztszellem ideje lejárt.
A magyar értelmiség legfőbb feladata megtalálni küldetésének
utját a nép felé. Születés és protekció helyett egyedüli ér-
tékmérő anyagiakban is a közért végzett munka lesz.

A NEMZET JAVAIBÓL MINDENKINEK JUSSON ELÉG!

A SZOCIÁLIS IGAZSÁGOSSÁG nem azonos az alamizsnálkodás-
sal. A magyar nemzet javaiból munkája szerint mindenkinek
jusszon elég! Ez a szociális igazságosság lényege.

Ha valakinek tulsokja van, viszont a másiknak saját
hibáján kívül nincs elegendő sem, akkor ez a tulsok
az a felesleg, ami Isten és ember előtt nem őt illeti
meg, hanem a magyar népcsaládot.

Ezért a szociális igazságosság:

nem tűr meg aránytalan jövedelemelosztást és mamut-jövedelmeket, mikor másoknak még a létminimum is hiányzik,

nem tűri a tőke diktaturáját és megsemmisíti a kartellek hatalmát!

A magántulajdont kényszeríteni kell feladatára, s a magántulajdon program legyen, azaz

nemcsak jogot, hanem lehetőséget is kell biztosítani mindenkinek, hogy munkájával családjának tulajdont szerezhessen.

A POZITIV FAJVÉDELEM jelszava: csak magyar kérdést ismerünk! A zsidókérdés nem azonos a magyar kérdéssel, csak részlete annak! A zsidóság eljátszotta játékait, nem lehet többé szerepe a magyarság életében! Ez azonban nem elég!

Igazi fajvédelem: népünk felemelkedése, megerősödése és egészséges szaporodása, hogy megálljuk helyünket Európában.

Ha fajunkat nyomor, tudatlanság és erkölcstelenség aláássa, bárki okozza, zsidó, vagy keresztény, egyformán kérlelhetetlen elbánást érdemel!

ERŐS NÉPI BIRODALOM az, amelyben a magyar annál nagyobb önértékben, szellemben és életerőben, minél nagyobb vonalú méltányosság és minél mélyebben átérzett emberi egyenlőség alapján él együtt azokkal a társnépekkel, amelyekkel élni történelme során számára elrendeltetett. A haza a mi életterünk. Magyar öncéluság - ez a vezérelvünk!

Erős Magyarország csak népi Magyarország lehet, ahol népünk biztos megélhetése műveltséggel és tudással párosul.

Ennek az erős birodalomnak vonzóereje legyen az ember szabadsága, a munka megbecsülése, a kenyér biztonsága és katonásan kemény, fegyelmezett nemzeti hadseregünk.

EGYETLEN HAJLÉKTALAN GYERMEKE SEM LEHET A HAZÁNAK!

Agrár vonalon törekvésünk nem más, mint a magyar nép és a magyar föld legfőbb kérdéseinek megnyugtató megoldása. Elsősorban a cseléd- és gazdasági munkáscsaládok százezreinek jobb sorsát akarjuk megteremteni. Ez a jobb sors pedig becsületos munka után a rendes megélhetést, tisztességes családi otthont és az agrármunka intézményes védelmét jelenti.

Minden gazdasági munkaágban szükséges a legkisebb bérek megállapítása, azonban

a legkisebb bérek ne csak bérminimumot, hanem létminimumot jelentsenek!

A rendes megélhetésen kívül tisztességes családi otthon jár minden agrármunkásnak. Törhetetlen meggyőződéssel valljuk, hogy

aki egész éven át verejtékezik a földdel, annak legalább egy talpalatnyi házhelyet kell kapnia.

Ezért az új földbirtoktörvény gyors és maradéktalan megvalósítását követeljük, de ha ez nem elég, erőyes intézkedéssel az adott törvényes kereteken túl kell lépni. Mindnyájunk felett áll a nagy magyar törvény,

hogy egyetlen hajléktalan gyermeke sem lehet ennek a hazának.

Hirdetjük az agrármunkások, kisbérlek, törpebirtokosok földszerzését is, elsősorban kisbérlet, telepítés, birtokkiegészítés útján. Halaszthatatlanul szükségesnek tartjuk több százezer független kisegzisztencia életrehívását.

Mindezeken kívül akarjuk az agrármunka intézményes védelmét, az új gazdasági kamarák és a független munkaiügyi döntőbíráóság felállításával.

KÖVETELJÜK A MAGYAR MUNKAALKOTMÁNYT !

A munka a legfontosabb termelési tényező, sőt a legtöbb embernek egyetlen megélhetési forrása. Minden dolgozónak legyen biztosítva legalább a létminimum, amiből táplálékát, ruházódását, tisztességes lakását és kulturszükségletét fedezheti. Tény, hogy

az országok gazdasága elsősorban a dolgozók munkájából származik. Esért a munkásnak nemcsak a létminimumhoz, hanem a munka hozadékából való arányos részesedéshez is joga van.

Ha a nemzet tényleges gazdasága ezt csak korlátozott mértékben teszi lehetővé,

munkamozgósítással és többtermeléssel kell javainkat szaporítanunk: egyetlen munkáskéz sem maradhat ölbe-téve.

El kell törölni azokat a különféle akkord- és bedőrendszereket, amelyek a tudás és szorgalom díjazása helyett csak kizsigerelést szolgálnak. A magyar munkás testi ereje és egészsége nem piaci portéka!

A családfő létminimuma a családi bér, amelyből feleségét, gyermekeit eltartani és felnevelni képes. A családanyák helye nem az üzemben, hanem otthon van.

A munka, munkás és család jogainak biztosítása a tőke öncélú fölényével szemben még minálunk nem történt meg!

A meglévő munkajogi szabályok ellenőrzése is határtalanul hiányos!

A munkással szemben elkövetett jogszabálysértések megtorlása tulságosan enyhe! Ha árdrágításért börtön jár, akkor a munkásvédelmi rendeletek áthágásáért ugyancsak börtön, fegyház, vagy szigorított dologház büntetését kell alkalmazni.

A magyar dolgozók megkárosítói és eltiprói mindent megérdemelnek, csak könyörületet nem.

Végül, míg a munkaadói érdekképviselések (ipartestület, iparkamara) közjogi elismertsége sok évtizede megvan, addig a munkásságnak még ma sincs államjogilag elismert gazdasági érdekképviselése.

Ezért

a magyar dolgozók méltóságát érvényesítő magyar munkaalkotmányt követelünk.

Ebben a munkaviszonynak minden részletét a munka jogainak megfelelően kell szabályozni. Hozzájárul az egyetlen út kiépítéséhez a becsületes viszonyok felé: a korszerű magyar korporativizmus, a hivatástestületi rendszer, melyben a munkásság saját ügyeit önállóan intézi. A kamara és munkaügyi szervezet ennek az utnak első jelzőkövei, melyekhez feltétlenül szükséges életrehívni a független munkaügyi döntőbírárságot.

A munkásság ma már nem csak munkát és kenyeret, hanem olyan rendszert akar, amelyben a munka és kenyér neki, családjának és utódainak biztosítva lesz!

A NEMZET VEZETÉSE - A NEMZET SZOLGÁLATÁT JELENTSE !

A magyar értelmiségre egész történelmünk során nem hárult oly élet-halál suly felelősség és hivatás, mint ma.

Az értelmiség mindenkor elmulasztotta az alkalmat, hogy a magyar dolgozók széles rétegeivel összefogva, az egyetemes magyarságot erősítve, mind a maga, mind a többi dolgozók társadalmi és anyagi helyzetén változtasson!

Ma válaszolnia kell ennek a magyar értelmiségnek: hajlandók-e vállalni a sorsközösséget a nemzetben élő agrár- és ipari dolgozók tömegeivel, vagy sem. Az értelmiség társadalomvezető szerepét csak akkor vállalhatja, ha erre a kérdésre őszinte, elszánt igennel válaszol.

Az értelmiségnek át kell élnie tetteiben is, hogy nagyobb tudás több felelősséggel jár és több kötelességet parancsol. Az értelmiség feladatát csak úgy teljesítheti, ha a vezetésként a nemzetért való szolgálatnak tekinti!

Megjelent: UJ REND /A DOLGOZÓ MAGYARSÁG LAPJA/
1940 november 5. /II.évf. 11.szám/

4.sz.

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA

„Ha minket is elfúj a sors
zivatarja,
Nem lesz az Istennek soha
több magyarja!...”

1. A magyarságot rendelte ki a történelem, hogy az itt élő, multjukban és szenvedésükben a magyarsághoz kapcsolt népeket munkatársul fogadja és velük együtt a világ UJ ERŐ-KÖZPONTJÁT szervezze meg. Itt kell elhatározóan megoldódni a világ nagy kérdéseinek és itt kell a magyarság szellemi uralmát jelentő Uj Szocializmusnak megszületni.

2. Akarjuk a Magyar Birodalmat és másokkal is akartatjuk:

Központi helyzetű magyar hatalmunkat a keresztény erkölcs, a magyar függetlenség és szabadság jegyében szervezzük meg.

3. Magyarország, az Uj Magyar Birodalom államformája királyság.

Kelet-Európa soknyelvű és sokszokású népeit csak a Szent Korona örök abroncsa tudja megtartani. A királyság kérdésének végleges rendezését csak a nemzet egyetemes érdekeinek megfelelően, idegen beavatkozástól függetlenül szabad megoldani.

4. Visszahozzuk a külföldi magyarságot.

A magyar nemzet számszéke elé idézzük mindazokat, akik magyar lélekkel és magyar vérrel idegen országok lakói lettek, de akiknek örök rendelés szerint itt, az ősi földön a magyarság fenséges hivatásának színhelyén élni és halni kell.

5. Elvetjük az elnyomó módszereket! Azt akarjuk, hogy a magyar nép önmaga határozzon sorsa és jövője felől.

6. Magyarokat csak magyarok szervezzenek és vezessenek!

7. Alkotmányunk, törvényhozásunk végső elve a krisztusi erkölcs, a teljes elszántsággal vállalt evangéliumi világnézet!

Keresztény egyházunk nevelő hatalmát épségben tartjuk, az újjáéledő magyarság érdekében megerősítjük és kiterjesztjük.

8. Egységes, erős, minden részben magyarok által lakott Magyarországot akarunk! Magyar mérséklettel, de elszánt akarrattal, a nemzetiségek műveltségi jogainak sérelme nélkül megszervezzük és érvényre juttatjuk számbeli fölényünket.

9. Első a családos magyar!

Új rendszerünket a legkisebb zárt közösségre, a családra építjük fel. Családvédelmi törvényünk a közteherviselés rendjét az eltartott családtagok számához igazítja.

10. Minden vonalon keresztülviesszük a családi fizetés rendezését!

Biztosítani kívánjuk, hogy a kettős bérszámítás családi és törzsfizetés együttes összege akkor legyen a legmagasabb, amikor a gyermekek ellátása és nevelése ezt szükségessé teszi.

11. Megalkotjuk a családi választójogot, családi tandíjrendszert vezetünk be!

Méltányos, hogy a családapa szavazata döntőbb legyen, tehát kiskorú gyermekei nevében is szavazati jogot gyakorol. Az iskola célja nem nyerészkedés, a többgyermekes családok haladványosan csökkenő tandíjat fizetnek. A negyedik gyermek ingyen tanul.

12. A házasság intézményét fokozott védelemben részesítjük.

A házasság nem rideg üzleti szerződés, hanem elvállalt kötelezettség Istennel és a nemzettel szemben. A tartalmatlan házasságot törvényes prostitúciónak tekintjük, mely a kéj szerződése és alattomos módszerekkel, vagy gyáva gyilkosságokkal kibújik a kötelessége alól.

13. A magyarság népi, anyagi és erkölcsi erejének egyedüli biztosítója a magyar vérszerződés!

Ez a magyarság igazi szocializmusa. Mindazok az ujkori követelmények, amelyek a magyarságot megmenthetik és erőssé tehetik, ősünk e rendelkezésén alapulnak. Valljuk tehát, hogy a magyar népet sem a földből, sem más anyagi hatalomból kizárni nem lehet.

14. A mértéktelen és öncélú vagyonszerzést a köz érdekében korlátozzuk, illetve megszüntetjük!

A nem tisztességes, jogtalan, vagy erkölcstelen úton szerzett vagyont elkobozzuk. A magyar földön szerzett javakból mindenki érdeme szerint részesül.

15. Akarjuk és megvalósítjuk a korszerű földrendezést, a kisgazda, iparos és munkás teljes vagyoni védelmét!

16. A kisiparos műhelyét és kenyérkereső szerszámaait el nem idegeníthető tulajdonnak nyilvánítjuk.

17. A munkának vagyonszerző ereje van: a munkás tulajdont szerez.

18. Akarjuk és megvalósítjuk az alsópapság, a magán- és közalkalmazottak, tanár, mérnök, orvos, ügyvéd munkás, tanító, jegyző, gazda és földmunkás, iparos és kereskedő helyzetének intézményes rendezését és intézményes védelmét.

19. Magyar vállalkozások részére fokozott tőkevédelmet biztosítunk.

Idegennek Magyarországon sem földje, sem háza, sem ipari, sem kereskedelmi, vagy más pénzügyi vállalkozása nem lehet.

Megjelent: a CSEPELI ÓRSZEM-ben

1941. december 19-én

A Nemzetiszocialista Magyar Munkaállam Alapelvei.

Az olvasóhoz

E kis füzet utrabocsásával nem az a célunk, hogy a már úgyis gombamódra elszaporodott propagandafüzetek számát szaporítsuk. Célunk az, hogy az egyre lázasabban kereső-kutató magyar dolgozó testvéreink végre olyamist kapjanak kézhez, amiből teljes bizonyosságot szerezhetnek a Magyar Nemzeti Szocializmus eszméi teljességéről, továbbá annak magyar talajon való alkalmasságáról. Mi az itt körvonalmazott nemzeti szociálista munkaállam elvi keretinek megállapításánál szigorúan alkalmazkodni kívántunk a magyar talajhoz, a magyar lélekhez, általában a sajátos magyar viszonyokhoz és ugyanekkor útmutatást kívántunk adni olvasóinknak a magyar nemzetiszocialista munkaállamtól várható társadalmi és tulajdonviszonyok alakulására nézve is.

Erős a meggyőződésünk, hogy e kis füzet gondos áttanulmányozása után önmaguktól megdönek velünk, nemzetiszocialistákkal szemben a vádak, amelyek szerint a mi nemzetiszocializmusunk idegenből átmásolt import-eszme és hogy eszméi harcunkkal nem a dolgozó társadalom, hanem kasztok, kiváltságos osztályok vagy rétegek uralmát kívánnánk szolgálni vagy előkészíteni és feladtuk volna eddig vallott szocialista meggyőződésünket.

Megtalálják olvasóink e kis füzetben egyrészt a magyar parasztság több évszázados követelésének, a földreform korszerű és igazságos megvalósításának elvi alapgondolatát, másrészt a magyar munkásság munkajetének kizsákmányolására épített bérabszolgaság rendszerének megszüntetését célzó megoldásokat is.

A magyar értelmiség számára is új életformát és életlehetőségeket biztosít az általunk körvonalmazott, a nemzetiszocialista népközösségen felépülő munkaállam, amely összes sorsproblémáikat tervszerűen és intézményesen fogja megoldani.

Az általunk vázolt nemzeti szocialista eszme nem tűri meg az álerkölc-
süket, az álkereszténység képmutatásait és semmitmondó szólamait,
amely mögött elsikkadnak a tettek. De nem tűri a munkauzsorát, a dol-
gozó ember kizsákmányolását és az igazságért harcoló szellem rabszol-
gaságát sem. Megszünteti azt a tultengő bürokráciát is, amely felemész-
ti a termelő-munka eredményének nagy részét. A közigazgatási szervezetet
a népközösség szellemi és anyagi fejlődésének közvetlen szolgálatába ál-
litja.

Hisszük, hogy magyar dolgozó testvéreink magukévá teszik az itt vallott
alapelveket és bizunk abban, hogy tervünk megvalósításában: a magyar
nemzetiszocialista munkaállam felépítésében szívvel-lélekkel támogatnak
bennünket.

Végül: nagy örömlünkre szolgálna, ha e kis alapvető munkával valóban si-
kerülne elérnünk azt, - amire szánva van -, hogy szolgálatot tehessünk
vele mindazoknak, akik a magyar nemzeti szocializmus alapeszmájének ki-
dolgozását célul tűzték ki maguk elé.

Budapest, 1938. június havában.

Néptestvéri üdvözléttel:

Áts Béla, Bolváry Ferenc,
Horváth József, Párkányi István
Takaró Pál, Tali András

ÁLTALÁNOS ALAPELVETEK

A nemzetfenntartó munkában való részvétel nemcsak jog, hanem kötelesség is. Joga csak annak lehet, akinek kötelességei is vannak.

A kötelességét nem teljesítő egyénnek jogai nincsenek.

A kötelességteljesítés mértékét mindenkor az egyén teljesítőképességének határa szabja meg.

Minden egyén értékét azaz alkotó- és termelőmunka határozza meg, amely szellemi képességének, tudásának és erkölcsi kiválóságának eredménye.

Minden vezetőszerp feltétele a nemzetiszocialista lelkiület és öntudat: a rendületlen hazaszeretet, a szellemi kiválóság, az erkölcsi tisztaság és teljes szakértelem.

Miként az ember önmaga tulajdona, úgy minden testi és szellemi munkakifejtésnek eredménye is saját tulajdona, ugyancsak mindazok a javak, amelyeket mások hasonló tevékenysége eredményeiért cserélt el.

A nemzetiszocialista magyar munkaállam nem biztosít egyéb tulajdont, mint csak azt, mely a személyes munka eredménye, s így a személyes munkakifejtés az egyetlen jogcím, mely tulajdon szerzésére jogosít.

A termelés a társadalom feladata. Célja más nem lehet, mint az ember, vele a népi közösség és az egyetemes nemzeti érdekek szolgálata, a nép-nemzet erkölcsi, szellemi, anyagi és kulturális szükségleteinek lehető tökéletes kielégítése, az alkotó vagy termelőmunka és a termékek /javak/ igazságos cseréje által.

A tőke a munka terméke. A vagyon, a tőke tehát nem állhat a munka felett, sem hatalmi, sem rangbeli elsőbbségben és nem rendelkezhet korlátlanul a munkaerő, a termelvények és a hozam felett.

Hirdetjük a dolgozó emberek egyenlő és elidegeníthetetlen jogait a természet összes kincseihez; nevezetesen a föld pusztá felületéhez, a föld mélyében levő kincsekhez és a természet minden erőforrásához. Mert a létezés ténye által minden dolgozó embernek joga van a föld és a természeti kincsek használatára. Ez természeti törvényen alapszik. Ha a gondviselés egyenlő engedelmeivel vagyunk itt a földön, egyenlő jogunk van mindannak élvezetére, melyet a természet nyújt. Oly jog ez, melyet csupán mások egyenlő jogai korlátozhatnak.

Az állam feladata: hogy teljes szabadságot biztosítson minden dolgozó számára, melyet csak mindenki másnak egyenlő szabadsága korlátoz; hogy az életfeltételek egyenlősítésével mindenkor biztosítsa az egyenlő elbánást; hogy az egyén társadalmi törekvéseit erkölcsi, jogi, politikai és gazdasági téren egyaránt elősegítse, s mindenkor támogassa képességeinek megfelelő és tehetségéhez mért anyagi és szellemi érvényesülésében; hogy az egyén munkaerejének a társadalom munkaszervezeteibe való bekapcsolása és állandó foglalkoztatása által neki mindenkor emberi és anyagi biztonságot nyújtson; hogy növelje az emberi szükségleteket kielégítő munkának hatékonyságát, kiirtsa a szegénységet, száműzze az inséget és az inségtől való félelmet.

A CÉL

A népnemzeti közösség, a népnemzeti eszmé megvalósítása.

Megszüntetése minden osztályuralomnak és osztályharcnak, a társadalmi osztályellentétek intézményes kiegyenlítése és a termelésnek tervszerű és céltudatos autonóm szervezetekben való egyesítése által.

Megszüntetése minden olyan egyéni jövedelemnek, melyet az egyén nem saját erejével vagy szellemi tevékenységével hozott létre, hanem amely akár az összesség munkájának, akár kiváltságoknak - monopóliumoknak - az eredménye.

Intézményes megszüntetése a kamat- és bérabszolgaságnak, az áru- és munkauszora minden fajtájának, ugyanígy mindenféle kizsákmányolásnak, nemcsak anyagi, de szellemi vagy lelki vonatkozásaiban is.

Megteremtése a magyar dolgozó nép politikai, kulturális, gazdasági egyenlőségének és szabadságának, amely eszközeiben és eredményeiben mindig az erkölcsi és társadalmi igazságosságot juttatja érvényre.

Intézményesen biztosítani minden dolgozni akaró ember munkajogát, munkaerejének éegészségének védelmét. Állandó foglalkoztatása által tervszerűen biztosítani saját létének és családjának kulturemberhez méltó életszínvonalát; biztosítani munkájának eredményét minden erőszak vagy elemi csapás ellen; gondoskodni róla és családjáról betegsége, munkaképtelensége vagy öregsége esetére.

Biztosítani a magyar nemzet területi, politikai és gazdasági függetlenségét, nemzeti öncéluságát olyan magyar férfiak vezetése alatt, akik népünk szociális és kulturális haladását, gazdasági megerősödését, a magyar nép önrendelkezési jogának, szabadságának megóvásával tudják szolgálni.

A népi öntudat és kultura célirányos fejlesztésével biztosítani a magyarságnak azt a szerepét, amelyet történeti, politikai és földrajzi adottságánál fogva a Kárpátok medencéjében betölteni hivatott.

E hivatás felismerése kell, hogy megszabja a magyarság részére azt a feladatot: hogy a Kárpátok medencéjében élő testvérnépeket egy sors- és társközösségen felépülő nép-nemzeti államban, mint szövetségi államban egyesítse, amelyen belül az egyes testvérnépek területi elhatárolás nélkül teljes kulturális, gazdasági és igazgatási autonómiával rendelkeznek.

A szövetségi állam minden egyes testvérnép részére alkotmányjogilag biztosítja népi /nemzeti/ önállóságát és függetlenségét, s azt minden kívülálló más néppel, nemzettel vagy hatalommal szemben megvédi.

A CÉL ELÉRÉSE

A társadalom fejlődése történelmi fordulóponthoz érkezett és ha a társadalmi egyenlőség irányában nem történik új lépés, az egyenlőtlenség fenntartása civilizációnkat és kulturánkat lejtőre fogja vinni.

Egy állami és társadalmi szervezet pedig nem állhat meg, ha nem a történelmi fejlődést és a társadalmi igazságot szolgálja.

Ezért csak olyan párt vagy mozgalom bír Társadalomátalakító erővel, amely a történelmi fejlődés alapján áll, s szabad utat nyit az új történelmi erőknek, a magyar dolgozóknak, hogy közreműködésükkel a társadalmi és gazdasági egyenjogúságon felépülő új gazdasági - társadalmi - és államszervezeti formák között biztosítsa népünk fennmaradását, jólétét és fejlődését.

Ennek minden erejével küzdenie kell az igazságos vagyon-, az igazságos jövedelem- és az igazságos tehermegoszláson alapuló, az alkotó- és termelőmunka jogán felépülő munkaállamért, amely megszünteti az előjogok vagy érdekközösségek, valamint munkáltatók vagy munkavállalók

szerinti társadalmi és osztálykülönbségeket, s elutasít magától minden olyan egyéni, családi, érdekközösségi törekvést, amely nem a magyar dolgozó nép egyetemes érdekét, hanem egyéni vagy osztályérdeket szolgál.

Az új társadalomban a vagyonnak és a jövedelemnek a dolgozók közt olyan arányban kell megoszlania, amilyen arányban résztvettek a szellemi és anyagi javak előállításában, s amilyen arányban tudásukkal, ügyességükkel és takarékosságukkal hozzájárultak a nemzeti vagyon gyarapításához. Így a vagyon, a jövedelem, a teher megoszlása igazságos lesz. Megszűnik a szegénység, s biztosítva van a jólét.

A föld az egész dolgozó nemzetnek a sors által meghatározott és korlátozott életterülete. Következésképpen nem lehet sem egyesek, sem érdekközösségek kizárólagos tulajdona.

Ugy a föld, mint a természeti kincsek igénybevétele tekintetében minden kizárólagosságot, kiváltságot, monopolisztikus joghatalmi állapotot meg kell szüntetni, mert a földés a természeti kincsek a nép-nemzet egyetemének tulajdonát képezik, s így termelési, népesedési és nemzetpolitikai feladatok közös megoldását célozzák.

Bár a föld birtoklására mindenki igényt tarthat, birtokosa csak az lehet, aki a földet a maga, vagy családja erejére támaszkodva tervszerűen és gazdaságosan tudja megművelni és képes a föld forgalmi értéke szerint járó földértékadót a közpénztárba befizetni.

Nemzetvédelmi szempontból a magyar állam mindenkori területén csak azoknak a birtokjogát szabad elismerni, akik a magyar nép széles rétegeivel, belső és külső történelmi feladataival, fenntartás nélkül sorsközösséget tudnak vállalni.

A magánvállalkozás, a magánüzem /a magánipar/ terén is minden kizárólagosságot, kiváltságot, monopolisztikus, joghatalmi állapotot meg kell szüntetni, s a magángazdálkodást a tervszerűen irányított nemzetgazdasági termelés szolgálatába kell állítani.

Az új magángazdaságok: a mezőgazdasági, az ipari, a kereskedelmi és szállítási üzemek, nemzeti gazdálkodást szolgáló termelési közösségeket képeznek. Egyenlően szabad és gazdaságilag is egyenjogú emberek munkájára épülnek fel, amelyekben a termelőeszközök feletti ellenőrzési és felügyeleti jogok azoknak a dolgozóknak vannak biztosítva, akik a termelésben résztvesznek, s hajlandók a termeléssel járó felelősséget és kockázatot az új rendszer üzemeltetmánya alapján vállalni.

Az új munkaállam a magángazdaságban dolgozók minden egyes tagjának biztosítja munkateljesítményük arányában a hozamban való részesedést.

Akik bér munkásként dolgoznak, azok munkájukért teljesítményi munkabért kapnak, amelynek nagyságát mindenkor az az érték vagy termék szabja meg, melyet munkájukkal alkottak vagy termeltek. Ez a teljesítményi munkabér teljes egyenértéke a munkaerőjük értékének, vagyis a munkaerőjük csereértéke egyenlő lesz az általuk alkotott vagy termelt termékek csereértékével.

A csereforgalomban a termékek csereértékét a mindenkori termelési költségek határozzák meg, s egyenlő értéket mindig egyenlő értékre cserélnek ki. Ez biztosítja a munka és a termékek cseréjének egyenlőségét. Ez szünteti meg a munkaerő árjellegét, s teremti meg a dolgozó emberek részére a jogok igazi egyenlőségét.

A termékek előállítás, forgalombahozatala és cseréje /a termelőtől a fogyasztóhoz való juttatása/, a valóságos szükségletek alapján mutatkozó kereslet és a tényleg rendelkezésre álló használati cikkek kínálatának helyes összeegyeztetésével történik. Így a használatiérték és a csereérték közötti különbség a cserefolyamatban kiegyenlítődik.

Következésképpen a kereskedelem rendeltetése: a termékek tervszerű elosztása.

A csereforgalomban résztvevők tevékenységének ellenértékét mindenkor az a munka szabja meg, amellyel a termékek csereértékét növelték. Ez teljes egyenértéke annak a teljesített munkájuknak, amelyet a cserefolyamat lebonyolítására fordítottak.

A pénz szerepe; a javak cseréjének a közvetítése. A csereforgalom lebonyolítására alkalmas eszköz. Kibocsájtási és hitelezési joga a nemzet kizárólagos felségjoga.

Sem egyesek, sem érdekeltségek pánzt ki nem bocsájthatnak, kamatra ki nem hitelezhetnek.

A pénzkibocsájtás felségjoga alapján a termelés hitelszükségleteit az önálló hatáskörrel felruházott községi takarékpénztárak útján az állami jegybank elégíti ki, amely mindenkor a nemzeti vagyoni, a nemzet természeti kincseire, gazdasági erejére, szaktudására és a termelőmunkára támaszkodik.

Az így igénybevett hiteltőkék használatáért az állami jegybank olyan kamatot állapít meg, melynek mértékét mindenkor a hitelszervezetek igazgatásának és ügyvitelének költségei határozzák meg.

Az igazságos tehermegoszlást úgy kell biztosítani, hogy se az alkotó- és termelőmunkát, se annak termékeit semmiféle teherrel se sújtsuk. Nem sújtjuk azt, aki alkot, dolgozik, vagy termel. Ellenben - elvesszük adó formájában a meg nem művelt földnek, természeti kincseknek és erőforrásoknak azt a mindenkori járadékát, amely nem az emberi munka eredménye, hanem amelyet a föld, a természeti kincsek és erőforrások kizárólagos birtoklása vagy használata az egyeseknek vagy termelési közösségeknek munka nélkül juttatott.

De elveszük adó formájában a földnek és a természeti kincseknek azt a mindenkori és fokozatos értékelkedését is, amely értékelkedést nem az egyén, hanem az egész dolgozó társadalom közösen és együttesen hozott létre szaporodásával, munkájával, gazdasági fejlődésével, technikai ujtásaival, közlekedési viszonyaival, utjaival, vasutjaival és közműveivel.

E járadékok és értékelkedések az egész dolgozó társadalmat egyformán illetik meg. Igazságos tehát, ha a társadalom közszükségleteit ezekből fedezzük.

Az esedékes adó alapját minden esetben a föld, a háztelek és természeti kincsek forgalmi értéke képezik.

E célok észszerű megvalósítása érdekében állandó és éber figyelemmel kell kísérjünk a külföldön folyamatban levő összes korszerű politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásokat: nép-nemzeti mozgalmakat, hogy azok tanulságait leszűrve, meddő vagy káros kísérletezés helyett a sajátos magyar életnek legjobban megfelelőt használjuk fel, s szolgáljuk azzal a magyar nép, a magyar dolgozók életérdekeit, de mindenkor a jogos emberi szabadság legteljesebb tiszteletbentartásával.

E célok elérésével megalapozzuk magyar fajtánk és magyar népünk élet-felfogásához legközelebb álló azt az egészen új magyar szocializmust, amely a jelenlegi osztályuralom helyére nem egy másik osztályuralmat, sem az állam mindenható gondoskodását vagy hatalmát ülteti, hanem szabad emberek szabad társulását, ahol az államhatalom szerepe a társadalom helyes és igazságos szolgálatára, a hatalom érdektelen gyakorlására szorítkozik.

Ebben a szocializmusban az államhatalom a dolgozó társadalom legfőbb erkölcsi, jogi s hatalmi szervezete. Rendeltetése: szolgálni a társadalmat, - a közös érdekek szempontjának egységes nevezőjére hozni az egyes termelési ágak és foglalkozások külön érdekeit, - kitűzni és meghatározni a nemzet politikai és kulturális céljait, s e fölött őrködni, - pártatlan bírāja s megtorlója lenni minden egyéni vagy csoportonzésnek és visszaélésnek, - kezdeményezni ott, ahol az egyéni kezdeményezés hiányzik, - végrehajtani és érvényre juttatni a termelésben és a társadalmi élet minden területén azokat az erkölcsi alaptörvényeket, amelyekre a vázolt új munkaállam és az új társadalmi együttélés épületét emeltük; amelyen az egyén jóléte felépülhet, hogy a tökéletes emberi fejlődés által életcéljait megvalósíthassa, s jogos igényeit a társadalom többi tagjainak érdekeivel összhangban kielégíthesse.

- . -

Mindezen célok elérése érdekében egy olyan népmozgalmat kell elindítanunk, amelyben társadalmi különbség nélkül minden magyar dolgozóra feltétlenül számíthatunk, hogy megszervezésükkel és közreműködésükkel törvényes uton és törvényes eszközökkel változtathassuk meg a társadalmi és tulajdonviszonyokat, alakíthassuk át az alkotmányt, hogy új államszerkezeti és államjogi formák között biztosítsuk a magyarság fennmaradását és fejlődését, s oldhassuk meg a magyar nép égető lét- és sorskérdéseit.

Mindannyian tudjuk, hogy mindeme célokat a feudalizmus, a gazdasági liberalizmus és a profitkapitalizmus rendszerén nyugvó mai társadalmi és gazdasági rendszer természeténél fogva megvalósítani nem tudja. Ennélfogva a dolgozó magyar nép jogi, politikai és gazdasági felszabadítása csak szivós, kitartó és elszánt küzdelem árán érhető el.

Ezt a harcot vállalnunk kell és szellemi fegyvereink erejére támaszkodva, igazságunk teljes tudatában minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel kell küzdenünk a magyar dolgozó nép munkajogának, szabadságának, fejlődésének és szaporodásának érdekében, hogy igazságunk diadalrajutásával egyszeremindenkorra véget vessünk népünk kizsákmányolásának, elnyomatásának és pusztulásának.

Adja a magyarok Istene, hogy a magyar lélek, a magyar erő és akarat mielőbb megteremhesse magyar földön egy szebb, boldogabb magyar életlehetőség alapjait.

- . -

Megjelent Budapesten 1938-ban

OSZK, M 1082

2. sz.

Ezt akarják a nyilasok!

A Nyilaskeresztes Párt Országépítő Programja.

I. Szabad magyar hazában, mint szabad magyarok akarunk élni és meghalni.

Sohasem felejtett és minden tettünket irányító szent célunk a trianoni bilincs teljes széttörése, a minden magyar testvérünket egyesítő, mindnyájunknak nagyobb kenyeret nyújtó, magyar népi munkaállam megteremtése az alkotmányos magyar államfő Magyarország Főméltóságú kormányzójának országlása alatt.

II. Tudatában vagyunk annak, hogy egyenesen a Teremtőtől származó nemzeti erőnk a szent-istváni birodalom megsemmisíthetetlen geopolitikai egysége, mely nemzeti létünknek és függetlenségünknek még alkotmányunk ősiségénél is szilárdabb alapja. Ezért a szent-istváni birodalom területén feloldhatatlan sorsközösségben élő testvérnépek unióját akarjuk.

Másrésről világosan látjuk, hogy létünket csak a középeurópai népekre egységesen alkalmazható s azok együttműködését általánosan szabályozható elvek érvényesülése biztosíthatja. Ezért mint a szent-istváni birodalom népeinek egyetemes érdekeit ápolni hivatott nemzet elismerjük a zárt egységben élő nemzetek önkormányzati jogát.

III. Nem felejtjük, hogy a néprajzi határok nem örökéletűek, hanem a népi erők gyarapodásával vagy apadásával tágulnak vagy szűkülnek. A magyarság a szent-istváni birodalom testvérnépei között súlyát és vezető szerepét csakis a nemzeti munkakifejtés nemes és alkotó versenyében biztosíthatja. A nemzetközi verseny

egyre fokozódó ütemében minden elvesztett munkaóra a magyar jövő helyrehozhatatlan vesztesége, az elvesztett munkaórák tömegjelensége, a munkanélküliség pedig nemzethalál.

Magyarországon ma a lakosság teljes foglalkoztatottságának hiányában évenként sokszáz millió munkaóra vész el hasznosítatlanul. Bátran mondhatjuk, hogy évi 1 milliárd pengőt meghalad az a viszonylagos veszteség, melyet Magyarország gazdasági és szellemi erőben és az ennek megfelelő politikai súlyban évről évre veszít, azokkal az államokkal szemben, amelyek az irányított gazdálkodást már bevezették.

Ha a dolgozó magyar élete keserű harcában egyszer odajut, hogy keresete még elég a mindennapi kenyérre és felveti magában a kérdést, mikppen lehetséges, hogy munkájukért éhbér a jutalom, be fogja látni, hogy ez csak ott és akkor lehetséges, ahol az után a száraz kenyér után, amelyet visszautasítani akarnak, száz és száz olyan kéz nyúl, amelynek munkaalkalom hiányában még annyija sincs, mint neki.

A magyar munkaállam a munkanélküliség megszüntetésével vívott harcával áll, vagy bukik!

Az élet Istentől ered és ezért szent. De az élet csak munkával tartható fenn és munkával védhető meg. Ha az élethez való jogunk szent és természetes, akkor jogunk az életet biztosító munka is. Mindenkinek joga van munkához, és az államnak époly kötelessége munkaalkalmak biztosítása, mint fiaí életének megvédélmezése.

A liberális állam ezt a kötelességét nem teljesítette. Ezért olyan munkaállamot követelünk, amely a munkanélküliséget intézményesen megszünteti és ezzel biztosítja az állam legnagyobb hadviselési képességét és fiainak emberhez méltó életét. A munkanélküliség intézményes megszüntetésére:

Először követeljük a magyar munkaalkotmány megteremtését, amely a munkásokat és munkaadókat az állam döntőbírói hatásköre alá rendeli, közigazgatási jogkörrel felruházott, a munkabér kérdését alkotmányosan szabályozó szaktestületekbe /korporációkba/ tömöríti.

Másodszor követeljük a szaktestületek vezetőségéből alkotott fellebbezhetetlen hatáskörű közigazgatási testületnek, az Országépítő Tanácsnak létesítését, amely az ország teljes mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és hiteléletét az ország egyetemes honvédelmi, népi és gazdasági érdekeinek figyelembevételével irányítja.

Harmadszor követeljük, hogy az Országépítő Tanács haladéktalanul fogadtassa a magyar munkanélküliségnek négy év alatti megszüntetésére több milliárd pengő értékű gyümölcsöző beruházásra alkalmas országépítő tervünket és biztosítsa az ezen terv végrehajtásához szükséges hitelt.

IV. Állítjuk, hogy a magyar négyéves tervhez szükséges több milliárdra rúgó összeget pénzrontás nélkül elő lehet teremteni. Aki ezt nem hiszi, tudatlan, aki tagadja, hazudik.

A pengő annyit ér, amennyi kenyeret, húst, cukrot, ruhát, stb., röviden: árut adnak érte. Mindezeket azonban munkával állítjuk elő. Ha tehát az ország termelését a munkanélküliség megszüntetésével emeljük, a pénzforgalmat is olyan arányban fokozhatjuk, aminő arányban az áruforgalmat fokoztuk. A munkaállam pénzének fedezete tehát nem az arany, hanem az érte szolgáltatott munka. Minden országnak annyi a pénze, amennyit munkával termelni képes. Ha országunkban emberi munkaerő és természeti kincsek hasznosítatlanul hevernek, akkor ez azt jelenti, hogy ebben az országban pénz hever hasznosítatlanul. A hasznosítatlanul heverő munkát szervezéssel hasznosítani annyi, mint vásárlóképes pénzt teremteni. Nem romlik tehát a munkaállam pénze azzal, ha az állam termelő munka céljaira hitelt nyújt, illetőleg pénzt bocsát ki. Az országépítő munkára nyújtható hitel pontosan egyenlő az elmulasztott munkaalkalmak értékével, - tehát ma évenként egy milliárdot meghaladó összeggel.

Mi tisztában vagyunk azzal, hogy a szociális nyomorúság és a munkanélküliség felidézésében a kamatláb nagysága döntő tényező. Minden fogyasztói árban a kamat annyiszor foglaltatik, ahányszor az áru termelése és forgalmazása tőkebefektetéssel kapcsolatos. Másrészt a kamat, amelyet a munkaadó a kölcsönvett pénzért fizetni kénytelen, a munkabérből hiányzik. Nagy kamat eredménye tehát: nagy drágaság és kis munkabér, a tömegek vásárlóképeségének, a forgalomnak csökkenése, a munkaalkalmak csappanása, tehát munkanélküliség.

Ezért, hogy a munkaállam feladatának megfelelhessen és mindenkinek munkát adhasson, az ország pénzügyeit az országépítő

Tanács felügyeleti hatásköre alá fogja rendelni. Az Országépítő Tanács a szaktestületek szakemberei által véleményezett hasznos közmunkák végrehajtásával megbízott vállalkozóknak pénztézetek bevonásával hitelt nyújt, és ennek fedezetéül az államnak a gazdasági élet fellendítése folyamán jelentkező többletbevételei szolgálnak.

A munká állam ilyen módon minden dolgozni akaró és dolgoztatni képes fiának: munkásnak, földművesnek, gazdának, iparosnak egyaránt a legnagyobb kereseti lehetőséget biztosítja, mert lehetetlenné teszi az élősdí, munkanélküli jövedelmeket azzal, hogy a hitelélet irányításával megszünteti

- a/ a kamatuzsorát,
- b/ az árak megszabásával az áringadozásokból eredő spekulációt,
- c/ és ezzel leküzdi a gazdasági válságokat.

V. Szociális, a jövedelem arányos adózással és örökösödési váltással csökkenteni fogjuk a forgalmat bénító, drágító és igazságtalan forgalmiadókat. A telekértékadó bevezetésével megszüntetjük a munkanélküli jövedelem egy másik forrását a telekspekulációt. A részvénytársaság reformmal lehetetlenné tesszük a részvényesek kifosztását. Mindezen gazdasági intézkedésekkel a szabad pályán elhelyezkedett értelmiség, orvos, ügyvéd, mérnök, kereskedő és vállalkozó biztos keresethez jut, aminek folytán az állami és közületi állások után folyó túlekedés és protekcióvadászat megszűnik. A nekilendítés megerősíti a tisztviselőtársadalom helyzetét is, egyrészt, mert növekvő adóbevételek folytán a tisztviselő jobb díjazása lehetséges, másrészt mert a törekvő értelmiség, ha ambícióit a fixfizetésű pályán kielégítve

nem látja, szabadpályán megfelelő keresethez juthat.

Az anyagilag független társadalomban fejlődik ki az egészséges erkölcsi, gerinces szellem

VI. Olyan földreformot akarunk, mely az országos termelési átlagot fokozni képes. Csak ezzel adhatunk minden magyar ember asztalára nagyobb darab kenyeret. Aki mást hirdet, népcsaló, mert azt, amit hirdet nem tudja végrehajtani, romlásba döntené az országot.

Alapelvül tekintjük, hogy akié a föld azé az ország. Ezért a magyar kisgazda védelmében a húsztól száz holdig terjedő kisbirtokok felaprózódását megakadályozzuk. A tagosítást a legnagyobb eréllyel fogjuk végrehajtani. A visszakapott és még visszanyerendő megszállott területeken történt földosztást elsősorban is a nemzetűség szempontjából szentesítjük, a gazdasági szükségesség figyelembevételével.

A zsidók, idegen állampolgárok, bankok és más jogi személyek birtokait, valamint a mammutbirtokokat és a nemzetellenes szolgálatokért kapott birtokokat az állam kárpótlás ellenében meg fogja váltani. Az ilyen birtokokat termelőszövetkezetekké alakítjuk és ott, ahol a megváltott állami földek talajviszonyai és a termények értékesítési lehetőségei kertgazdaságot, szőlő, gyümölcsstermelés és baromfitenyésztés, általában olyan termelési ágak létesítésére alkalmasak, amelyeket kisgazdaságokban tudunk termelni, mint a nagybirtokon, - ott az arra érdemes magyar dolgozókat, a nemzetvédelmi szempontok figyelembevételével is földhöz juttatjuk.

A munkaállam ezen megváltott, valamint a magánkézben lévő nagybirtokokat ugyanúgy mint az ipari nagyüzemeket, az Országépítő Tanács felügyeleti hatásköre alá fogja helyezni, amely ezen birtokok gazdálkodását a következő elvek szerint köteles irányítani:

A haza drága földjének birtoklása a tulajdonosra szent kötelességet hárít, azt a kötelességet, hogy földjével jól gazdálkodjék. Ezért a munkaállam elismeri a magántulajdon elvét, de a gazdálkodás módját nem tekinti magánügynek. Az Országépítő Tanács országos törvények alapján fog gondoskodni arról, hogy a megmaradó nagybirtok mindenütt a legnagyobb terméseredményeket biztosító belterjes, legtöbb munkáskezet foglalkoztató gazdálkodást folytasson. Olcsó hitelnyújtással fogja a mezőgazdaságot támogatni a többtermelés és elsősorban a mezőgazdaságok iparosításának és gépesítésének fejlesztésében. A nagyobb birtoktestek tulajdonosai jövedelmükből emelkedő kulcs szerint bizonyos hányadot tartoznak újabb, gyümölcsöző befektetésekre fordítani, hogy ezáltal egyre több embernek minél több munkaalkalmat és így kenyeret nyújthassanak.

Azzal, hogy megindítjuk a közmunkákat és nekilendítjük a gazdasági életet, kenyeret adunk mindenkinek, aki földjéből tisztességesen megélni nem tud, vagy akit az ország szűkös területén földhöz juttatni nem lehet.

A földmunkák felfokozásával azonnal hozzáfogunk a magyar földhódításhoz. Az általános munkakötelezettség kimondásával fel fogjuk javítani a nagykiterjedésű szikeseket, tőzeges, vadvízes területeket. Ezeken kisbirtokos telepítésre alkalmas gazdaságokat

építünk és rendezünk be. A szövetkezeti rendszer kiépítésével a terményárak rögzítésével, a terményértékesítésből ki fogjuk kapcsolni az élősdí spekuláció szellemet, ezzel szemben a kereskedelmet magyarra tesszük és tisztos jövedelemhez juttatjuk. A kartelekállami kisajátításával meg fogjuk szüntetni ezek harácsolását és így nagyobb terményárakat fogunk fizetni a gazdának, annak ellenére, hogy a városok élelmezését nem fogjuk megdrágítani.

A nagyobb terményárak biztosítása után azonnal gyökeres földteherrendezést és tagosítást fogantatunk.

Gondoskodni fogunk arról, hogy minden termelési körzetben terményelhelyező tárházak, hűtőházak és magtisztító állomások álljanak a gazdaközönség rendelkezésére. A magyar föld termelőerejének megóvására, fokozására és az ezzel összefüggő kérdések intézményes ápolására országos központi talajkutató intézetet állítunk fel. Rendszeresíteni fogjuk a községi mezőgazdasági felügyelőségeket kiterjesztett hatáskörrel.

VII. Követeljük a hadiipar és a nagy energiaforrások államosítását. Követeljük a nemzet összes erőinek egyesítését a dicsőséges feladatokra hivatott magyar hadsereg további kiépítése céljából. Erre semmi áldozat sem elég nagy és drága!

VIII. Az összes állami engedélyeket, italmérési és egyéb egyed-árúsítási jogosítványokat új elbírálás alá vonjuk, ezeket az engedélyeket magyar kézbe, elsősorban hadiözvegyek, hadiárvák, hadirokkantak, hadikölcsön károsultak és frontharcosok illetve ezek leszármazottai birtokába adjuk.

Fenntartani akarjuk a kereskedelem szabadságát a közérdek által megkívánt korlátok között, amelyet érdekképviselői rendszerünk biztosít.

A kisipar védelme érdekében intézményesen gondoskodunk a kisipar hitellellátásáról és oly értékesítési szövetkezeti tervezetről, amelynek egyedüli hivatása a kisipari termékek értékesítése. A közjólét emelkedésével a kisipar fokozni lesz kénytelen a minőségi termelést, tehát a munkaállamban többlethaszonhoz jut.

IX. A hadikölcsönök ősjegyzőivel és azok leszármazottaival szemben eddig tanúsított eljárást a nemzeti áldozatkészség megcsúfolásának és jogfosztásnak tekintjük, ezért a kérdést méltányosan és kielégítően rendezni fogjuk.

X. Követeljük a magyar vér védelmét! Rommálott városokat, elpusztított országokat újjá lehet építeni, de a megromlott vér a halottaikból fel nem támadó népek temetőjéhez vezet!

Ezért követeljük:

A zsidóság fajjá nyilvánítását és a vegyesházasságok megtiltását zsidófajakkal,

zsidófajakkal folytatott nemi viszony törvényes üldözését, férfiak kötelező rendszeres orvosi vizsgálatát,

a nemi viszony által okozott fertőzés büntetvé nyilvánítását és ennek megfelelő üldözését,

a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálatot,

a gyakorlati családvédelmet, terhelték és egészségesek közötti

házassákkötés megakadályozását, szegénysorsú házasulandóknak lega-

lább 2000 pengős kamatmentes házassági kölcsönrel való segélyezé-

sét, házasfeleknek a kettős kereset ostoba elvéből folyó üldözésének azonnali megszüntetését a családi munkabéreknek és családpótlékoknak a gyermekneveltetési költséghez való arányosítását, közegészségünknek a kor követelményeinek megfelelő kifejlesztését, az általános népbiztosítást és a korlátozott szabad orvosválasztás rendszere alapján úgy a megelőzés mint a gyógykezelés terén, az anyaság fokozottabb védelmét és feltétlen tiszteletét, az összes orvosok klinikai, kórházi stb. intézeti, községi, városi tisztii stb., orvosok státus, egymás és betegekhez való jogviszonyának rendezését.

Tisztában vagyunk azzal, hogy népünk egészségügye elsősorban is nem orvosszereken és gyógykezelésen, hanem népünk ellenálló képességének kifejlesztésén, tehát jólétének emelésén múlik.

XI. A keresztény és államalkotó erkölcs közös töből fakad: az önérdéket az eszmények szolgálata alá rendelő hősi önfeláldozás szelleméből és kifejezése ezen ősi elv: a köz java legyen a legfőbb törvény!

Kegyeletes testvéri hűséggel gondolunk azokra, akik az eszményekért vállalt hősi áldozatokkal és példaadásukkal erősítették meg hitünket. Az ő szellemükhöz méltó keresztény erkölcsi alapon álló, osztálymentes magyar társadalmat akarunk, amelyben mindnyájan egyek vagyunk a közérdekért és amelyben a közösség véd mindnyájunkat.

Olyan népi munkaállamot akarunk, amely nem a kiváltságos ezrek, hanem a sokmilliós nép érdekeit szolgálja, ezeket társadalmi és

osztálykülönbség nélkül nemzettestvéri szeretetben oly államrendben egyesíti, amelyben az egyén értékmérője nem a családi származás, vagy vagyoni állapot, hanem a közösség szolgálatában szerzett érdem és közhasznú munka.

Olyan államot akarunk, amely a munka érdekképviselője szerinti testületekben szervezve, igazságos módon a szociális és gazdasági közérdek jegyében oldja meg a tőke és a munka problémáját, és állapítja meg, hogy a termelés hasznából miként osztozzék a tőkés és munkás. Ez az osztozás a közhasznúság és a kifejtett munka érdemeinek figyelembevételével történjék. A kötelező munkaszolgálat és egy nagyarányú munkás szabadidő mozgalom bevezetésével, a közoktatás teljes reformjával, a közép- és alsófokú szakoktatás kifejlesztésével megszüntetjük a földmunkás, ipari munkás, és a szellemi munkás közötti érzelmi válaszfalakat és csökkentjük a kulturális különbségeket. A kisbirtokos magyar társadalom felemelése a falusi népiskolák mellé kis mintagazdasággal bíró mezőgazdasági szakiskolákat akarunk létesíteni.

Zsidómentes magyar államot akarunk. Zsidónak teljes állampolgársági joga nem lehet és a fegyveres szolgálat előjogát a zsidóktól megtagadjuk. A felsorolt gazdasági rendszabályokkal olyan életviszonyokat teremtünk, amelyekben a zsidóság nyereszskedése, spekulációra irányuló, tehát nem termelő hatású tehetsége és tevékenysége nem érvényesülhet. Ezáltal a magyar munkaállamot elhagyni kényszerül. De tisztában vagyunk azzal is, hogy e rendszabályokat végrehajtani és a zsidóságot legyőzni csak az a társadalom képes, amely a zsidó szellemet, a közérdeket és eszmé-

nyeket eláruló, anyagi önzést önmagában győzi le. Minden időben a fajáruló önzésen keresztül érvényesült a zsidóság, és ezért minden népnek annyi zsidója van amennyit megérdemel!

Tisztában vagyunk azzal is, hogy egy lépést sem tehetünk a szociális magyar munkaállam felé a magyar társadalom erkölcsi újjászületése nélkül és ezért súlyosan tévednek azok, akik azt hiszik, hogy "kifogják a szelet a nyilas vitorlákból" a zsidókérdés papírforma szerinti álmegoldásával, azzal ha a fajzsidók helyére zsidószellemű keresztényeket ültetnek.

XII. Mindezen céljainkat a magyar alkotmány és a hagyomány szentesítette jogszokásaink által megszabott törvényes úton, a felvilágosítás szellemi eszközeivel és az igazság erejével fogják elérni.

Budapest, 1939 március 15

Nemzettestvéri üdvözléssel:

A

NYILASKERESZTES PÁRT

Pártelnök:

HUBAY KÁLMÁN s. k.

országgyűlési képviselő.

- . -

Megjelent a Magyarság 1939. márc. 15. számában
és különlenyomatban

/röpiratként is terjesztették/ - OSZK 727

3.sz.

MAGYAR SZOCIÁLIS NÉPMOZGALOM PROGRAMJA

Mit akar a Magyar Szociális Népmozgalom?

A Magyar Szociális Népmozgalom új rendet akar!
Szociális igazságot, pozitív fajvédelmet, erős népi
birodalmat a Kárpátmedencében!

AGRÁR VONALON:

hárommillió nincstelen magyar megváltását
földreform, házhelyszerzés, földbérletszövetkezet és telepítés
által. Nemcsak a zsidó birtokokon, hanem mindenütt a nemzet
érdeke szerint, mert az új világban erős nemzet saját föld-
jén s otthonában él.

MUNKÁS VONALON:

becsületes munkáért becsületes munkabért,
hogy az édesanya ismét a családe legyen! Aki a munkásban nem
lát testvért, a nemzet erőit bontja meg! Az új gazdasági rend-
ben a holt tőke helyett a dolgozó ember joga szab irányt.

ÉRTELMISÉGI VONALON:

az osztálygőg és kasztszellem ideje lejárt.
A magyar értelmiség legfőbb feladata megtalálni küldetésének
utját a nép felé. Születés és protekció helyett egyedüli ér-
tékmérő anyagiakban is a közért végzett munka lesz.

A NEMZET JAVAIBÓL MINDENKINEK JUSSON ELÉG!

A SZOCIÁLIS IGAZSÁGOSSÁG nem azonos az alamizsnálkodás-
sal. A magyar nemzet javaiból munkája szerint mindenkinek
jusszon elég! Ez a szociális igazságosság lényege.

Ha valakinek tulsokja van, viszont a másiknak saját
hibáján kívül nincs elegendő sem, akkor ez a tulsok
az a felesleg, ami Isten és ember előtt nem őt illeti
meg, hanem a magyar népcsaládot.

Ezért a szociális igazságosság:

nem tür meg aránytalan jövedelemelosztást és mammut-jövedelmeket, mikor másoknak még a létminimum is hiányzik,

nem türi a tőke diktaturáját és megsemmisíti a kartellek hatalmát!

A magántulajdont kényszeríteni kell feladatára, s a magántulajdon program legyen, azaz

nemcsak jogot, hanem lehetőséget is kell biztosítani mindenkinek, hogy munkájával családjának tulajdont szerezhessen.

A POZITIV FAJVÉDELEM jelszava: csak magyar kérdést ismerünk! A zsidókérdés nem azonos a magyar kérdéssel, csak részlete annak! A zsidóság eljátszotta játékait, nem lehet többé szerepe a magyarság életében! Ez azonban nem elég!

Igazi fajvédelem: népünk felemelkedése, megerősödése és egészséges szaporodása, hogy megálljuk helyünket Európában.

Ha fajunkat nyomor, tudatlanság és erkölcstelenség aláássa, bárki okozza, zsidó, vagy keresztény, egyformán kérlelhetetlen elbánást érdemel!

ERŐS NÉPI BIRODALOM az, amelyben a magyar annál nagyobb önértékben, szellemben és életerőben, minél nagyobb vonalú méltányosság és minél mélyebben átérzett emberi egyenlőség alapján él együtt azokkal a társnépekkel, amelyekkel élni történelme során számára elrendeltetett. A haza a mi életterünk. Magyar öncéluság - ez a vezérelvünk!

Erős Magyarország csak népi Magyarország lehet, ahol népünk biztos megélhetése műveltséggel és tudással párosul.

Ennek az erős birodalomnak vonzóereje legyen az ember szabadsága, a munka megbecsülése, a kenyér biztonsága és katonásan kemény, fegyelmezett nemzeti hadseregünk.

EGYETLEN HAJLÉKTALAN GYERMEKE SEM LEHET A HAZÁNAK!

Agrár vonalon törekvésünk nem más, mint a magyar nép és a magyar föld legfőbb kérdéseinek megnyugtató megoldása. Elsősorban a cseléd- és gazdasági munkáscsaládok százezreinek jobb sorsát akarjuk megteremteni. Ez a jobb sors pedig becsületes munka után a rendes megélhetést, tisztességes családi otthont és az agrármunka intézményes védelmét jelenti.

Minden gazdasági munkaágban szükséges a legkisebb bérek megállapítása, azonban

a legkisebb bérek ne csak bérminimumot, hanem létminimumot jelentsenek!

A rendes megélhetésen kívül tisztességes családi otthon jár minden agrármunkásnak. Törhetetlen meggyőződéssel valljuk, hogy

aki egész éven át verejtékezik a földdel, annak legalább egy talpalatnyi házhelyet kell kapnia.

Ezért az új földbirtoktörvény gyors és maradéktalan megvalósítását követeljük, de ha ez nem elég, erélyes intézkedéssel az adott törvényes kereteken túl kell lépni. Mindnyájunk felett áll a nagy magyar törvény,

hogy egyetlen hajléktalan gyermeke sem lehet ennek a hazának.

Hirdetjük az agrármunkások, kisbérlők, törpebirtokosok földszerzését is, elsősorban kisbérlet, telepítés, birtokkiegészítés útján. Halaszthatatlanul szükségesnek tartjuk több százezer független kisegisztencia életrehívását.

Mindezekon kívül akarjuk az agrármunka intézményes védelmét, az új gazdasági kamarák és a független munkaügyi döntőbiróság felállításával.

KÖVETELJÜK A MAGYAR MUNKAALKOTMÁNYT !

A munka a legfontosabb termelési tényező, sőt a legtöbb embernek egyetlen megélhetési forrása. Minden dolgozónak legyen biztosítva legalább a létminimum, amiből táplálékát, ruházódását, tisztességes lakását és kulturszükségletét fedezheti. Tény, hogy

az országok gazdasága elsősorban a dolgozók munkájából származik. Ezért a munkásnak nemcsak a létminimumhoz, hanem a munka hozadékából való arányos részesedéshez is joga van.

Ha a nemzet tényleges gazdasága ezt csak korlátozott mértékben teszi lehetővé,

munkamozgósítással és többtermeléssel kell javainkat szaporítanunk: egyetlen munkáskéz sem maradhat ölbe-téve.

El kell törölni azokat a különféle akkord- és bedórendsze-reket, amelyek a tudás és szorgalom díjazása helyett csak kizsigerelést szolgálnak. A magyar munkás testi ereje és egészsége nem piaci portéka!

A családfő létminimuma a családi bér, amelyből feleségét, gyermekeit eltartani és felnevelni képes. A családanyak helye nem az üzemben, hanem otthon van.

A munka, munkás és család jogainak biztosítása a tőke öncélú fölényével szemben még minálunk nem történt meg!

A meglévő munkajogi szabályok ellenőrzése is határtalanul hiányos!

A munkással szemben elkövetett jogszabálysértések megtorlása tulságosan enyhe! Ha árdrágításért börtön jár, akkor a munkásvédelmi rendeletek áthágásáért ugyancsak börtön, fegyház, vagy szigorított dologház büntetését kell alkalmazni.

A magyar dolgozók megkárosítói és eltiprói mindent megérdemelnek, csak könyörületet nem.

Végül, míg a munkaadói érdekképviselések (ipartestület, iparkamara) közjogi elismertsége sok évtizede megvan, addig a munkásságnak még ma sincs államjogilag elismert gazdasági érdekképviselése.

Ezért

a magyar dolgozók méltóságát érvényesítő magyar munkaalkotmányt követelünk.

Ebben a munkaviszonynak minden részletét a munka jogainak megfelelően kell szabályozni. Hozzájárul az egyetlen út kiépítéséhez a becsületes viszonyok felé: a korszerű magyar korporativizmus, a hivatástestületi rendszer, melyben a munkásság saját ügyeit önállóan intézi. A kamara és munkaügyi szervezet ennek az utnak első jelzőkövei, melyekhez feltétlenül szükséges életrehívni a független munkaügyi döntőbírásgot.

A munkásság ma már nem csak munkát és kenyeret, hanem olyan rendszert akar, amelyben a munka és kenyér neki, családjának és utódainak biztosítva lesz!

A NEMZET VEZETÉSE - A NEMZET SZOLGÁLATÁT JELENTSE !

A magyar értelmiségre egész történelmünk során nem hárult oly élet-halál suly felelősség és hivatás, mint ma.

Az értelmiség mindenkor elmulasztotta az alkalmat, hogy a magyar dolgozók széles rétegeivel összefogva, az egyetemes magyarságot erősítve, mind a maga, mind a többi dolgozók társadalmi és anyagi helyzetén változtasson!

Ma válaszolnia kell ennek a magyar értelmiségnek: hajlandók-e vállalni a sorsközösséget a nemzetben élő agrár- és ipari dolgozók tömegeivel, vagy sem. Az értelmiség társadalomvezető szerepét csak akkor vállalhatja, ha erre a kérdésre őszinte, elszánt igennel válaszol.

Az értelmiségnek át kell élnie tetteiben is, hogy nagyobb tudás több felelősséggel jár és több kötelességet parancsol. Az értelmiség feladatát csak úgy teljesítheti, ha a vezetést a nemzetért való szolgálatnak tekinti!

Megjelent: UJ REND /A DOLGOZÓ MAGYARSÁG LAPJA/
1940 november 5. /II.évf. 11.szám/

4.sz.

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA

„Ha minket is elfuj a sors
zivatarja,
Nem lesz az Istennek soha
több magyarja!...”

1. A magyarságot rendelte ki a történelem, hogy az itt élő, multjukban és szenvedésükben a magyarsághoz kapcsolt népeket munkatársul fogadja és velük együtt a világ UJ ERŐ-KÖZPONTJÁT szervezze meg. Itt kell elhatározóan megoldódni a világ nagy kérdéseinek és itt kell a magyarság szellemi uralmát jelentő Uj Szocializmusnak megszületni.

2. Akarjuk a Magyar Birodalmat és másokkal is akartatjuk:

Központi helyzetű magyar hatalmunkat a keresztény erkölcs, a magyar függetlenség és szabadság jegyében szervezzük meg.

3. Magyarország, az Uj Magyar Birodalom államformája királyság.

Kelet-Európa soknyelvű és sokszokású népeit csak a Szent Korona örök abroncsa tudja megtartani. A királyság kérdésének végleges rendezését csak a nemzet egyetemes érdekeinek megfelelően, idegen beavatkozástól függetlenül szabad megoldani.

4. Visszahozzuk a külföldi magyarságot.

A magyar nemzet számszéke elé idézzük mindazokat, akik magyar lélekkel és magyar vérrel idegen országok lakói lettek, de akiknek örök rendelés szerint itt, az ősi földön a magyarság fenséges hivatásának színhelyén élni és halni kell.

5. Elvetjük az elnyomó módszereket! Azt akarjuk, hogy a magyar nép önmaga határozzon sorsa és jövője felől.

6. Magyarokat csak magyarok szervezzenek és vezessenek!

7. Alkotmányunk, törvényhozásunk végső elve a krisztusi erkölcs, a teljes elszántsággal vállalt evangéliumi világnézet!

Keresztény egyházunk nevelő hatalmát épségben tartjuk, az ujjaéledő magyarság érdekében megerősítjük és kiterjesztjük.

8. Egységes, erős, minden részben magyarok által lakott Magyarországot akarunk! Magyar mérséklettel, de elszánt akarrattal, a nemzetiségek műveltségi jogainak sérelme nélkül megszervezzük és érvényre juttatjuk számbeli fölényünket.

9. Első a családos magyar!

Uj rendszerünket a legkisebb zárt közösségre, a családra építjük fel. Családvédelmi törvényünk a közteherviselés rendjét az eltartott családtagok számához igazítja.

10. Minden vonalon keresztülviesszük a családi fizetés rendezését!

Biztosítani kívánjuk, hogy a kettős bérszámítás családi és törzsfizetés együttes összege akkor legyen a legmagasabb, amikor a gyermekek ellátása és nevelése ezt szükségessé teszi.

11. Megalkotjuk a családi választójogot, családi tandíjrendszert vezetünk be!

Méltányos, hogy a családapa szavazata döntőbb legyen, tehát kiskoru gyermekei nevében is szavazati jogot gyakorol. Az iskola célja nem nyerészkedés, a többgyermekes családok haladványosan csökkenő tandíjat fizetnek. A negyedik gyermek ingyen tanul.

12. A házasság intézményét fokozott védelemben részesítjük.

A házasság nem rideg üzleti szerződés, hanem elvállalt kötelezettség Istennel és a nemzettel szemben. A tartalmatlan házasságot törvényes prostitúciónak tekintjük, mely a kéj szerződése és alattomos módszerekkel, vagy gyáva gyilkosságokkal kibujik a kötelessége alól.

13. A magyarság népi, anyagi és erkölcsi erejének egyedüli biztosítója a magyar vérszerződés!

Ez a magyarság igazi szocializmusa. Mindazok az ujkori követelmények, amelyek a magyarságot megmenthetik és erősétehetik, őseink e rendelkezésén alapulnak. Valljuk tehát, hogy a magyar népet sem a földből, sem más anyagi hatalomból kizárni nem lehet.

14. A mértéktelen és öncélu vagyonszerzést a köz érdekében korlátozzuk, illetve megszüntetjük!

A nem tisztességes, jogtalan, vagy erkölcstelen uton szerzett vagyont elkobozzuk. A magyar földön szerzett javakból mindenki érdeme szerint részesül.

15. Akarjuk és megvalósítjuk a korszerű földrendezést, a kiscgazda, iparos és munkás teljes vagyoni védelmét!

16. A kisiparos műhelyét és kenyérkereső szerszámaait el nem idegeníthető tulajdonnak nyilvánítjuk.

17. A munkának vagyonsszerző ereje van: a munkás tulajdönt szerez.

18. Akarjuk és megvalósítjuk az alsópapság, a magán-és közalkalmazottak, tanár, mérnök, orvos, ügyvéd munkás, tanító, jegyző, gazda és földmunkás, iparos és kereskedő helyzetének intézményes rendezését és intézményes védelmét.

19. Magyar vállalkozások részére fokozott tőkevédelmet biztosítunk.

Idegennek Magyarországon sem földje, sem háza, sem ipari, sem kereskedelmi, vagy más pénzügyi vállalkozása nem lehet.

Megjelent: a CSEPELI ŐRSZEM-ben

1941. december 19-én